

ingediend op **1979** (2023-2024) – Nr. 1
26 januari 2024 (2023-2024)

Ontwerp van decreet

over de ondersteuning van sociale economie
en maatschappelijk verantwoord ondernemen

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 7 juli 2023	35
Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens	49
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	61
Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit	77
Voorontwerp van decreet van 20 oktober 2023	85
Advies van de Raad van State	101
Ontwerp van decreet.....	113

MEMORIE VAN TOELICHTING

Samenvatting

Ondernemingen en organisaties kunnen via sociaal ondernemerschap en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) een belangrijke bijdrage leveren aan de ambitie van de Vlaamse Regering om de arbeidsmarkt, de economie en de samenleving te verduurzamen. Daarbij stellen ze een evenwicht tussen economie, milieu en maatschappij, zowel met hun producten als vanuit hun rol als werkgever, voorop. Sociale-economieondernemingen spelen in deze context een bijzondere rol omdat zij een specifieke maatschappelijke focus hebben.

Vlaanderen wil ondernemingen en organisaties ondersteunen bij het zoeken naar antwoorden op deze uitdagingen, met bijzondere aandacht voor menselijk kapitaal en om hen te mobiliseren om samen stappen vooruit te zetten naar een duurzame economie in een duurzame samenleving. Vlaanderen zal daarom uiteenlopende ondersteuningsinstrumenten (onder andere financiële ondersteuning, adviesverlening en infokanalen op maat van startende, groeiende en gevestigd ondernemingen en organisaties) aanbieden, geënt op de specifieke noden van de doelgroepen en complementair met het bestaande ondersteuningsaanbod.

Dit ontwerp van decreet beoogt de totstandkoming van een aangepast ondersteuningskader om ondernemingen en organisaties bij bovenstaande transities maximaal te ondersteunen.

I. ALGEMENE TOELICHTING**A. Situering****Huidige regelgeving**

Het decreet van 17 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen, hierna Ondersteuningsdecreet van 17 februari 2012 genoemd, heeft de grondslag gelegd voor het ondersteunen van ondernemingen en organisaties in de sociale economie, evenals het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen¹ bij ondernemingen en organisaties.

De belangrijkste pijlers van het Ondersteuningsdecreet van 17 februari 2012 zijn:

- het organiseren van een collectieve dienstverlening voor sociale-economieondernemingen;
- het bevorderen van de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- ondersteuning voor de regierol van de sociale economie;
- ondersteuning voor wetenschappelijk onderbouwde managementopleidingen op het gebied van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- de oprichting van een Commissie Sociale Economie binnen de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

---

¹ Maatschappelijk verantwoord ondernemen houdt in dat organisaties/ondernemingen aandacht voor mensenrechten, consumentenbelangen en sociale, ethische en milieukwesties in hun activiteiten en kernstrategie integreren in nauwe samenwerking met hun stakeholders om:

- zoveel mogelijk gedeelde waarde te creëren voor hun eigenaren/aandeelhouders en voor hun andere stakeholders en de samenleving als geheel;
- mogelijke negatieve effecten op te sporen, te voorkomen en te verminderen.

Omwille van nieuwe maatschappelijke uitdagingen, internationale evoluties rond sociaal en duurzaam ondernemerschap, en nieuwe beleidsuitdagingen en -kaders dringt zich tien jaar later de noodzaak op om een geactualiseerd kaderdecreet vast te stellen.

Beleidsengagements

Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1*) schuift ondernemerschap en missiegedreven innovatie naar voren in de aanpak van maatschappelijke uitdagingen. De Vlaamse Regering wil ondernemingen ruimte geven om te ondernemen, te internationaliseren en te innoveren. Ze werkt naar een transversaal innovatiebeleid om grote maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, digitalisering en vergrijzing om te zetten in economische kansen. Daartoe ondersteunt de Vlaamse Regering niet alleen ad-hocinitiatieven voor missiegericht innovatiebeleid, maar creëert ze ook ruimte voor onderzoek naar grote maatschappelijke uitdagingen binnen het reguliere innovatie- en clusterbeleid.

De Vlaamse minister, bevoegd voor Werk en voor Sociale Economie, stelt in de beleidsnota Werk en Sociale Economie 2019-2024 (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 128/1*) de volgende ambities voorop:

“We bouwen actief aan bruggen tussen ondernemers, maatwerkondernemingen en sociale ondernemers zodat meer ondernemingen ondernemen met het oog voor hun maatschappelijke impact en verantwoordelijkheid.”

“We zetten ondernemingen en organisaties aan om in te zetten op MVO en bij te dragen aan de oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, diversiteit, de VN-ontwikkelingsdoelen circulaire economie, vergrijzing, inclusie, ... We zoeken afstemming met andere beleidsdomeinen en -programma's om zowel reguliere ondernemingen, lokale besturen, sociale ondernemers, maatwerkondernemingen en intermediairen hierbij te ondersteunen.”

“We bekijken hoe we via sociaal ondernemerschap vernieuwende antwoorden kunnen bieden op nieuwe maatschappelijke uitdagingen. We bouwen daarom actief aan bruggen tussen ondernemers, maatwerkbedrijven, sociale ondernemers en maatschappelijke impact en verantwoordelijkheid. We gaan na hoe we dit sociaal en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap gericht kunnen ondersteunen, complementair aan het bestaande ondersteuningsaanbod naar ondernemingen (vanuit o.a. Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO)). Hiertoe evalueren we het decreet betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen.”

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht 2020 zet sterk in op de transitie naar een duurzame en digitale economie. Het relanceplan wil van Vlaanderen een warme, inclusieve samenleving met mensen die beter inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt maken.

Binnen de bevoegdheden Werk en Sociale Economie wordt er vanuit de focus op het menselijk aspect van duurzaam ondernemen sterk ingezet op initiatieven die bijdragen aan een mensgericht ondernemings-, personeels- en organisatiebeleid. Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 stelt:

“We laten meer ruimte voor ondernemerschap. Daarom stimuleren we sociale innovatie en scheppen we een ondernemingsklimaat voor die bedrijven om zelf activiteiten te ontplooiën en economisch te versterken, zodat zij zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen.”

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Maatschappelijke evoluties en uitdagingen

De komende jaren zullen maatschappelijke evoluties en uitdagingen zoals klimaatverandering, inclusie, vergrijzing, de digitale kloof, uitputting van natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen en energietekorten steeds meer hun impact laten voelen in Vlaanderen, met grote uitdagingen voor ondernemingen en organisaties tot gevolg. Zo toonde, bijvoorbeeld, de covid-19-crisis de kwetsbaarheid van mondiale ketens en de nood om in te zetten op lokaal verankerde ondernemingen en ketens.

De aandacht en urgentie voor deze uitdagingen en hun impact op ondernemers zijn actueler dan ooit en komen terug in tal van Europese, federale en Vlaamse beleidsdocumenten. Al deze beleidskaders hebben gemeen dat ze aangeven dat deze uitdagingen om ons heen grijpen en dat ze een impact hebben op onze ondernemingen en organisaties, hun innovatie- en personeelsbeleid enzovoort:

- De Agenda 2030 van de Verenigde Naties (2015)² roept overheden en ondernemingen op om in te zetten op duurzame ontwikkeling. De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) in deze Agenda moeten aanzetten tot actie in zeventien domeinen, die van cruciaal belang zijn voor de duurzame ontwikkeling van mens en planeet tegen 2030.
- Steeds vaker duwt Europese regelgeving de ondernemingen en organisaties naar duurzaam gedrag. Met de Corporate Sustainability Reporting Directive³, de taxonomieregelgeving en op het vlak van corporate governance en de diligence schakelt de Europese Unie een versnelling hoger. De post-corona Europese relancestrategie heeft een zeer sterke groene/klimaatfocus.
- In 2021 werd de vierde 'Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling' door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Een van de zeven transitieprioriteiten⁴ 'circulaire economie' heeft een sterke impact op ondernemingen.
- Ook in Vlaanderen staan klimaat en digitalisering centraal in de relance. De Vlaamse Regering investeert met het plan Vlaamse Veerkracht⁵ (met voornamelijk Europese RRF-middelen (RRF: Recovery and Resilience Facility)) in het klimaat en in de transitie naar meer duurzaamheid.
- Op 13 juni 2023 publiceerde de Europese Commissie een voorstel voor een aanbeveling van de Raad inzake de ontwikkeling van randvoorwaarden voor de sociale economie.⁶ De Europese Commissie roept lidstaten op om alomvattende strategieën voor de sociale economie te ontwikkelen en om een gunstig klimaat te creëren voor de sociale economie. Maatregelen omvatten onder andere het ontwikkelen van een inclusief arbeidsmarktbeleid, het erkennen van de rol van de sociale economie in sociale inclusie, competentieversterking, de rol van sociale economie in sociale innovatie en duurzame economische ontwikkeling bevorderen, het verbeteren van publieke en private financieringsmogelijkheden, impactmeting, en het ondersteunen van de sociale economie via beleids- en wettelijke kaders. Ook pleit de Europese Commissie om binnen administraties sociale-economiecoördinatoren aan te stellen en een 'one-stop shop' voor sociale economie op te richten. De Europese Commissie stelt eveneens voor dat de lidstaten regelmatig rapporteren over de vooruitgang die ze boeken.

² Verenigde Naties (2015), resolutie goedgekeurd door de Algemene Vergadering op 25 september 2015, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development.

³ https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en

⁴ <https://www.vlaanderen.be/uw-overheid/beleid/het-vlaamse-beleid-voor-duurzame-ontwikkeling/vlaamse-strategie-duurzame-ontwikkeling/transitieprioriteiten-duurzame-ontwikkeling>

⁵ Relanceplan Vlaamse Regering – Vlaamse Veerkracht, 2021.

⁶ Europese Commissie (2023), 'Proposal for a Council Recommendation on developing social economy framework conditions', COIM(2023) 316 final ([EUR-Lex-52023DC0316-EN-EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex-content/summary/?uri=CELEX:52023DC0316&fromDoc=52023DC0316)).

- De Europese Commissie ambieert om tegen 2030 het Social Economy Action Plan met meer dan zestig diverse en ambitieuze maatregelen te realiseren. Zo richtte de Europese Commissie in haar meest recente actie een Social Economy Gateway op waar publieke overheden, bedrijven en burgers informatie kunnen terugvinden over de sociale economie in Europa, de financieringsmogelijkheden en de monitoring van de maatregelen.⁷ Ze lanceerde eveneens transitiepaden voor de sociale economie om banen te creëren en haar bijdrage aan een eerlijk en inclusief herstel, en de groene en digitale transitie te maximaliseren.
- De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) onderstreept in diverse rapporten het belang van sociaal ondernemerschap, de meerwaarde voor circulaire economie, waarbij specifieke aandacht gevraagd wordt voor regelgevende kaders, toegang tot financiering, competentieversterking van ondernemers en impactmeting.

Binnen het brede instrumentarium van de Vlaamse overheid ter ondersteuning van de ondernemingen groeit de aandacht voor duurzaam ondernemen. Toch is dit aanbod niet voldoende op maat voor het ondersteunen van duurzaam ondernemen en sociale economie⁸. Het is te weinig op maat van het specifieke karakter van sociale-economieondernemingen (als gevolg van hun maatschappelijke focus, rechtsvorm, hoger risico, beperktere winsten of groeipotentieel op korte termijn enzovoort) en de maatgerichte ondersteuning van een integraal MVO-beleid. Het Ondersteuningsdecreet van 17 februari 2012 legde tien jaar geleden een basis om ondernemingen en organisaties te ondersteunen: financiële ondersteuning op maat, een collectieve dienstverlening, subsidies voor managementadvies, een regierol sociale economie voor gemeenten en de mogelijkheid om subsidies te verstrekken voor innovaties en ter bevordering van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Het Ondersteuningsdecreet van 17 februari 2012 is ook de grondslag voor verschillende initiatieven onder de vlag van MVO Vlaanderen. Onder deze vlag bouwde het Departement Werk en Sociale Economie een dienstverlening uit om ondernemingen en organisaties met de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen aan de slag te laten gaan. Iets waarmee MVO Vlaanderen een unieke rol bekleedt binnen de Vlaamse overheid. Sinds deze legislatuur werd in het brede instrumentarium van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen de aandacht voor verduurzaming sterk uitgebreid. Ook het beleidsdomein Omgeving zet met de werking rond de Green Deals en Circulaire Economie steeds sterker in op duurzaamheid, zij het met een sterke milieufocus.

MVO Vlaanderen brengt een overkoepelend verhaal en tracht alle informatie van verschillende overheden, dienstverleners en intermediairen samen te brengen om zo fragmentatie tegen te gaan en een duidelijk overzicht te creëren. Voor meer diepgaande expertise of ondersteuning op het gebied van specifieke duurzaamheidsuitdagingen (internationaal ondernemen, circulaire economie, klimaat enzovoort) verwijst MVO Vlaanderen naar organisaties binnen en buiten de Vlaamse overheid die dit tot hun kernactiviteit hebben.

Analyse van het Ondersteuningsdecreet van 17 februari 2012

Ruim tien jaar later blijkt er behoefte aan een nieuw decretaal kader voor het ondersteunen van ondernemingen en organisaties vanwege de verschillende maatschappelijke uitdagingen en tal van nieuwe beleidsuitdagingen en beleidskaders.

---

⁷ Social Economy Gateway: https://social-economy-gateway.ec.europa.eu/index_en.

⁸ Bijvoorbeeld: de kmo-portefeuille is een maatregel voor ondernemers om financiële steun te krijgen bij aankoop van diensten die de kwaliteit van de onderneming verbeteren. Het gaat concreet om opleidingen en adviesdiensten, zoals bijvoorbeeld het opstellen van een communicatieplan. De sociale-economieondernemingen zijn echter uitgesloten van dit ondersteuningsinstrument.

Met behulp van de Better Entrepreneurship Policy Tool en diepte-interviews met klanten en in overleg met de Commissie Sociale Economie werd het huidige ondersteuningsbeleid onder de loep genomen. De resultaten hebben aangetoond dat ondernemingen en organisaties een duidelijke langetermijnvisie van de overheid verwachten, met duurzaamheid als leidraad. De invulling van die duurzaamheid moet hiervoor worden afgestemd op internationale kaders. Per klantengroep werd op basis van de interviews en de evaluatie het volgende geconcludeerd:

- De bestaande ondersteuning voor maatwerkbedrijven en LDE-ondernemingen (LDE: lokale diensteneconomie) werd als positief ervaren. Er is een structureel overleg tussen de vertegenwoordigers van deze organisaties en de overheid. De huidige ondersteuning wordt als essentieel beschouwd om ondernemingen verder te professionaliseren en te laten groeien. Groeikansen liggen volgens de ondernemers vooral in de samenwerking met de reguliere economie.
- MVO-ondernemers⁹ benadrukten dat duurzaam en sociaal ondernemen steeds belangrijker worden. Ze duiden ook op het belang van een duidelijke toekomstvisie van de overheid. Zo kunnen ze hierop inspelen met hun zakenmodel en investeringen. MVO-ondernemers voelen zich vaak niet gesteund door de overheid voor hun specifieke uitdagingen. Het aanbod vanuit de overheid en intermediairen is te gefragmenteerd, waardoor ondernemingen moeilijk hun weg vinden. Ze vinden ook dat duurzaamheid een rol mag spelen bij de toekenning van steun.

Ondernemingen en organisaties kunnen via sociaal ondernemerschap en maatschappelijk verantwoord ondernemen belangrijke bijdragen leveren aan de ambitie van de Vlaamse Regering om de economie en de samenleving te verduurzamen. Daarbij stellen ze een evenwicht tussen economie, mens, milieu en maatschappij, zowel met hun producten als met hun rol als werkgever voorop. Het ontwerp van kaderdecreet beoogt een gepast ondersteuningskader om ondernemingen en organisaties hierin zo goed mogelijk te ondersteunen, geënt op de specifieke uitdagingen en behoeften van zulke ondernemingen en organisaties, en complementair aan het reguliere bestaande ondersteuningsaanbod van andere Vlaamse entiteiten.

De Europese Commissie stelt dat een voldoende ondersteuningskader, met de juiste randvoorwaarden, voor de sociale economie noodzakelijk is. Hierbij spelen o.a. financiële steun vanuit de publieke overheid en maatgerichte acties een belangrijke rol bij het opstarten en ontwikkelen van sociale-economieondernemingen. De Commissie ziet opportuniteiten tot verbetering in bv. financiering op maat voor elk van de verschillende fasen van de levenscyclus van sociale-economieondernemingen.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Het ontwerp van decreet biedt ondersteuning aan initiatieven die gericht zijn op het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen met een focus op sensibilisering, kennisopbouw en expertise- of instrumentontwikkeling. Ook wetenschappelijk onderzoek, opleidingen en experimentele ontwikkeling kunnen gesteund worden.

Bovendien spelen sociale-economieondernemingen ook een bijzondere rol in een duurzaam economisch en arbeidsmarktbeleid, omdat zij zich richten op mens, milieu en/of maatschappij en hun winsten herinvesteren in deze doelen.

---

⁹ MVO-ondernemers: organisaties/ondernemingen die aandacht voor mensenrechten, consumentenbelangen en sociale, ethische en milieukwesties in hun activiteiten en kernstrategie integreren in nauwe samenwerking met hun stakeholders om:

- zoveel mogelijk gedeelde waarde te creëren voor hun eigenaren/aandeelhouders en voor hun andere stakeholders en de samenleving als geheel;
- mogelijke negatieve effecten op te sporen, te voorkomen en te verminderen.

Het ontwerp van decreet onderscheidt verschillende types sociale-economie-ondernemingen, afhankelijk van hun organisatie en activiteiten. Voor elk van deze groepen van begunstigden kan worden voorzien in collectieve en individuele ondersteuningsinstrumenten. Het betreft:

- 1° maatwerkbedrijven;
- 2° socialetewerkstellingsondernemingen;
- 3° coöperatieve vennootschappen die erkend zijn als sociale onderneming;
- 4° activiteitencoöperaties;
- 5° startende sociale-economieondernemingen.

Het Vlaamse beleid kent een sterke focus op ondernemingen en organisaties die zich specifiek richten op sociale tewerkstelling. Naast de maatwerkbedrijven zullen onder de nieuwe categorie 'socialetewerkstellingsonderneming' ondernemingen die aan de slag gaan met individueel maatwerk en voldoen aan de gestelde voorwaarden, de nodige erkenning krijgen. De coöperaties hebben een lange traditie als onderdeel van de sociale economie en worden daarom meegenomen als begunstigden voor financiële ondersteuning op maat door de erkende financiers. Na goedkeuring door de Vlaamse Regering kan deze steun ook uitgebreid worden naar de steun, vermeld onder artikel 8, 10 en 13 van dit ontwerp van decreet.

De ondersteuning aan de initiatieven dient rekening te houden met de principes van additionaliteit (bv. stimulerend effect van de steun, projecten kunnen niet gerealiseerd worden zonder steun, steun leidt tot meer samenwerking). Ook beoogt het ondersteuningskader binnen dit ontwerp van decreet complementair te zijn met andere ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid. Het ambieert de lacunes en specifieke behoeften van deze ondernemers in te vullen, daar waar het huidige aanbod niet voldoende passend of toegankelijk is.

Het ontwerp van decreet beoogt ondersteuning op lokaal niveau. De lokale besturen en samenwerkingsverbanden tussen lokale besturen worden gesteund bij de regierol op het vlak van sociale economie en werk waarbij ze op basis van de lokale behoeften en opportuniteiten deze regierol inhoudelijk verder kunnen vormgeven. Daarnaast krijgen de lokale besturen ondersteuning bij het ontplooiën van een aanvullend lokaal dienstenaanbod.

Tot slot krijgt ook de Commissie Sociale Economie die is ondergebracht in de SERV zijn plaats in het ontwerp van decreet. De commissie organiseert overleg over bestaande en toekomstige beleidsmaatregelen voor het ondernemerschap in de sociale economie.

Impactanalyse

Maatschappelijke impact

Het ontwerp van decreet biedt een kaderondersteuning aan ondernemingen en organisaties die willen bijdragen aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het ontwerp tracht ook een omgeving te creëren waarbinnen deze ondernemingen en organisaties kunnen bloeien. Hoewel het ontwerp van decreet zich niet specifiek richt op jongeren, mensen in armoede of andere groepen, kan het wel mee bijdragen aan het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen zoals inclusie en armoede. Het ontwerp van decreet bevordert de bewustwording bij ondernemingen en organisaties om met deze uitdagingen aan de slag te gaan en ondersteunt sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen om tewerkstellingsmogelijkheden voor burgers te verhogen en aldus het armoederisico te verminderen. Werk is immers een belangrijk beschermingsmechanisme tegen armoede.

In 2022 leefde 7,7%¹⁰ van de inwoners in het Vlaamse Gewest in een huishouden met een huishoudinkomen onder de Belgische armoededrempel. Huishoudens met een inkomen onder deze armoededrempel lopen een verhoogd risico op armoede. Werklozen zijn het kwetsbaarst met een armoederisico van 39%, bij niet-actieven is het armoederisico 18%, bij werkenden is dit 2%.¹¹

Het ondersteunen van aanvullende lokale diensten maakt deel uit van de doelstelling om personen met een afstand tot de arbeidsmarkt te helpen aan werk. Deze tewerkstelling biedt een kans op een duurzame loopbaan en omvat zowel activiteiten in de sociale en welzijnssector gericht op kansengroepen, zoals mensen in armoede en oudere personen, als activiteiten die een algemeen maatschappelijk belang dienen. De dienstverlening speelt in op de lokale maatschappelijke behoeften die niet of te weinig door het bestaande lokale en reguliere aanbod worden ingevuld, wat kenmerkend is voor diensten van algemeen economisch belang (DAEB) en het uitgangspunt is voor het aanvullende lokale dienstenaanbod.

Budgettaire impact

Dit ontwerp van kaderdecreet heeft geen bijkomende financiële weerslag op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse overheid. Voor de uitvoering van dit ontwerp van decreet worden de beschikbare middelen voorzien in de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap, onder voorbehoud van goedkeuring door het Vlaams Parlement.

De uitgaven worden aangerekend op het betreffende begrotingsartikel dat de middelen bevat voor de ondersteuningsmaatregelen sociale economie en duurzaam sociaal ondernemerschap.

Artikel 14 van dit ontwerp van decreet zal ingang kennen vanaf 1 januari 2026. De daarin voorziene steun aan lokale besturen, of aan samenwerkingsverbanden van lokale besturen, wordt bij begrotingsopmaak 2026 voorzien uit de middelen van het begrotingsartikel individueel maatwerk. Deze middelen zullen worden toegevoegd aan het begrotingsartikel dat de ondersteuningsmiddelen sociale economie en duurzaam sociaal ondernemerschap bevat.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

De lokale en provinciale besturen kunnen een beroep doen op de maatregelen voorzien in dit ontwerp van decreet, volgens de voorwaarden vermeld in dit ontwerp en zijn uitvoeringsbesluiten.

Het ontwerp van decreet kent de lokale besturen twee facultatieve opdrachten toe om de sociale economie en werkgelegenheid op lokaal niveau te bevorderen: (1) het vervullen van een regierol op het gebied van sociale economie en werk, en (2) het creëren van een aanvullend lokaal dienstenaanbod.

De voormelde regierol die ook in het Ondersteuningsdecreet van 17 februari 2012 terug te vinden is, wordt herbevestigd.

Het ontwerp van decreet biedt daarnaast ondersteuning aan lokale besturen bij het ontwikkelen van een aanvullend lokaal dienstenaanbod. Deze regeling sluit aan bij de overgangsmaatregel van het aanvullend lokaal dienstenaanbod overeenkomstig het decreet van 12 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling. Via

¹⁰ Bron: EU-SILC-enquête <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/risico-op-armoede-sociale-uitsluiting>.

¹¹ Bron: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-onder-de-armoededrempel>.

het voorliggende ontwerp van decreet wordt evenwel aan een structureel ondersteuningskader vormgegeven.

Voor zover het ontwerp van decreet een gewestaangelegenheid regelt, is het bijgevolg niet van toepassing op de voornoemde instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Dat is onder meer het geval voor de maatwerkbedrijven die op grond van hun specifieke kenmerken als een instelling in die zin kunnen worden beschouwd. Op die instellingen is het ontwerp van decreet wel van toepassing voor zover een gemeenschapsaangelegenheid wordt geregeld. Met dit gegeven zal rekening dienen te worden gehouden bij de toepassing van de ontworpen regeling.

Implementatie

Dit ontwerp van decreet heft het Ondersteuningsdecreet van 17 februari 2012 op. Tal van maatregelen uit het voormelde Ondersteuningsdecreet worden herbevestigd of worden inhoudelijk verder verfijnd, een aantal maatregelen zijn geheel nieuw (bijvoorbeeld het kader voor het aanvullend lokaal dienstenaanbod). De vele wijzigingen nopen tot de opmaak van een geheel nieuwe wetgevende tekst.

Het ontwerp van decreet betreft een kaderdecreet dat de rechtsgrond vormt voor maatregelen die de Vlaamse Regering via delegatie verder zal kunnen uitvaardigen.

C. Totstandkomingsprocedure

Het ontwerp van decreet werd onderworpen aan:

- het taal- en wetgevingsadvies nr. 2023/17 van 2 februari 2023;
- het gunstig advies van de Inspectie van Financiën van 4 mei 2023;
- het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, verleend op 7 juli 2023;
- het advies nr. 65/2023 van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) van 3 oktober 2023;
- het advies 2023/091 van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC) van 12 september 2023;
- het advies van de SERV van 13 september 2023;
- het advies van Niets Over Ons Zonder Ons (NOOZO), dat op 15 september 2023 liet weten af te zien van advisering;
- het advies 74.721/1 van de Raad Van State van 14 december 2023.

Repliek op de ingewonnen adviezen

1. Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

a) Het aanpassen van de rechtvaardigingsgrond

De VTC meent dat de gegevens uitsluitend verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond 'taak van algemeen belang' en vraagt de rechtvaardigingsgrond 'wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust' te schrappen.

De artikelsgewijze toelichting in deze memorie werd in deze zin aangepast.

b) De verwerkingsverantwoordelijke opnemen

In het ontwerp wordt de "dienst van de Vlaamse overheid die de Vlaamse Regering aanwijst" aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke. Volgens de VTC dient het Departement Werk en Sociale Economie in het ontwerp echter expliciet aangeduid te worden als verwerkingsverantwoordelijke.

In het verleden heeft de Raad van State echter meermaals opgemerkt dat de decreetgever zich niet mag mengen in de interne organisatie van de uitvoerende macht. Het ontwerp wordt dan ook niet aangepast aan deze aanbeveling van de VTC.

c) Een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren

Het is de verplichting voor de verwerkingsverantwoordelijken om na te gaan of er al dan niet een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling moet gebeuren.

Er wordt een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling ingepland voor deze maatregel.

d) Rol van Digitaal Vlaanderen en de gegevensstromen verduidelijken

De VTC stelt dat het niet duidelijk is wat de rol van Digitaal Vlaanderen is en waarom gegevens aan Digitaal Vlaanderen meegedeeld moeten worden.

Aangezien er geen gegevens worden meegedeeld aan Digitaal Vlaanderen, wordt deze passage in het ontwerp geschrapt.

e) Bewaartermijn

De VTC beveelt aan om de verantwoording van de bewaartermijn verder te specificeren in de memorie van toelichting. De artikelsgewijze toelichting in deze memorie werd in deze zin aangepast.

f) Juistheid van gegevens

De VTC merkt op dat persoonsgegevens juist moeten zijn en zo nodig worden geactualiseerd. Het ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijken hiertoe de nodige maatregelen nemen.

De verwerkingsverantwoordelijke staat conform artikel 5.1, d), van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in voor de juistheid en actualisering van de verwerkte gegevens en informeert de betrokkenen vooraf over de verwerking van hun persoonsgegevens conform artikel 13 en 14 van de AVG en over hun rechten op basis van artikel 15 tot en met 22 van de AVG.

Dit hoeft niet in het ontwerp te worden opgenomen, aangezien het een verplichting betreft die de AVG zelf oplegt aan elke verwerkingsverantwoordelijke.

g) Transparantiemaatregelen uitwerken

Artikel 12 van de AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in artikel 13 en 14 van de AVG bedoelde informatie en de in artikel 15 tot en met 22 en artikel 34 van de AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.

De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het ontwerp aan te vullen met deze vermeldingen, op te nemen in de communicatie met de burger, zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

Dit hoeft evenwel niet in het ontwerp te worden opgenomen, aangezien het een verplichting betreft die de AVG zelf oplegt aan elke verwerkingsverantwoordelijke. In de memorie wordt verduidelijkt hoe er aan deze verplichting wordt voldaan.

2. Advies van de SERV

Het advies van de SERV van 13 september 2023 is positief over het voorliggende ontwerp van decreet. De sociale partners zijn verheugd dat er een nieuw kader komt ter ondersteuning van het sociaal ondernemerschap en het maatschappelijk verantwoord ondernemen. De SERV waardeert de betrokkenheid van zowel de sectorale als de interprofessionele sociale partners bij de besluitvorming. Ook is het positief dat er navolging wordt gegeven aan de oproep om de toepassing van het decreet aan evaluatie- en beleidsonderzoek te onderwerpen.

Tegelijkertijd hebben de sociale partners enkele belangrijke vragen, bedenkingen en aanbevelingen, waarvan sommige tot aanpassing van het voorontwerp van decreet hebben geleid.

De SERV kan zich gedeeltelijk vinden in de nieuwe afbakening van 'sociale-economieondernemingen' en in de geformuleerde steun voor sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen. De sociale partners dringen aan om de definitie van sociale-economieonderneming en MVO op te nemen in het ontwerp van decreet. De Vlaamse Regering is evenwel van oordeel dat zowel sociale economie die zich kenmerkt door een erg breed toepassingsgebied, als MVO zich niet lenen tot een definitie met een strikt regulerend karakter. Beschrijvende tekstdelen zijn heel moeilijk in normerende definities te vatten en worden daarom beter geweerd uit de decreettekst. De memorie van toelichting geeft hier noodzakelijke duiding. Deze beschrijvende definities worden derhalve niet weerhouden in de tekst.

De sociale partners stellen vast dat in het voorliggend ontwerp van decreet de coöperatieve vennootschappen niet langer als begunstigden worden benoemd. De sociale partners menen dat deze groep een plaats heeft in de sociale economie. Op basis van het voorliggend advies worden de coöperatieve vennootschappen opnieuw meegenomen als begunstigden in het ontwerp van decreet. De coöperaties hebben een lange traditie als onderdeel van de sociale economie en zijn al begunstigden in het decreet betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen (2012). De Vlaamse Regering zal zich daarbij niet specifiek focussen op alle coöperatieve vennootschappen (cv) maar wel op coöperaties die tot doel hebben "in het algemeen belang, een positieve maatschappelijke impact te bewerkstelligen op de mens, het milieu of de samenleving" en haar middelen (ook bij liquidatie) en winst daartoe ook grotendeels herbestemmen: de 'CV erkend als SO' (SO: sociale onderneming) en de 'erkende CVSO' zoals bepaald in artikel 8.5, §1 en §2, van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

De SERV heeft ook een aantal bedenkingen bij de definiëring van de nieuwe werkvorm 'socialetewerkstellingsondernemingen' (STO). Hij vraagt om in het ontwerp van decreet duidelijker te omschrijven wat de maatschappelijke hoofdactiviteit of missie van de organisatie moet zijn. Socialetewerkstellingsondernemingen zijn ondernemingen die zich in de markt zetten als een onderneming die tewerkstellingskansen biedt aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij zetten zich in op het valoriseren van talenten en het versterken van competenties van de doelgroep, met het oog op een duurzame loopbaan. De organisatie van hun onderneming is afgestemd op dit sociaal doel. De tekst in het ontwerp van decreet wordt in die zin verduidelijkt. De concrete erkenningsvoorwaarden maken deel uit van het uitvoeringsbesluit.

De sociale partners vragen daarnaast dat de begeleiding voor de doelgroep intern georganiseerd wordt. De regelgeving maatwerk bij individuele inschakeling laat toe de begeleiding op de werkvloer intern te organiseren dan wel extern aan te kopen. In beide gevallen is het uitgangspunt altijd en overal kwaliteitsvolle en hoogwaardige begeleiding op de werkvloer. Het extern aankopen van de begeleiding op de werkvloer doet geen afbreuk aan de voorwaarden die opgelegd worden aan een socialetewerkstellingsonderneming. Bovendien laat dit startende socialetewerkstellingsondernemingen toe zich te kunnen ontplooien in dit verhaal.

De sociale partners zijn het tot slot oneens over de vraag of er beperkingen moeten zijn bij het toelaten van ondernemingen en organisaties tot deze nieuwe werkvorm. Een beperking op het vlak van vennootschapsvorm lijkt niet wenselijk. De erkenning als een socialetewerkstellingsonderneming is een incentive voor ondernemingen om in kader van individueel maatwerk goed georganiseerd en weloverwogen met een kwetsbare doelgroep aan de slag te gaan. Er is daarbij geen verband tussen de voorwaarden die opgelegd worden aan een socialetewerkstellingsondernemingen en specifieke rechtsvormen. Het ontwerp van decreet voorziet in handvatten om gericht bedrijven die kwetsbare doelgroepen tewerkstellen aan te moedigen en te ondersteunen, met het oog op een inclusieve economie met vrijheid van ondernemerschap. Rekening houdend met de bezorgdheid van de sociale partners, is de Vlaamse Regering wel van oordeel dat een bijkomend criterium over het beperken van de uitkering van de winsten in functie van de sociale doelstelling van de onderneming wenselijk is. Zo wordt vermeden dat steun die bedoeld is voor het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt voor personen met een arbeidsbeperking resulteert in uitgekeerde winsten. Dit criterium wordt aan de ontwerptekst toegevoegd.

De SERV merkt op om de overgangsfase voor ondernemingen met een label LDE of MWA juridisch waterdicht te maken, specifiek in functie van de sociaal voorbehouden overheidsopdrachten. De sociaal voorbehouden overheidsopdrachten worden geregeld bij de wet inzake overheidsopdrachten van 17 juni 2016. Het gegeven dat de sociale onderneming de maatschappelijke en professionele integratie van gehandicapten of kansarmen tot doel moet hebben maakt een afzonderlijke voorwaarde uit die afzonderlijk moet worden getoetst en cumulatief moet worden gelezen met het 30%-criterium. De aanbestedende overheid zal beide voorwaarden moeten onderzoeken. Socialetewerkstellingsondernemingen in de overgangsfase zullen het tijdelijke label 'socialetewerkstellingsonderneming in overgang' ontvangen, wat aangeeft dat zij nog niet volledig voldoen aan de wettelijk vastgestelde voorwaarden. Ondernemingen die een 'socialetewerkstellingsonderneming'-label aanvragen, krijgen tevens een tijdelijk label 'startende socialetewerkstellingsonderneming', dat geldig blijft tot ze volledig voldoen aan de wettelijk vastgestelde voorwaarden, met een maximumduur van twee jaar.

De sociale partners zijn tevreden dat de Commissie Sociale Economie binnen de SERV (opnieuw) haar basis krijgt in het ontwerp van decreet. Ze vragen om het proces dat hierrond al is gelopen te respecteren. De taken, de organisatie, de samenstelling en de werking van de Commissie Sociale Economie zullen verder vorm krijgen in het uitvoeringsbesluit. De sociale partners zullen nauw betrokken worden in het vastleggen van deze bepalingen.

De SERV stelt om in het ontwerp van decreet een oplossing te voorzien voor het zogenaamde ongelijke speelveld binnen de maatregel managementadvies tussen kmo's en grote ondernemingen. Dit ongelijk speelveld manifesteert zich volgens de sociale partners op het verschil van staatssteunkader dat van toepassing is, en het maximumplafond van de subsidie dat voor alle begunstigden geldt. Beide elementen zijn evenwel onderdeel van de concretisering in het uitvoeringsbesluit, en resulteert niet in een aanpassing van het decreetsartikel.

De sociale partners vragen om voor de coördinatie van de collectieve diensten (artikel 8) werk te maken van een 'one-stop shop', zoals voorgesteld door de Europese Commissie. Daarnaast benadrukken ze het belang van een duidelijk aanspreekpunt voor ondernemers voor MVO. Beide elementen maken momenteel deel uit van de dienstverlening vanuit het Departement Werk en Sociale Economie.

De SERV is positief dat het ontwerp van decreet een financieel kader creëert voor de aanvullende lokale dienstverlening. Ze stelt echter vragen bij de voorwaarden van de diensten en vraagt om een centraal afwegingskader om deze voorwaarden verder te duiden en de aanbieders te ondersteunen bij het afwegen van welke activiteiten in dit kader kunnen worden ontplooid. Ook herhaalt de SERV de vraag naar een meldpunt voor ondernemers en werknemers als lokale besturen niet aan de voorwaarden voldoen. De lokale besturen treden in het kader van de aanvullende lokale diensten op vanuit hun rol als regisseur ter bevordering van de lokale diensten en lokale maatschappelijke noden. De aanvullende lokale diensten zijn lokaal ingebedde diensten van algemeen economisch belang en ressorteren onder de Europese DAEB-kaderregeling. Het dienstenaanbod speelt in op de maatschappelijke behoeften die niet of te weinig door het bestaande lokale en reguliere aanbod worden ingevuld en zijn zo de facto niet marktverstoring. De beslissingsbevoegdheid over welke diensten aangeboden mogen worden conform de vastgelegde voorwaarden in dit ontwerp van decreet en het Europees DAEB-kader en wie deze dienstverlening op zich kan nemen, ligt daarom bij de lokale besturen. Deze beleidskeuze werd beslist via het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling. In het voorliggende ontwerp van decreet houdt de Vlaamse Regering zich aan deze afspraak. De oprichting van een afzonderlijk meldpunt lijkt niet aan de orde om reden dat vermeende bezwaren via geëigende kanalen kunnen behandeld worden. Ondernemingen kunnen bijvoorbeeld een gunningsbeslissing steeds aanvechten voor de Raad van State.

3. Advies van NOOZO

NOOZO liet op 15 september 2023 weten af te zien van advisering.

4. Verwerking van persoonsgegevens

De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens bezorgde haar advies 2023/091 op 12 september 2023.

De Gegevensbeschermingsautoriteit bezorgde haar advies nr. 65/2023 op 3 oktober 2023. Dit advies heeft niet geleid tot een wijziging van het ontwerp van decreet.

5. Advies van de Raad van State

Het advies 74.721/1 van 14 december 2023 van de Raad van State formuleert de volgende opmerkingen en aanbevelingen.

Artikel 5 en 6

De aanbevelingen van de Raad van de State worden opgevolgd; het toepassingsgebied van de bepalingen van artikel 5 en 6 wordt verder verfijnd door de aanvulling (via tekstuele toevoeging) dat de subsidievoorwaarden van toepassing zijn als de steunaanvraag geschiedt op grond van steunmaatregel die wordt uitgevaardigd op basis van de algemene groepsvrijstelling.

Ook wordt verduidelijkt dat de terugvordering, vermeld in artikel 5, tweede lid, gebeurt als de Europese Commissie daartoe een besluit heeft uitgevaardigd.

Artikel 7

De aanbeveling van de Raad van State wordt opgevolgd; het opschrift van hoofdstuk wordt aangevuld met de vermelding van de socialetewerkstellingsondernemingen.

Artikel 13

De verwijzing wordt op voorstel van de Raad van State juridisch-technisch op punt gesteld.

Artikel 14

In artikel 14 wordt op verzoek van de Raad van State verduidelijkt dat het recht op ondersteuning geldt als de begunstigden hun samenwerkingsvormen uiterlijk op 1 januari 2026 hebben afgestemd op de grenzen van de referentieregio's. Die termijn wijkt af van de generieke regeling als vervat in artikel 30 van het Regio-decreet van 3 februari 2023.

Artikel 19

De Raad van State geeft aan dat de bewaartermijn in artikel 19 verantwoord kan zijn naar aanleiding van een concreet geschil, maar dat een algemene regeling waarbij alle persoonsgegevens worden bijgehouden gedurende deze termijn niet evident verenigbaar lijkt met de AVG.

Het betreft hier evenwel een maximale bewaartermijn; het principe blijft dat de gegevens van de betrokkenen niet langer worden bewaard dan nodig voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt. De toepassing van deze bepaling betekent dan ook dat niet alle persoonsgegevens van personen die een aanvraag tot steun indienen gedurende deze maximale bewaartermijn zullen worden bewaard. Deze bepaling blijft dan ook onaangepast wat deze opmerking betreft.

De Raad van State geeft bijkomend aan dat artikel 19 gewag maakt van "verwerkingsverantwoordelijken" terwijl artikel 17 enkel over dit begrip in het enkelvoud spreekt. In artikel 19 wordt het woord verwerkingsverantwoordelijken dan ook vervangen door het woord verwerkingsverantwoordelijke.

Artikel 22

De door de Raad van State voorgestelde tekstuele aanpassingen in verwijzing worden doorgevoerd.

Artikel 23

De Raad van State stelt dat het aanbeveling verdient om de zinsnede "met behoud van de toepassing van artikel 269 tot en met 274 van het Strafwetboek" te schrappen omdat het niet aan de decreetgever toekomt om de toepasselijkheid van federale strafbepalingen te regelen.

De opname van voormelde zinsnede is inderdaad strikt genomen niet nodig maar door de opname ervan wordt de lijn gevolgd die de Vlaamse decreetgever destijds heeft uitgezet. De Vlaamse decreetgever geeft hierbij enkel aan dat deze bepalingen van het Strafwetboek van toepassing blijven.

Artikel 29 en 31

Een aantal tekstuele verwijzingen in artikel 29 en 31 worden verwijnd, conform de opmerkingen van de Raad van State.

De uitvoeringsbevoegdheid van de Vlaamse Regering wordt in beide artikelen ("vaststellen van nadere regels voor de uitvoering van dit artikel") geschrapt wegens juridisch overbodig.

Artikel 32

De bepaling wordt technisch aangepast overeenkomstig het voorstel van Raad van State.

Artikel 35

In artikel 35 wordt het woord "uiterlijk" op voorstel van de Raad van State geschrapt met het oog op rechtszekerheid.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit ontwerp van decreet regelt een gemeenschaps- en gewestbevoegdheid (zie toelichting bij artikel 1 in titel II. Toelichting bij de artikelen).

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN**Hoofdstuk 1. Inleidende bepalingen****Artikel 1**

Het ontwerp van decreet regelt een gemeenschaps- en gewestbevoegdheid.

Het ontwerp van decreet regelt een economisch ondersteunend steunregime ten aanzien van diverse begunstigden-ondernemers, en kan daarom gelinkt worden aan de gewestbevoegdheden Economisch Beleid, zoals bepaald in artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen (BWHI), en Tewerkstellingsbeleid, zoals bepaald in artikel 6, §1, IX, 2°, van de BWHI. Bij artikel 8, §1, 2° en 4°, en 12, §1, 2° en 4°, van het ontwerp van decreet, die hun bevoegdheidsrechtelijke grondslag vinden in artikel 4, 16°, van de genoemde bijzondere wet (beroepsomscholing en bijscholing) en artikel 127, 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet (onderwijs) kunnen gemeenschapsbevoegdheden worden betrokken.

Artikel 2

Dit artikel bevat de definities die in dit ontwerp van decreet worden gehanteerd, waaronder de begripsomschrijving sociale-economieondernemingen.

Het speelveld in verband met sociale economie is de voorbije jaren sterk veranderd. Zo is er (inter)nationaal een duidelijke groei aan sociale-economieondernemingen zichtbaar. Een groeiend aantal actoren (bv. incubatoren, investeerders enzovoort) ontwikkelen zich in de slipstream van deze ondernemingen. Ook vanuit overheden en internationale instellingen wordt deze groei steeds meer opgepikt, en wordt de belangrijke rol en impact van sociale-economieondernemingen in de globale economie meer erkend. Voorbeelden zijn het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024, het EU Social Economy Action Plan, recente OESO-rapporten, nationale actieplannen (bv. Schotland, Luxemburg) en de European Investment Bank.

Sociale-economieondernemingen zijn drivers van duurzame innovatie en zijn vanuit hun out-of-the-boxmentaliteit vaak pioniers in hun activiteit. Ze zijn inspiratoren voor reguliere ondernemers om de noodzakelijke transitie naar een duurzame economie te maken. Ze brengen vaak ecosystemen in beweging. Met de grote uitdagingen in de toekomst kunnen zij mee het verschil maken. Door hun maatschappelijke focus dragen sociale-economieondernemingen bij tot het versterken en realiseren van beleidsprioriteiten op een breed spectrum, gaande van huisvesting en armoede tot circulaire economie en mobiliteit. Vanuit hun innovatie en lokale verankering leveren sociale-economieondernemingen een belangrijke bijdrage tot tewerkstellingsopportuniteiten en activering, waaronder ook voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zo ook in onze ambitie om de werkzaamheidsgraad naar 80% te verhogen. Ze zijn dan ook interessante partners voor andere ondernemingen en overheden om hun economische en maatschappelijke doelstellingen waar te maken.

Op het kantelpunt naar een meer duurzame samenleving wil dit ontwerp van decreet het momentum aangrijpen om ondersteuning van sociaal ondernemerschap een duidelijke plaats en weloverwogen update te geven. De huidige economische realiteit postcorona doet de omslag naar een duurzame economie versnellen. De internationale afhankelijkheid van goederenstromen en gebeurtenissen, alsook de globale uitdagingen als klimaatverandering of inflatie, tonen dat een lokale economie met een focus op maatschappelijke uitdagingen een belangrijke economische motor kan zijn die oplossingen kan bieden voor maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, diversiteit, de VN-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG'en), circulaire economie, vergrijzing, inclusie enzovoort.

Aangezien het de ambitie is om via het geactualiseerde Ondersteuningsdecreet de bevoegdheid Sociale Economie ten volle te benutten en versterkt te kunnen inzetten op duurzaam ondernemen, stelt dit ontwerp van decreet volgende ondernemingsgroepen als begunstigden binnen de definitie van sociale economie. Door het benoemen van specifieke groepen van begunstigden wordt naast collectieve maatregelen ook een specifieke en gerichte ondersteuning per groep mogelijk:

- socialetewerkstellingsondernemingen (STO): dit zijn ondernemingen die zich in de markt zetten als een onderneming die tewerkstellingskansen biedt aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt, door in te zetten op het valoriseren van talenten en het versterken van competenties, met het oog op een duurzame loopbaan. Dit vertaalt zich in vier duidelijke en concrete voorwaarden op organisatieniveau: (1) de sociale doelstelling van de onderneming wordt gekenmerkt door het kwaliteitsvol begeleiden en het competentieversterkend inschakelen van de personen met een afstand tot de arbeidsmarkt met het oog op het verhogen van hun kansen op een duurzame loopbaan, (2) de onderneming streeft sociale tewerkstelling na wat neerkomt op een tewerkstellingsaandeel op ondernemingsniveau van minimaal 30 procent van personen met werkondersteunende maatregelen in het kader van individueel maatwerk (cf. voorwaarden bepaald in het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling), (3) de onderneming beperkt het uitkeren van zijn winsten in functie van zijn sociale doelstellingen, en (4) de organisatie wordt erkend als kwaliteitsvol. De laatste voorwaarde vertaalt zich in een erkend kwaliteitslabel zoals bepaald in het decreet van 29 maart 2019 betreffende het kwaliteits- en registratiemodel van dienstverleners in het beleidsdomein Werk en Sociale Economie;
- maatwerkbedrijven (cf. decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling);
- coöperatieve vennootschappen erkend als sociale onderneming: coöperaties die tot doel hebben "in het algemeen belang, een positieve maatschappelijke impact te bewerkstelligen op de mens, het milieu of de samenleving" en haar middelen (ook bij liquidatie) en winst daartoe ook grotendeels herbestemmen. Het betreft aldus de 'CV erkend als SO' en de 'erkende CVSO' zoals bepaald in artikel 8.5, §1 en §2, van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;

- activiteitencoöperaties (cf. wet van 1 maart 2007 houdende diverse bepalingen (III) en het samenwerkingsakkoord van 30 mei 2005 betreffende de meerwaardeconomie);
- startende sociale-economieondernemingen: hieronder wordt verstaan: (1) natuurlijke personen die ernstig overwegen een sociale-economieonderneming op te starten, en (2) ondernemingen en organisaties die ernstig overwegen om zich om te vormen tot een sociale-economieonderneming of zulke onderneming wensen op te starten.

Artikel 3

Dit artikel bepaalt dat de toekenning van steun voor begunstigden geen opeisbaar recht vormt maar enkel kan doorgang vinden binnen de perken van de jaarlijkse beschikbare begrotingskredieten.

Hoofdstuk 2. Europees steunkader

Artikel 4

De diverse steunregimes die krachtens dit ontwerp van kaderdecreet worden vastgesteld en die door de Vlaamse Regering, bij delegatie, verder zullen moeten worden uitgevaardigd, zijn naargelang het geval onderhavig aan een van de volgende Europese steunregimes:

- de algemene groepsvrijstellingsverordening;
- verordening (EU) nr. 2023/2831 van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de toepassing van artikel 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun;
- verordening (EU) nr. 2023/2832 van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen;
- het besluit 2012/21/EU van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen (DAEB-besluit).

Artikel 5

Deze bepaling heeft een Europeesrechtelijke grondslag, in casu de algemene groepsvrijstellingsverordening, en verbiedt steun die op grond van de voormelde verordening aan ondernemingen in moeilijkheden of aan ondernemingen tegen wie een procedure tot terugvordering van eerdere steun loopt. Steuntoekenning voor werkzaamheden die verband houden met de uitvoer naar derde landen of voor werkzaamheden die afhangen van het gebruik van binnenlandse goederen als vermeld in artikel 1, lid 2, van de voormelde verordening, of voor activiteiten van ondernemingen in de sectoren, vermeld in artikel 1, lid 3, van de voormelde verordening zijn verboden.

De steun kan ook niet worden toegekend als hij leidt tot een schending van het Unierecht als vermeld in artikel 1, lid 5, van de voormelde verordening. Als een onderneming een individuele steuntoekenning krijgt van meer dan 500.000 euro, worden de gegevens, vermeld in bijlage III van de voormelde verordening, bekendgemaakt op de transparantiewebsite die de Europese Commissie ontwikkeld heeft. De Europese Commissie vraagt om deze bepalingen verplicht op te nemen in de regelgeving als de algemene groepsvrijstellingsverordening wordt toegepast.

Artikel 6

Deze bepaling stelt dat steun niet cumuleerbaar kan zijn met de-minimissteun en andere staatssteun voor dezelfde kosten die in aanmerking komen, als die cumulatie ertoe zou leiden dat de steunintensiteit hoger uitkomt dan de percentages van steunintensiteiten, vermeld in artikel 8 van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

Hoofdstuk 3. Startende sociale-economieondernemingen en socialetewerkstellingsondernemingen

Artikel 7

Deze bepaling kent aan startende socialetewerkstellingsondernemingen een termijn van maximaal twee jaar toe om op ondernemingsniveau de specifieke voorwaarde op het vlak van tewerkstelling, zijnde minimaal 30 procent van personen met werkondersteunende maatregelen in het kader van individueel maatwerk, te bereiken. De overige voorwaarden moeten bij de start voldaan zijn.

Voor ondernemingen met een LDE-label of een label maatwerkdafdeling (MWA) wordt op die manier voorzien in een overgangsregeling naar het label van socialetewerkstellingsonderneming om hun continuïteit van dienstverlening en ondersteuning te garanderen. Dit betekent voor deze ondernemingen ook meer zichtbaarheid als sociale-economieonderneming bij diverse stakeholders zoals de Vlaamse overheid (het Departement Werk en Sociale Economie (WSE)), lokale besturen, de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) enzovoort.

De definitie van socialetewerkstellingsonderneming volgt de voorwaarden zoals vastgelegd in artikel 15 van de wet inzake overheidsopdrachten, met uitzondering van startende socialetewerkstellingsondernemingen en ondernemingen met een LDE-label of een label maatwerkdafdeling in transitie naar een label socialetewerkstellingsonderneming. Voor deze laatste twee categorieën is een afzonderlijke beoordeling door de aanbestedende overheid vereist.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de voorwaarden en de procedure voor de erkenning als socialetewerkstellingsonderneming uit te vaardigen.

Hoofdstuk 4. Ondernemerschap en bedrijfsontwikkeling op het vlak van de sociale economie

Artikel 8

Sociale-economieondernemingen zijn bij uitstek duurzame ondernemingen. Ze genereren producten en diensten vanuit een economische realiteit en zijn primair gericht op een maatschappelijke impact. Dit maatschappelijke doel staat centraal in de bedrijfsstrategie. Door hun uniek ondernemingsmodel (en de nodige risico's) vallen vele sociale ondernemers tussen bestaande ondersteuningsmaatregelen. Reguliere ondersteuningsmiddelen zijn vaak ontoereikend door de specifieke ondernemerschapseigenschappen (bv. vanuit het hogere risico, beperkte ROI op korte termijn, kleinschaligheid enzovoort). Daarnaast is het bestaande aanbod veelal te gefragmenteerd.

Dit artikel voorziet in de rechtsgrond om collectieve diensten te formuleren en uit te voeren. Deze maatregel is toegankelijk voor socialetewerkstellingsondernemingen, maatwerkbedrijven, activiteitencoöperaties en startende sociale-economieondernemingen. Zulke collectieve diensten beantwoorden aan de specifieke behoeften van de sociale-economieondernemingen, en zijn complementair aan vormen van individuele dienstverlening. Dit artikel biedt de mogelijkheid tot maatgerichte acties die het potentieel en de zichtbaarheid van de sociale economie versterken, alsook een

gecoördineerde dienstverlening en 'one-stop shop', conform de ambities vanuit het Social Economy Action Plan en de voorstellen van de Europese Commissie.

De collectieve diensten situeren zich op diverse vlakken:

- de sensibilisering en de uitbouw van het draagvlak voor de sociale economie;
- wetenschappelijk onderbouwde opleidingen en wetenschappelijk onderzoek;
- de kennisopbouw, expertise- en instrumentontwikkeling voor de sociale economie en het bevorderen van de toepassingen van het ondernemerschap;
- de organisatie van opleidings- en uitwisselingstrajecten die tot doel hebben de professionalisering en de kwaliteit van de sociale-economieondernemingen te bevorderen;
- de experimentele ontwikkeling van het ondernemerschap;
- het opstarten van ondernemingsactiviteiten.

De initiatieven kunnen door de Vlaamse Regering worden gespecificeerd naargelang van de vooropgestelde doelstellingen en prioriteiten binnen het beleid.

Gelet op de aard van deze collectieve diensten wordt de uitbouw van deze dienstverlening niet beperkt tot de begunstigden van het ontwerp van decreet zelf, maar kan het aanbod vorm krijgen door in samenwerking met een ruimere groep van organisaties en ondernemingen naargelang van de specifieke dienstverlening die beoogd wordt.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de categorieën van begunstigden te specificeren.

De Vlaamse Regering bepaalt verder ook de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun.

De steun binnen dit artikel dient complementair te zijn met andere ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid naar sociale-economieondernemingen. Het ambieert de lacunes en specifieke behoeften van deze ondernemers in te vullen, daar waar het bestaande aanbod niet voldoende passend of toegankelijk is.

Artikel 9

Dit artikel regelt de toekenning van subsidies voor individueel managementadvies waarbij de begunstigden zowel tijdens de fase van ontwikkeling en groei, consolidatie, als bij het behalen van mindere bedrijfsresultaten een beroep kunnen doen op gespecialiseerd managementadvies.

De definitie van managementadvies is gelijklopend met deze gehanteerd in de Europese algemene groepsvrijstellingsverordening, onder steun voor advisering ten gunste van kmo's. Het betreft adviseringsdiensten van niet-permanente of niet-periodieke aard die niet tot de gewone bedrijfsuitgaven van de sociale-economieonderneming behoren, en die betrekking hebben op de specificiteit van het ondernemen in de sociale economie, waaronder: het strategische bedrijfsmanagement; het humanresourcesmanagement; het financieel-juridisch management; het communicatiemanagement; het management rond innovatie en kwaliteitsbeleid en het stakeholdermanagement. De laatste twee domeinen zijn horizontale domeinen binnen de bedrijfsvoering die belangrijke inhoudelijke prioriteiten met betrekking tot de verdere ontwikkeling van de sociale economie duiden. Daarnaast vallen ook haalbaarheidsstudies binnen de scope van deze steun.

De Vlaamse Regering krijgt de opdracht om deze maatregel, complementair aan het bestaande aanbod binnen VLAIO, verder vorm te geven. Een maximale afstemming met de kmo-portefeuille zal worden nagestreefd met het oog op integratie en samenwerking op het vlak van de loketfunctie, de specifieke toegang van

ondernemingsvormen, evenals het ondervangen van het risico op dubbelfinanciering. De maatregel managementadvies is toegankelijk voor maatwerkbedrijven en socialetewerkstellingsondernemingen (mits geen toegang tot de kmo-portefeuille).

De adviseringsdiensten kunnen door de Vlaamse Regering worden gespecificeerd naargelang van de vooropgestelde doelstellingen en prioriteiten binnen het beleid.

De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun nader. Hierbij is het EU-kader van de groepsvrijstellingsverordening voor wat betreft het advies aan kmo's richtinggevend. De algemene groepsvrijstellingsverordening is van toepassing op de steun aan kleine en middelgrote sociale-economieondernemingen. Steun voor managementadvies aan grote ondernemingen is onderhevig aan de verordening inzake de-minimissteun.

Tot slot bepaalt artikel 9 dat de dienstverleners over kwaliteitsgaranties moeten beschikken op het vlak van managementadviesverlening. Adviesbureaus dienen over rechtspersoonlijkheid te beschikken, en stellen als maatschappelijke hoofdactiviteit het verlenen van een of meer adviseringsdiensten. De begunstigde ondernemingen maken zelf op basis van marktraadpleging een keuze tussen de dienstverleners die aan deze financieringsvoorwaarden voldoen.

De steun binnen dit artikel dient complementair te zijn met andere ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid naar sociale-economieondernemingen. Het ambieert de lacunes en specifieke behoeften van deze ondernemers in te vullen, daar waar het bestaande aanbod niet voldoende passend of toegankelijk is.

Artikel 10

Sociale-economieondernemingen vertrekken vanuit maatschappelijke uitdagingen als basis van hun ondernemingsactiviteit, en reiken hiervoor innovatieve oplossingen aan. Gelet op hun specifieke economische model en activiteiten zoeken zij nieuwe paden op, durven te experimenteren en risico's te nemen om nieuwe markten, producten of diensten met impact te ontwikkelen.

De decreetgever stelt in dit artikel het wettelijke kader vast voor de ondersteuning van de ontwikkeling van innovatieve producten, processen en diensten, en mandateert de Vlaamse Regering om het toepassingsgebied ervan indien nodig verder te bepalen in lijn met haar beleidsprioriteiten.

Deze maatregel is toegankelijk voor socialetewerkstellingsondernemingen, maatwerkbedrijven en activiteitencoöperaties. Samenwerkingsverbanden tussen de opgelijste sociale-economieondernemingen en derden zijn eveneens mogelijk, gelet op een directe return binnen het project naar de sociale-economieondernemingen.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de categorieën van begunstigden te specificeren naargelang van de aard van de innovatie en beleidsprioriteiten.

Tot slot is in de nadere bepaling van de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun door de Vlaamse Regering voorzien. Hierbij is de afstemming met de bestaande instrumenten binnen het Vlaamse innovatiebeleid van belang, alsook de inpassing in de Europese algemene groepsvrijstellingsverordening.

De steun binnen dit artikel dient complementair te zijn met andere ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid naar sociale-economieondernemingen. Het ambieert de lacunes en specifieke behoeften van deze ondernemers in te vullen, daar waar het bestaande aanbod niet voldoende passend of toegankelijk is.

Artikel 11

Artikel 11 stelt dat voor de steun, vermeld in artikel 8, 10 en 13 van dit ontwerp van decreet, de Vlaamse Regering de categorie coöperatieve vennootschappen erkend als sociale onderneming zoals vermeld in artikel 2, 5°, c), van dit ontwerp van decreet kan toevoegen als begunstigde. Daarbij kan de Vlaamse Regering desgevallend ook de sector en voorwaarden waaraan de begunstigden moeten voldoen nader preciseren.

Hoofdstuk 5. Financiële ondersteuning op maat

Artikel 12

Artikel 12 stelt de rechtsgrondslag vast voor het ontwikkelen van financiële ondersteuningsmaatregelen die tegemoetkomen aan welbepaalde financieringsbehoeften binnen de sociale economie.

Ondernemingen en organisaties uit de sociale economie hebben evenzeer behoefte aan financiering en kapitaal. Toegang tot doelgerichte financiering is voor sociale-economieondernemingen vaak een hoge drempel. Deze uitdagingen worden ook benadrukt door de Europese Commissie (zie EU Social Economy Action Plan) en de OESO. Zo stelt de Europese Commissie in haar voorstel tot Raadsaanbeveling dat sociale-economieondernemingen het moeilijker hebben dan andere ondernemingen om toegang te krijgen tot financiële middelen. Een analyse vanuit de Commissie toonde een kloof tussen vraag en aanbod van financiering voor sociale ondernemingen, en een drempel om financiering te bekomen van investeerders op zoek naar een aanzienlijk financieel rendement. Dankzij publieke financiering op maat kan andere particuliere of private steun gemobiliseerd worden om de toegang tot financiering voor sociale-economieondernemingen te verbeteren.

De klassieke financiële markt is echter niet altijd even toegankelijk of haalbaar. De redenen hiervoor zijn divers: het lage(re) financiële rendement, het soms hogere risicogehalte, de pioniersrol die de sociale economie in bepaalde maatschappelijke niches opneemt, het ontbreken of niet afdoende zijn van borgen (bij risicokapitaal), de specifieke kleinschaligheid van dossiers met (te) hoge beheerskosten die niet interessant zijn voor banken.

Daarnaast ontbreken ook vaak financiële instrumenten op maat van de sociale-economieonderneming, buiten het klassieke aanbod. Financiële instellingen en investeerders hebben vaak nog een beperkte focus op het financiële rendement, zonder aandacht voor de maatschappelijke impact en het specifieke model van een sociale-economieonderneming.

De decreetgever definieert financiële ondersteuning op maat als de tussenkomst in de kost van investeringen en kredieten en het verschaffen van risicokapitaal. De Vlaamse Regering wordt gelast om de varianten van de financiële ondersteuning op maat en de financiële dienstverleners nader te bepalen, evenals de voorwaarden waaronder de financiële ondersteuning op maat kan worden verleend.

Bij de uitwerking van die maatregelen is het van belang niet alleen de huidige beschikbare instrumenten te bekijken, maar te vertrekken vanuit een behoefteverkenning. Tevens wordt een operationele maximale afstemming met relevante beleidsinstrumenten beoogd om de effectiviteit en efficiëntie te vergroten. De financiële ondersteuning wordt ingezet waar voor de sociale economie toegang op de reguliere markt ontbreekt of drempels te hoog zijn.

Dit artikel biedt de rechtsgrond voor de erkenning en ondersteuning van Trividend, het erkende Vlaamse Participatiefonds voor de Sociale Economie dat voorziet in

risicokapitaal en participaties bij sociale-economieondernemingen. Van bij de start is Trividend opgezet als een publiek-private samenwerking, met participatie uit de sector zelf, private actoren en de publieke overheid. Het investeert enerzijds early-stage bij ondernemers die nog niet bij andere financiers terecht kunnen, met aandacht voor innovatieve businessmodellen en de maatschappelijke impact. Anderzijds voorziet het in kapitaal om sociale en circulaire ondernemers te professionaliseren richting impact en een volgend niveau, waar andere investeerders en banken willen instappen.

Ook het Sociaal Investeringsfonds (SIFO) voorziet financiële middelen voor in het Vlaamse Gewest gelegen sociale-economieondernemingen en dit tegen voordelige tarieven, onder de vorm van leningen. SIFO verleent geen rechtstreekse leningen aan de ondernemingen zelf, maar via solidaire cofinanciering aan de erkende financiers. Het aandeel van de cofinanciering is gewaarborgd, en biedt bijgevolg een interessante meerwaarde voor kredietverleners. Hierdoor biedt het fonds een belangrijke hefboom voor de toegang tot financiering van sociale-economieondernemingen.

De steun binnen dit artikel dient complementair te zijn met andere ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid naar sociale-economieondernemingen. Het ambieert de lacunes en specifieke behoeften van deze ondernemers in te vullen, daar waar het bestaande aanbod niet voldoende passend of toegankelijk is.

Hoofdstuk 6. Bevorderen van het maatschappelijk verantwoord ondernemen

Artikel 13

Steeds meer organisaties zoeken vanuit hun expertise en invloedssfeer oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Deze worden voor hen een opportuniteit, een middel om economische waarde te creëren én een positieve impact.

Voor de maatschappelijke uitdagingen wordt er vaak aan de Sustainable Development Goals gerefereerd van de Agenda 2030. De Algemene Vergadering van de VN keurde deze resolutie goed op 25 september 2015.¹² De zeventien duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen in deze Agenda moeten de 193 lidstaten aanzetten tot actie in zeventien domeinen, die van cruciaal belang zijn voor de duurzame ontwikkeling van mens en planeet tegen 2030.

De Europese Commissie¹³ definieert maatschappelijk verantwoord ondernemen – ook wel duurzaam ondernemen genoemd – als volgt:

“Maatschappelijk verantwoord ondernemen houdt in dat organisaties aandacht voor mensenrechten, consumentenbelangen en sociale, ethische en milieukwesties in hun activiteiten en kernstrategie integreren in nauwe samenwerking met hun stakeholders om:

- zoveel mogelijk gedeelde waarde¹⁴ te creëren voor hun eigenaren/aandeelhouders en voor hun andere stakeholders en de samenleving als geheel;
- mogelijke negatieve effecten op te sporen, te voorkomen en te verminderen.”

Dit artikel verleent rechtsgrondslag aan steun die verleend kan worden aan initiatieven die het draagvlak of het toepassingsgebied van het maatschappelijk verantwoord ondernemen kunnen verruimen, of die bijdragen aan de sensibilisering ervan. Ook kennisopbouw, expertise- en instrumentontwikkeling kunnen gesteund

¹² Verenigde Naties (2015), Resolutie goedgekeurd door de Algemene Vergadering op 25 september 2015, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, p. 2.

¹³ Een vernieuwde EU-strategie 2011-2014 ter bevordering van maatschappelijk verantwoord ondernemen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0681>

¹⁴ Gedeelde waarde of ‘shared value’ houdt in dat bedrijven economische waarde scheppen op zo’n manier dat tegelijkertijd waarde voor de samenleving wordt gegenereerd door het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

worden. Net als wetenschappelijk onderzoek, opleidingen en experimentele ontwikkeling maken ze het voorwerp uit van mogelijke ondersteuning.

Deze maatregel beoogt een breed bereik in het economische weefsel. Er wordt een ruime groep van begunstigden vastgesteld.

De initiatieven kunnen door de Vlaamse Regering worden gespecificeerd naargelang van de vooropgestelde doelstellingen en prioriteiten binnen het beleid.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de categorieën van begunstigden te specificeren.

De Vlaamse Regering bepaalt verder ook de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun.

De steun binnen dit artikel dient complementair te zijn met andere ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid naar sociale-economieondernemingen. Het ambieert de lacunes en specifieke behoeften van deze ondernemers in te vullen, daar waar het bestaande aanbod niet voldoende passend of toegankelijk is.

Hoofdstuk 7. Bevorderen van de sociale economie en werkgelegenheid op het lokale niveau

Afdeling 1. De regierol van gemeenten op het vlak van de lokale sociale economie en werk

Artikel 14

Dit artikel beoogt de continuering van de bestaande maatregel lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk. Het artikel bepaalt dat de gemeenten bij de uitoefening van hun lokale regierol rond sociale economie en werk kunnen worden ondersteund, met respect voor inbreng en betrokkenheid van de lokale en regionale actoren. Gegeven hun nabijheid bij de diverse moeilijk bereikbare groepen, kan vanuit de lokale besturen meer maatwerk geleverd worden en transversaler gewerkt worden, en kan ingespeeld worden op de eigenheid van de subregio of stad en haar werkzoekenden, leefloongerechtigden en niet-beroepsactieve personen.

In de definitie van de regierol rond de sociale economie en werk worden drie pijlers onderscheiden:

- de lokale uitdagingen en lokale partners op het vlak van sociale economie en werk in kaart brengen, zoals actoren bevragen op alle relevante informatie om een goed en omvattend beeld van de lokale situatie te verkrijgen;
- het overleg, de samenwerking en de netwerking tussen die partners bevorderen, zoals organiseren van samenwerking, actoren mobiliseren en inspireren om bij te dragen aan de beleidsplannen, afstemmen van de verschillende maatregelen en acties;
- een beleidsvisie en beleidsdoelstellingen ontwikkelen over de sociale economie en over de tewerkstelling van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de reguliere en de sociale economie.

De voorwaarden voor ondersteuning worden in de uitvoeringsbesluiten vastgesteld. Hierbij kan zowel de bevordering van de stadsregionale en de intergemeentelijke samenwerking als het onderscheid tussen centrum- en niet-centrumsteden worden vooropgesteld, waarbij de rapporteringsverplichtingen conform het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen zullen dienen te gebeuren (Planlastendecreet).

De samenwerkingsverbanden dienen principieel afgestemd te worden op de grenzen van de referentieregio's als vermeld in het Regiodecreet van 3 februari 2023, en dit uiterlijk op 1 januari 2026, waarbij de Vlaamse Regering in voorkomend geval een afwijkingsregeling kan uitvaardigen.

Afdeling 2. Het aanvullende lokale dienstenaanbod

Artikel 15

Het regeerakkoord stipuleert: "De Lokale-Diensteneconomie-initiatieven kunnen zich verder ontplooiën in het kader van het individueel maatwerk maar de combinatie met klaverbladfinanciering blijft mogelijk zodat het dienstenaanbod dat sterk aansluit bij (lokale) maatschappelijke noden voldoende gegarandeerd blijft." Conform de bepaling in de regelgeving maatwerk bij individuele inschakeling werd daarom in het kader van de overgang van de lokale diensteneconomie naar individueel maatwerk ten aanzien van de lokale besturen voorzien in een aanvullende financiering aan zowel de publieke als de private lokale tewerkstellingsinitiatieven die personen met een arbeidsbeperking inschakelen en tewerkstellen met het oog op het aanbieden van aanvullende lokale diensten. De lokale besturen treden in dit kader op vanuit hun rol als regisseur ter bevordering van de lokale aanvullende diensten en lokale maatschappelijke noden.

Zoals bepaald in de regelgeving maatwerk bij individuele inschakeling wordt aanvullend op de inzet van de SINE-LDE middelen (SINE: sociale inschakelingseconomie) (uitgavejaar 2019) en in antwoord op het bijzondere belang dat de Vlaamse Regering hecht aan de aanvullende lokale diensten en de doelstelling dat ze zich verder kunnen ontplooiën in het nieuwe beleidskader van maatwerk bij individuele inschakeling, zoals ook in het Vlaamse regeerakkoord uitdrukkelijk voorzien is, zal uit eigen middelen binnen het beleidsdomein WSE een budget van maximaal 5 miljoen euro recurrent worden gereserveerd voor de ontwikkeling van het aanvullende lokale dienstenaanbod. Deze middelen zullen doelgericht worden geïnvesteerd in functie van de aanvullende lokale diensten en het voorzien van bijkomende tewerkstellingsplaatsen in dit kader.

In dit ontwerp van decreet geeft de Vlaamse minister bevoegd voor Sociale Economie, in uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord, uitvoering aan dit engagement.

De Vlaamse Regering ondersteunt de lokale besturen, of een samenwerking van lokale besturen, die een aanvullend lokaal dienstenaanbod wensen in te richten. De samenwerkingsverbanden kunnen maximaal even groot zijn als de referentieregio's, of dienen zich als kleinere subregio binnen de grenzen van die referentieregio's te bevinden.

Het aanvullende lokale dienstenaanbod heeft een tweeledig doel:

- 1° het creëert tewerkstelling voor werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt met het oog op een duurzame tewerkstelling met specifieke aandacht voor competentieversterking en talentvalorisatie en begeleiding op maat, en waar mogelijk een tewerkstelling zonder werkondersteunende maatregelen;
- 2° het verstrekt een aanbod van lokale dienstverlening dat beantwoordt aan maatschappelijke evoluties en reële behoeften die niet of onvoldoende worden ingevuld door de markt of andere voorzieningen.

Het ontwerp van decreet voorziet in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om de categorieën van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt verder te bepalen.

Het aanvullende lokale dienstenaanbod moet aan al de volgende voorwaarden voldoen:

Voorwaarden	Toelichting
1° het dienstenaanbod betreft sociale en welzijnsactiviteiten gericht op gebruikers uit kansengroepen of betreft activiteiten van algemeen maatschappelijk belang, gericht op potentiële gebruikers in de buurt of regio;	Het dienstenaanbod zijn ofwel activiteiten uit de sociale en welzijnssector vaak gericht op gebruikers van kansengroepen (bijvoorbeeld: personen in armoede, oudere personen enzovoort), ofwel activiteiten die een algemeen maatschappelijk belang dienen. De diensten worden lokaal georganiseerd en zijn gericht op potentiële gebruikers in diezelfde buurt of regio.
2° het dienstenaanbod veroorzaakt geen verdringing van de bestaande tewerkstelling;	Het dienstenaanbod is aanvullend en veroorzaakt geen verdringing van de bestaande tewerkstelling, noch van het bestaande dienstenaanbod. Ze zijn niet institutioneel van karakter en worden laagdrempelig op lokaal niveau aangeboden.
3° het dienstenaanbod is ingebed in het lokale socio-economische weefsel;	Het dienstenaanbod is ingebed in het lokale socio-economische weefsel en sluit aan bij de behoeften van lokale ondernemingen, organisaties, lokale besturen en andere relevante actoren. De samenwerking tussen al die vermelde partijen biedt een maatschappelijke en economische meerwaarde.
4° het dienstenaanbod beantwoordt aan maatschappelijke behoeften die niet of onvoldoende worden ingevuld door het bestaande lokale en reguliere aanbod;	Het dienstenaanbod speelt in op de maatschappelijke behoeften die niet of te weinig door het bestaande lokale en reguliere aanbod worden ingevuld. Dit is kenmerkend voor diensten van algemeen economisch belang, wat het uitgangspunt is voor de dienstverlening binnen het aanvullende lokale dienstenaanbod.
5° het dienstenaanbod is nabij en toegankelijk en draagt bij tot de sociale cohesie van een buurt of regio;	Het dienstenaanbod is nabij en toegankelijk/laagdrempelig voor alle potentiële gebruikers van een buurt of regio. Het dienstenaanbod draagt bij tot de sociale cohesie en de sociale en ecologische leefbaarheid van diezelfde buurt of regio.
6° het creëert tewerkstellingskansen voor werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt met het oog op een duurzame tewerkstelling, met specifieke aandacht voor competentieversterking en talentvalorisatie en begeleiding op maat	Het dienstenaanbod komt tot stand door het inschakelen en tewerkstellen van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De tewerkstelling biedt een kans op een duurzame tewerkstelling op de arbeidsmarkt, met voldoende aandacht voor competentieversterking en talentvalorisatie, gekaderd in kwaliteitsvolle begeleiding op maat. De Vlaamse Regering bepaalt categorieën van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het lokaal bestuur kan een sociale-economieonderneming, zijnde een sociale tewerkstellingsonderneming of een maatwerkbedrijf, belasten met de ontwikkeling en uitvoering van het aanvullende lokale dienstenaanbod, of kan het aanvullende lokale dienstenaanbod in zijn eigen interne bestuurlijke werking inbedden. Als het lokaal bestuur het aanvullende lokale dienstenaanbod inbedt in zijn interne bestuurlijke werking, richt het een sui-generisafdeling op die het aanvullende lokale dienstenaanbod uitvoert en waarbij de inhoudelijke en financiële activiteiten afzonderlijk worden geregistreerd.

Het lokaal bestuur is verantwoordelijk voor het respecteren van de regels wat betreft staatssteun voor deze diensten van algemeen economisch belang. Staatssteun moet immers vooraf worden aangemeld en is verboden, tenzij de steun vrijgesteld is of door de Europese Commissie verenigbaar is verklaard met de interne markt. Dit betekent concreet dat de lokale besturen de financiering naar lokale ondernemingen toe staatssteunproof moeten maken, afhankelijk van de lokale situatie.

Dit artikel is onderworpen aan het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd (het Planlastendecreet).

Hoofdstuk 8. Commissie Sociale Economie

Artikel 16

In de schoot van de SERV wordt een Commissie Sociale Economie opgericht die overleg organiseert over bestaande of toekomstige beleidsmaatregelen binnen het beleidsveld Sociale Economie.

De Vlaamse Regering kan de taakstelling nader bepalen en wordt gemachtigd om de regels over de organisatie, de samenstelling en de werking van de Commissie Sociale Economie te bepalen.

Hoofdstuk 9. Bepalingen over gegevensverwerking

Dit hoofdstuk bevat bepalingen over de verwerking van persoonsgegevens en vermeldt meer bepaald de essentiële elementen van de verwerkingen, die op grond van artikel 6.3 van de algemene verordening gegevensbescherming, samen gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) en artikel 22 van de Grondwet, en om onzekerheid over de rechtmatigheid van de verwerkingen te vermijden, dienen te worden opgenomen.

De verwerking van persoonsgegevens in kader van dit ontwerp van decreet gebeurt op grond van artikel 6.1, e), van de AVG.

De verwerkingsverantwoordelijke staat conform artikel 5.1, d), van de AVG in voor de juistheid en actualisering van de verwerkte gegevens.

De betrokkene wordt geïnformeerd over de verwerking van zijn gegevens en de uitoefening van zijn rechten middels de privacyverklaring op de website.

Artikel 17

Met het oog op de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de aanvraag en toekenning van steun zal de Vlaamse Regering diensten van de Vlaamse

overheid aanduiden om op te treden als verwerkingsverantwoordelijke, zoals bedoeld in de AVG.

De verwerkingsverantwoordelijke staat conform artikel 5.1, d), van de AVG in voor de juistheid en actualisering van de verwerkte gegevens en informeert de betrokkenen vooraf over de verwerking van hun persoonsgegevens conform artikel 13 en 14 van de AVG en over hun rechten op basis van artikel 15 tot en met 22 van de AVG.

Artikel 18

De verwerkingsverantwoordelijke diensten verwerken persoonsgegevens via de toepassingen die de aanvragen en toekenning tot steun beheersen. Deze toepassingen verwerken gegevens om de toegang tot de toepassingen te regelen en wanneer er rechten aan personen worden toegekend om op te treden in naam van een organisatie of onderneming.

Voor iedereen die aanmeldt in de toepassing gebeurt er een authenticatie via ACM (access management), het toegangsbeheer van de Vlaamse overheid via één van de beschikbare methodes (e-ID, itsme, beveiligingscode via mobiele applicatie enzovoort). Als de authenticatie slaagt, geeft ACM een token door aan de toepassing. Dit bevat een aantal persoonsgegevens (authenticatie):

- rijksregisternummer;
- naam en voornaam;
- e-mail en telefoonnummer (als deze gekend zijn).

Als de persoon die aanmeldt ook wettelijk vertegenwoordiger is van een organisatie, of als hij via IDM (identity management, het gebruikersbeheer van de Vlaamse overheid) rechten heeft gekregen om op te treden in naam van een organisatie, dan krijgt deze gebruiker bij het aanmelden een keuze. Hij kan aanmelden in eigen naam (als burger) of in naam van één van de organisaties waarvoor hij rechten heeft. Elke organisatie kent zelf rechten toe aan personen die mogen optreden in hun naam.

Als de persoon kiest om in naam van een organisatie aan te melden, dan bevat het token ook informatie over de rechten waarover de persoon beschikt voor die organisatie (autorisatie):

- voor welke organisatie de persoon optreedt (ondernemingsnummer);
- de relatie die de persoon heeft met deze organisatie (categorie werknemer): vaste, externe of gedelegeerde medewerker;
- het gebruikersrecht of de rol die hem werd toegekend voor deze organisatie: organisatieverantwoordelijke, projectverantwoordelijke enzovoort.

Het Departement Werk en Sociale Economie werkt voor het toegangsbeheer van zijn applicaties gebruik van de diensten van Digitaal Vlaanderen.

Daarnaast wordt aan personen gevraagd om in de toepassingen e-mail en telefoonnummer toe te voegen als deze niet gekend zijn om een vlottere aanvraag en toekenning van de steun mogelijk te maken.

Tot slot kan er in bepaalde specifieke aanvragen in het kader van startende sociale-economieondernemingen steun toegekend worden aan natuurlijke personen. In dit geval wordt het rekeningnummer van de aanvrager verwerkt.

Artikel 19

Dit artikel regelt de maximale bewaartermijn van de persoonsgegevens.

De bewaringstermijn van tien jaar houdt rekening met de burgerrechtelijke verjaringstermijn van tien jaar. Na het beëindigen van een eventuele procedure is het immers nog noodzakelijk de gegevens van de betrokkene gedurende een bepaalde periode te bewaren om deze te kunnen raadplegen in het kader van vragen, verslagen en gelijkaardige procedures.

Hoofdstuk 10. Beleids- en evaluatieonderzoek

Artikel 20

Het initiatief om evaluatie expliciet in het ontwerp van decreet op te nemen volgt de recente en algemene aanbeveling van de SERV¹⁵ voor het uitbouwen van een structurele verankering van beleidsevaluatie en het realiseren van een evaluatiecultuur binnen een bredere visie rond evidencebased beleid. Andere recente adviezen zoals het 'Expertenadvies relancebeleid Vlaamse arbeidsmarkt'¹⁶, het SERV-advies rond relancebeleid¹⁷ en een recente vergelijkende OESO-landenstudie¹⁸ benadrukken evenzeer het belang van het institutioneel verankeren van evaluatie in beleid. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan de Europese ambities om impactmeting in te bouwen in beleidsmaatregelen over sociale economie.

Dit artikel 20 voorziet in de ontwikkeling van een proactieve beleidsonderzoek- en evaluatiewerking op de thema's en maatregelen binnen het toepassingsgebied van het voorliggende ontwerp van decreet. Een proactieve beleidsonderzoek- en evaluatiewerking zet planmatig en systematisch in op het onderbouwen van beleid, identificeren van kennisbehoeften en leervragen en het programmeren en uitvoeren van evaluatieonderzoek. Het uitvoeren van wetenschappelijk beleids- en evaluatieonderzoek binnen het toepassingsgebied van dit ontwerp van decreet staat steeds ten dienste van de finale doelgroepen van het beleid. Meer bepaald, de doelstelling van wetenschappelijk beleids- en evaluatieonderzoek is gericht op beleidsleren en het verbeteren van de maatschappelijke impact van de dienstverlening.

Hoofdstuk 11. Toezicht, handhaving en sancties

Artikel 21

Dit artikel regelt het toezicht op de uitvoering van dit ontwerp van decreet en de uitvoeringsbesluiten. Dit toezicht verloopt overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 30 april 2004 tot uniformisering van de toezichts-, sanctie- en strafbepalingen die zijn opgenomen in de regelgeving van de sociaalrechtelijke aangelegenheden, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn (hierna genoemd: decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht).

Dit betekent dat de sociaalrechtelijke inspecteurs van de afdeling Vlaamse Sociale Inspectie van het Departement Werk en Sociale Economie hun gebruikelijke inspectiebevoegdheden kunnen uitoefenen.

¹⁵ Advies en achtergrondrapport De Vlaamse brede heroverweging als opstap naar een structureel evaluatiebeleid, SERV, 27 juni 2022.

¹⁶ Expertenadvies relancebeleid Vlaamse arbeidsmarkt, 30 juni 2020 (<https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/37627>).

¹⁷ Vlaams relancebeleid, bijzondere tijden vragen bijzondere aanpak (<https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/36449>) Vlaams relancebeleid, bijzondere tijden vragen bijzondere aanpak, SERV, 13 juni 2020 (<https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/36449>).

¹⁸ Improving Governance with Policy Evaluation – Lessons From Country Experiences, OESO, 23 juni 2020.

Artikel 22

Dit artikel beoogt de steun voor de lokale regierol en het aanvullende lokale dienstenaanbod, verleend in toepassing van artikel 13 en 14 van dit ontwerp van decreet, uit het voorziene sanctiekader te houden, omdat de rapportering en verantwoording met betrekking tot deze twee vormen verloopt volgens de bepalingen van het Planlastendecreet van 15 juli 2011.

Artikel 23

Het handhavingsbeleid van de Vlaamse Sociale Inspectie bestaat uit een preventief en een curatief luik (sanctionering). De beide aspecten zijn essentieel.

Preventie is erop gericht om overtredingen te voorkomen. Aan de preventieve opdracht van de sociaalrechtelijke inspectiediensten werd van bij de oprichting veel belang gehecht. In de regelgeving vindt men hiervoor de basis in, onder meer:

- artikel 3 van het verdrag nr. 81 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel, van 11 juli 1947 (in België goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957);
- artikel 6, §1, 1°, van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht;
- artikel 21, 1°, van het Sociaal Strafwetboek van 6 juni 2010.

Een op preventie gericht beleid op zich volstaat evenwel niet. Naast preventie is dan ook een sanctioneringskader nodig. Het sanctioneringskader dat voorzien wordt voor de maatregelen, geregeld in dit ontwerp van decreet, is hetzelfde als datgene dat voorzien werd in het Ondersteuningsdecreet van 7 februari 2012. De zwaarte van de voorziene sancties werd geactualiseerd conform de recentste aanpassingen aan het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht.

De volgende instrumenten kunnen ingezet worden bij oneigenlijk gebruik of misbruik van subsidies:

- 1° de strafbaarstelling van inbreuken aan de hand van strafrechtelijke sancties of administratieve geldboetes;
- 2° de ambtshalve terugvordering van onrechtmatig ontvangen subsidies;
- 3° de uitsluiting gedurende een bepaalde termijn van het voordeel van de subsidies.

Hieronder volgt een schematisch overzicht van de voorziene sancties:

Inbreuken vermeld in...	Strafrechtelijke sanctie		Administratieve geldboete (*)
	Gevangenisstraf	Geldboete (*)	
Artikel 23 en 33 (13/1, §2)	zes maanden – drie jaar	250–2500 euro	150 – 1500 euro

(*) Te vermenigvuldigen met de toepasselijke opdecimen (nu x8).

Artikel 22 regelt de strafbaarstelling van personen die:

- subsidies aanwenden voor andere doeleinden dan diegene waarvoor ze die subsidies hebben verkregen;
- subsidies hebben verkregen of behouden waarop ze geen of slechts gedeeltelijk recht hebben, door onjuiste of onvolledige verklaringen af te leggen, of door na te laten om noodzakelijke verklaringen af te leggen of inlichtingen te verstrekken;
- bedrog of valsheid in geschrifte plegen;
- (computer)gegevens manipuleren;
- gebruikmaken van valse stukken of valse identiteitsgegevens.

Artikel 24

Dit artikel regelt de strafmaat in geval van herhaling van de inbreuken, vermeld in artikel 22.

Artikel 25

Dit artikel stelt de werkgever burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de geldboetes waartoe zijn lasthebbers of aangestelden worden veroordeeld.

Artikel 26

Om recht te hebben op subsidies moeten de betrokken begunstigden voldoen aan de toelaatbaarheidsvoorwaarden (= gerechtigd zijn) én de betaalbaarheidsvoorwaarden (= voldoen aan de voorwaarden voor uitbetaling).

Als bij het dossierbeheer of bij een inspectie vastgesteld wordt dat een begunstigde niet aan beide voorwaarden voldoet of dat er sprake is van misbruiken of fouten, dan moeten de subsidies worden teruggevorderd. Dit geldt bijvoorbeeld wanneer de inbreuken, bedoeld in artikel 22, worden vastgesteld.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de terugvordering, onder andere om onterecht betaalde subsidies in mindering te brengen bij volgende betalingen.

Artikel 27

Wanneer een rechter iemand een straf oplegt voor inbreuken bedoeld in artikel 22, of zijn schuld in dat verband vaststelt, en wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld bij dat strafproces, dan moet die rechter de veroordeelde in kwestie ambtshalve veroordelen tot de terugbetaling van de onrechtmatig ontvangen bedragen, vermeerderd met de verwijlinteressen.

Wanneer er geen afrekening is met betrekking tot de onrechtmatig ontvangen subsidies of wanneer de afrekening betwist wordt en er in dit verband nadere informatie nodig is, houdt de rechter de beslissing over de ambtshalve veroordeling aan.

Artikel 28

Dit artikel voorziet in het eerste lid dat alle bepalingen van boek I van het Strafwetboek, uitgezonderd hoofdstuk V, van toepassing zijn op de overtredingen die in voorliggend ontwerp van decreet vermeld worden. Dit is algemeen gebruikelijk in het sociaal handhavingsrecht. Boek I van het Strafwetboek bevat de algemene bepalingen in verband met misdrijven en straffen. Hoofdstuk V, dat niet van toepassing is, bevat bepalingen in verband met herhaling (recidive). Het voorliggend ontwerp van decreet bevat namelijk een eigen regeling met betrekking tot herhaling, in artikel 23.

Het tweede lid van dit artikel voorziet dat de rechtsvorderingen die ontstaan uit de toepassing van dit ontwerp van decreet en de uitvoeringsbesluiten, verjaren na vijf jaar. Deze gebruikelijke verjaringstermijn betreft niet alleen de strafvordering maar ook de burgerlijke rechtsvordering.

Artikel 29 en 31

Bij de veroordeling, de vaststelling van schuld, of de oplegging van een administratieve geldboete voor een inbreuk vermeld in artikel 22, kan het aangewezen zijn om de betrokkene die onrechtmatig subsidies heeft ontvangen gedurende een bepaalde periode uit te sluiten van het voordeel van de subsidie.

De uitsluiting kan maximaal 24 maanden bedragen.

In geval van herhaling van de inbreuk kan de periode van de uitsluiting op het dubbele van het maximum worden gebracht.

Het is de Vlaamse Regering die desgewenst tot de uitsluiting moet beslissen.

Artikel 30

Inbreuken tegen de bepalingen van dit ontwerp van decreet kunnen ook gesanctioneerd worden met een administratieve geldboete.

De oplegging van de administratieve geldboete gebeurt overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht.

De voorziene administratieve geldboete wordt bepaald in artikel 22, dat daartoe in het voornoemd decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht artikel 13/1 aanpast.

Hoofdstuk 12. Wijzigingen van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht

Artikel 32

Dit artikel voegt het voorliggende ontwerp van decreet toe aan het toepassingsgebied van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht.

Artikel 33

De huidige bepalingen met betrekking tot de administratieve geldboete die kan opgelegd worden voor inbreuken op de bepalingen van het decreet van 7 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen, worden overeenkomstig van toepassing gemaakt op het voorliggende ontwerp van decreet.

Omdat de rapportering en de verantwoording met betrekking tot de steun voor de lokale regierol en het aanvullende lokale dienstenaanbod verloopt volgens de bepalingen van het Planlastendecreet van 15 juli 2011, wordt die steun uit het sanctiekader van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht gehouden.

Hoofdstuk 13. Slotbepalingen

Artikel 34

Dit artikel heft het decreet van 17 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen op.

Artikel 35

De ondernemingen die beschikken over een label van lokale diensteneconomie of van maatwerkafdeling en die in een fase van overgang zitten naar de maatregel individueel maatwerk, zoals bepaald in artikel 86, §1, 1°, en 88, §1, 1°, van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling, en die niet beschikken over het label van maatwerkbedrijf, worden beschouwd als een sociale-tewerkstellingsonderneming waarbij ze worden vrijgesteld van de verplichting van een erkenningsaanvraag als vermeld in artikel 7, eerste lid, 1°, tot 1 januari 2026.

Artikel 36

Het ontwerp van decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum. De Vlaamse Regering zal de inwerkingtreding van de nieuwe kaderregeling voor het aanvullende lokale dienstenaanbod (artikel 15) in casu moeten afstemmen op de einddatum van het huidige aanvullende lokale dienstenaanbod dat in uitvoering van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling is vastgesteld op 31 december 2025 om de algehele continuering van het dienstenaanbod te vrijwaren.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie,
Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw,

Jo BROUNS

VOORONTWERP VAN DECREET
van 7 juli 2023

Ontwerp van decreet over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewest- en gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° algemene groepsvrijstellingsverordening: verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
- 2° algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
- 3° onderneming: iedere entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent;
- 4° organisatie: iedere privaat- of publiekrechtelijke entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die geen onderneming is;
- 5° sociale economie-onderneming: de ondernemingen die behoren tot een van de volgende categorieën:
  - a) sociale tewerkstellingsondernemingen;
  - b) de maatwerkbedrijven, vermeld in artikel 4 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling;
  - c) activiteitencoöperaties als vermeld in artikel 80, 1°, van de wet van 1 maart 2007 houdende diverse bepalingen (III);
  - d) startende sociale economie-ondernemingen;

- 6° sociale tewerkstellingsondernemingen: de ondernemingen die door de Vlaamse Regering zijn erkend en die aan al de volgende voorwaarden voldoen:
- a) ze zetten in op het kwaliteitsvol begeleiden en het competentieversterkend inschakelen van werknemers met het oog op het verhogen van hun kansen op een duurzame loopbaan;
  - b) ze stellen op jaarbasis op ondernemingsniveau minimaal 30% werknemers tewerk met werkondersteunende maatregelen als vermeld in artikel 11 tot en met 18 van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling;
  - c) ze zijn geregistreerd als dienstverlener als vermeld in artikel 4 van het decreet van 29 maart 2019 betreffende het kwaliteits- en registratiemodel van dienstverleners in het beleidsdomein Werk en Sociale Economie;
- 7° startende sociale economie-ondernemingen: de volgende personen en sociale economie-ondernemingen:
- a) natuurlijke personen die ernstig overwegen om een sociale economie-onderneming op te starten;
  - b) rechtspersonen die ernstig overwegen om zich om te vormen tot een sociale economie-onderneming of een sociale economie-onderneming op te starten;
- 8° steun: een voordeel, een vergoeding, een toelage, een subsidie of iedere andere financiële tegemoetkoming die verleend of toegekend wordt op grond van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Art. 3. Binnen de perken van het jaarlijkse begrotingskrediet kan de Vlaamse Regering voor de steun, vermeld in dit decreet, en met inachtneming van de regels, vermeld in dit decreet, steun verlenen aan initiatieven die de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen bevorderen.

Hoofdstuk 2. Europees steunkader

Art. 4. De steun die wordt verleend met toepassing of ter uitvoering van dit decreet, wordt toegekend met inachtneming van:

- 1° de algemene groepsvrijstellingsverordening;
- 2° verordening (EU) nr. 360/2012 van de Commissie van 25 april 2012 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen;
- 3° verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun;
- 4° de voorwaarden van het besluit 2012/21/EU van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen.

Art. 5. De onderneming die een steunaanvraag indient, mag op de datum van de toekenning van de steun geen onderneming in moeilijkheden zijn als vermeld in artikel 2, punt 18, van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

De onderneming die een steunaanvraag indient, mag geen procedure op basis van Europees of nationaal recht hebben lopen, waarbij toegekende steun wordt teruggevorderd als vermeld in artikel 1, lid 4, van de voormelde verordening.

Er kan geen steun worden toegekend met toepassing van dit decreet voor werkzaamheden die verband houden met de uitvoer naar derde landen of voor werkzaamheden die afhangen van het gebruik van binnenlandse goederen als vermeld in artikel 1, lid 2, c) en d), van de voormelde verordening.

Er kan geen steun worden toegekend met toepassing van dit decreet voor activiteiten van ondernemingen in de sectoren, vermeld in artikel 1, lid 3, van de voormelde verordening.

De steun kan niet worden toegekend als hij leidt tot een schending van het Unierecht als vermeld in artikel 1, lid 5, van de voormelde verordening.

Als een onderneming een individuele steuntoekenning krijgt van meer dan 500.000 euro, worden de gegevens, vermeld in bijlage III van de voormelde verordening, bekendgemaakt op de transparantiewebsite die de Europese Commissie ontwikkeld heeft.

Art. 6. De steun is niet cumuleerbaar met de-minimissteun en andere staatssteun voor dezelfde kosten die in aanmerking komen, als die cumulatie ertoe zou leiden dat de steunintensiteit hoger uitkomt dan de percentages van de steunintensiteiten, vermeld in artikel 8 van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

Hoofdstuk 3. Sociale economie-ondernemingen

Art. 7. §1. De startende sociale tewerkstellingsonderneming voldoet binnen een termijn van maximaal twee jaar, te rekenen vanaf de datum van de erkenningsbeslissing, aan de voorwaarde, vermeld in artikel 2, 6°, b). De Vlaamse Regering bepaalt wat onder een startende sociale tewerkstellingsonderneming wordt verstaan.

De Vlaamse Regering bepaalt de procedure voor de erkenning van sociale tewerkstellingsondernemingen.

§2. De Vlaamse Regering kan de voorwaarden voor de startende sociale economie-onderneming, vermeld in artikel 2, 8°, nader bepalen.

Hoofdstuk 4. Ondernemerschap en bedrijfsontwikkeling op het vlak van de sociale economie

Art. 8. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid, om het sociale ondernemerschap en de bedrijfsontwikkeling op het vlak van de sociale economie te bevorderen die betrekking heeft op:

- 1° de sensibilisering en de uitbouw van het draagvlak voor de sociale economie;
- 2° wetenschappelijk onderbouwde opleidingen en wetenschappelijk onderzoek;
- 3° de kennisopbouw, expertise- en instrumentontwikkeling voor de sociale economie en het bevorderen van de toepassingen van het ondernemerschap;
- 4° de organisatie van opleidings- en uitwisselingstrajecten die tot doel hebben de professionalisering en de kwaliteit van de sociale economie-ondernemingen te bevorderen;
- 5° de experimentele ontwikkeling van het ondernemerschap;
- 6° het opstarten van ondernemingsactiviteiten.

De Vlaamse Regering kan de initiatieven, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 6°, specificeren.

De begunstigden van de steun, vermeld in het eerste lid, behoren tot de volgende categorieën:

- 1° ondernemingen;
- 2° organisaties;
- 3° sociale economie-ondernemingen;
- 4° lokale besturen, voor de steun vermeld in het eerste lid, 1° en 5°;
- 5° samenwerkingsverbanden met de begunstigden, vermeld in punt 1° tot en met 4°.

De Vlaamse Regering kan de begunstigden, vermeld in het derde lid, specificeren naargelang de beleidsprioriteiten.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Art. 9. §1. In dit artikel wordt verstaan onder managementadvies: de adviseringsdiensten van niet-permanente of niet-periodieke aard die niet tot de gewone bedrijfsuitgaven van de sociale economie-onderneming behoren en die betrekking hebben op de specificiteit van het ondernemen in de sociale economie, en betrekking hebben op:

- 1° het strategisch bedrijfsmanagement;
- 2° het humanresourcesmanagement;
- 3° het financieel-juridisch management;
- 4° het communicatiemanagement;
- 5° het management op het vlak van innovatie- en kwaliteitsbeleid;
- 6° het stakeholdermanagement;
- 7° haalbaarheidsstudies.

§2. De Vlaamse Regering kan steun voor managementadvies toekennen aan sociale economie-ondernemingen, vermeld in artikel 2, 5°, a) en b), voor zover

die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid.

De Vlaamse Regering kan de adviseringsdiensten, vermeld in paragraaf 1, 1° tot en met 7°, specificeren.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, nader.

§4. De dienstverleners van managementadvies bieden kwaliteitsgaranties op het vlak van hun adviesverlening. De Vlaamse Regering bepaalt de kwaliteitsvoorwaarden.

Art. 10. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen aan sociale-economieondernemingen vermeld in artikel 2, 5°, a) tot en met c), voor de ontwikkeling van innovatieve producten, processen en diensten die een duidelijke maatschappelijke meerwaarde creëren, en voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid.

De Vlaamse Regering bepaalt nader wat onder innovatieve producten, processen en diensten als vermeld in het eerste lid, wordt verstaan en kan de categorieën van begunstigden specificeren naargelang de aard van de innovatie en beleidsprioriteiten.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Hoofdstuk 5. Financiële ondersteuning op maat

Art. 11. In dit artikel wordt verstaan onder financiële ondersteuning op maat:

- 1° het tegemoetkomen in de kosten van investeringen en kredieten;
- 2° het verschaffen van risicokapitaal.

De Vlaamse Regering kan financiële ondersteuning op maat verlenen aan sociale economie-ondernemingen, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de varianten van financiële ondersteuning op maat en de financiële dienstverleners, en ook de voorwaarden voor de financiële ondersteuning op maat.

Hoofdstuk 6. Bevorderen van het maatschappelijk verantwoord ondernemen

Art. 12. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen aan initiatieven, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid, die tot doel hebben om

het maatschappelijk verantwoord ondernemen te bevorderen en die betrekking hebben op:

- 1° de sensibilisering en de uitbouw van het draagvlak voor het maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- 2° wetenschappelijk onderbouwde opleidingen en wetenschappelijk onderzoek;
- 3° de kennisopbouw, expertise- en instrumentontwikkeling en het bevorderen van de toepassingen van het maatschappelijk verantwoord ondernemerschap;
- 4° de organisatie van opleidings- en uitwisselingstrajecten;
- 5° de experimentele ontwikkeling en ondersteuning van het maatschappelijk verantwoord ondernemerschap;
- 6° innovatie en samenwerking met sociale economie-ondernemingen.

De Vlaamse Regering kan de initiatieven, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 6°, specificeren.

§2. De begunstigden van de steun, vermeld in paragraaf 1, behoren tot de volgende categorieën:

- 1° ondernemingen;
- 2° organisaties;
- 3° sociale economie-ondernemingen;
- 4° lokale besturen, voor de steun vermeld in §1, 1° en 5°;
- 5° samenwerkingsverbanden met de begunstigden, vermeld in punt 1° tot en met 4°.

De Vlaamse Regering kan de begunstigden, vermeld in het eerste lid, specificeren naargelang de beleidsprioriteiten.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag-, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Hoofdstuk 7. Bevorderen van de sociale economie en werkgelegenheid op het lokale niveau

Afdeling 1. De regierol van gemeenten op het vlak van de lokale sociale economie en werk

Art. 13. §1. De gemeenten vervullen een lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk. Binnen de perken van het jaarlijks goedgekeurde begrotingskrediet kan de Vlaamse Regering de gemeenten ondersteunen bij de uitoefening van de voormelde lokale regierol.

In het eerste lid wordt verstaan onder de lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk:

- 1° de lokale uitdagingen en lokale partners op het vlak van sociale economie en werk in kaart brengen;
- 2° het overleg, de samenwerking en de netwerking tussen die partners bevorderen;

- 3° een beleidsvisie en beleidsdoelstellingen ontwikkelen over de sociale economie en over de samenwerking en tewerkstelling van personen in de reguliere en de sociale economie.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de begunstigden, de subsidie-, de aanvraag-, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de subsidie, vermeld in paragraaf 1, nader. De uitvoering van de voormelde delegatie gebeurt conform het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd.

§3. De begunstigden, vermeld in paragraaf 2, stemmen hun samenwerkingsvormen uiterlijk op 1 januari 2026 af op de grenzen van de referentieregio's, vermeld in artikel 5 en 6 van het Regiodecreet van 3 februari 2023.

De Vlaamse Regering kan afwijken van de voorwaarde, vermeld in het eerste lid.

Afdeling 2. Het aanvullende lokaal dienstenaanbod

Art. 14. De Vlaamse Regering kan een subsidie toekennen aan lokale besturen of aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die zij overeenkomstig artikel 6 van het Regiodecreet van 3 februari 2023 organiseren voor de ontplooiing van lokale diensten van algemeen economisch belang als aan al de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° het dienstenaanbod betreft sociale en welzijnsactiviteiten die gericht zijn op gebruikers uit kwetsbare groepen of activiteiten van algemeen maatschappelijk belang die gericht zijn op potentiële gebruikers in de buurt of regio;
- 2° het dienstenaanbod veroorzaakt geen verdringing van de bestaande tewerkstelling;
- 3° het dienstenaanbod is ingebed in het lokale socio-economische weefsel;
- 4° het dienstenaanbod beantwoordt aan maatschappelijke behoeften die niet of onvoldoende worden ingevuld door het bestaande lokale en reguliere aanbod;
- 5° het dienstenaanbod is nabij en toegankelijk en draagt bij tot de sociale cohesie van een buurt of regio;
- 6° het dienstenaanbod creëert tewerkstellingskansen voor werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt met het oog op het bevorderen van duurzame loopbanen, competentieversterking, optimale talentbenutting, en het aanbieden van begeleiding op maat, en waar mogelijk het bereiken van een tewerkstelling zonder werkondersteunende maatregelen. De Vlaamse Regering bepaalt de categorieën van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het lokaal bestuur kan sociale tewerkstellingsondernemingen en maatwerkbedrijven als vermeld in artikel 4 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling, belasten met de ontwikkeling en uitvoering van het aanvullende lokaal dienstenaanbod, vermeld in het eerste lid, of kan het dienstenaanbod inbedden in zijn interne bestuurlijke werking.

Als het lokaal bestuur het aanvullende lokaal dienstenaanbod, vermeld in het eerste lid, inbedt in zijn interne bestuurlijke werking, richt het een suigenerisafdeling op die het aanvullende lokaal dienstenaanbod uitvoert en waarbij de inhoudelijke en financiële activiteiten afzonderlijk worden geregistreerd.

De Vlaamse Regering bepaalt de begunstigden, de subsidie-, de aanvraag, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de subsidie, vermeld in het eerste lid, nader. De uitvoering van de voormelde delegatie gebeurt conform het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd.

Hoofdstuk 8. Commissie Sociale Economie

Art. 15. In de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen wordt een Commissie Sociale Economie opgericht die overleg organiseert over bestaande of toekomstige beleidsmaatregelen op het vlak van het beleidsveld sociale economie.

De Vlaamse Regering kan de taken van de Commissie Sociale Economie, vermeld in het eerste lid, specificeren.

De Vlaamse Regering bepaalt de regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van de Commissie Sociale Economie, vermeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 9. Bepalingen over gegevensverwerking

Art. 16. De dienst van de Vlaamse overheid die de Vlaamse Regering aanwijst, treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van de aanvraag en toekenning van steun als vermeld in dit decreet.

Art. 17. De volgende categorieën van persoonsgegevens van personen die een aanvraag tot steun indienen, worden verwerkt in het kader van steun:

- 1° het INSZ-nummer;
- 2° de naam en voornaam;
- 3° de contactgegevens;
- 4° het rekeningnummer;
- 5° de organisatie of onderneming waarvoor de persoon optreedt;
- 6° de relatie die de persoon heeft met de organisatie of onderneming;
- 7° het gebruikersrecht of de rol die aan de persoon is toegekend voor de organisatie of onderneming.

De dienst van de Vlaamse overheid die de Vlaamse Regering aanwijst, wisselt de volgende persoonsgegevens uit met het agentschap Digitaal Vlaanderen, vermeld in artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 maart 2016 houdende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap

Digitaal Vlaanderen en de vaststelling van de werking, het beheer en de boekhouding van het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen.

Art. 18. Onverminderd hun noodzakelijke bewaring voor de latere verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, voor wetenschappelijk of historisch onderzoek of voor statistische doeleinden, vermeld in artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming, worden de persoonsgegevens, vermeld in artikel 18, eerste lid, van dit decreet, bewaard gedurende de noodzakelijke duur voor de beoogde doeleinden voor dit decreet. De bewaartermijn bedraagt niet meer dan tien jaar na de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijken behoren, en in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de gerechtelijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de verwerking van de voormelde persoonsgegevens.

Hoofdstuk 10. Beleidsonderzoek

Art. 19. De Vlaamse Regering voert wetenschappelijk beleids- en evaluatieonderzoek over de toepassing van dit decreet.

Hoofdstuk 11. Toezicht, handhaving en sancties

Art. 20. Het toezicht en de controle op de uitvoering van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan verlopen conform het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004.

Art. 21. Voor de toepassing van artikel 22, 28 en 30 wordt verstaan onder subsidie: de steun, vermeld in dit decreet, met uitzondering van de steun, vermeld in hoofdstuk 7.

Art. 22. Met behoud van de toepassing van artikelen 269 tot en met 274 van het Strafwetboek worden de volgende personen gestraft met een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en met een geldboete van 250 euro tot 2500 euro, of met een van die straffen alleen:

- 1° personen die een subsidie aanwenden voor andere doeleinden dan de doeleinden waarvoor ze de subsidie hebben verkregen;
- 2° personen die onjuiste of onvolledige verklaringen hebben afgelegd om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden;
- 3° personen die hebben nagelaten of geweigerd om noodzakelijke verklaringen af te leggen of de inlichtingen te verstrekken die ze moeten verstrekken, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden;
- 4° personen die een subsidie ten onrechte hebben verkregen of behouden waarop ze geen of maar gedeeltelijk recht hebben, door onjuiste of onvolledige verklaringen af te leggen, of door na te laten of te weigeren om noodzakelijke verklaringen af te leggen of inlichtingen te verstrekken;
- 5° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, een van de volgende handelingen hebben gesteld:

- a) ze hebben valsheid in geschrifte gepleegd op een van de volgende wijzen:
    - 1) door valse handtekeningen;
    - 2) door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen;
    - 3) door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of in een akte in te voegen;
    - 4) door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die in de akte opgenomen of vastgesteld moeten worden;
  - b) ze hebben een valse akte of een vals stuk gebruikt terwijl ze wisten dat de gebruikte akte of het gebruikte stuk vals is;
- 6° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, een van de volgende handelingen hebben gesteld:
- a) ze hebben bedrog gepleegd door gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen via een informaticasysteem, in te brengen in een informaticasysteem, te wijzigen of te wissen, of met een ander technologisch middel de mogelijke aanwending van gegevens in een informaticasysteem te veranderen, waardoor de juridische draagwijdte van de gegevens verandert;
  - b) ze hebben gegevens gebruikt waarvan ze wisten dat ze vals waren;
- 7° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, valse namen, valse hoedanigheden of valse adressen gebruiken of die een andere frauduleuze handeling hebben gesteld om te doen geloven in het bestaan van een fictieve persoon, een fictieve onderneming of een fictieve gebeurtenis, of om op een andere wijze misbruik te maken van het vertrouwen.

Art. 23. In geval van herhaling binnen vijf jaar kan de maximale straf, vermeld in artikel 22, verdubbeld worden.

Art. 24. De werkgever is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de geldboetes waartoe zijn lasthebbers of aangestelden zijn veroordeeld.

Art. 25. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de terugvordering van onrechtmatig ontvangen subsidies.

Art. 26. Als de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, veroordeelt de rechter die de straf, vermeld in artikel 22, uitspreekt, of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op die bepalingen, de verdachte ambtshalve tot de terugbetaling van de onrechtmatig ontvangen bedragen, vermeerderd met de verwijlinteressen.

Als er geen afrekening is voor de bedragen, vermeld in het eerste lid, of als de afrekening betwist wordt en er in dat verband nadere informatie nodig is, houdt de rechter de beslissing over de ambtshalve veroordeling aan.

Art. 27. Alle bepalingen van boek I van het Strafwetboek, met uitzondering van hoofdstuk V, zijn van toepassing op de overtredingen, vermeld in dit decreet.

De rechtsvorderingen die ontstaan uit de toepassing van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, verjaren na verloop van vijf jaar na het feit waaruit die vordering is ontstaan.

Art. 28. Bij een veroordeling voor een inbreuk op grond van artikel 22 kan de Vlaamse Regering beslissen dat de persoon die de subsidie onrechtmatig heeft verkregen of behouden, gedurende een periode van maximaal vierentwintig maanden wordt uitgesloten van het voordeel van de subsidie.

In geval van herhaling binnen vijf jaar na afloop van de periode, vermeld in eerste en tweede lid, kan de maximale periode van de uitsluiting, vermeld in het eerste lid, verdubbeld worden.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de uitvoering van dit artikel.

Art. 29. De administratieve geldboete op grond van inbreuken op dit decreet wordt opgelegd conform het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004.

Art. 30. Bij de oplegging van een administratieve geldboete voor een inbreuk op grond van artikel 13/1, §2, van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004, kan de Vlaamse Regering beslissen dat de persoon die de subsidie onrechtmatig heeft verkregen of behouden, gedurende een periode van maximaal vierentwintig maanden wordt uitgesloten van het voordeel van de subsidie.

In geval van herhaling binnen vijf jaar na afloop van de periode, vermeld in het eerste en het tweede lid, kan de maximale periode van de uitsluiting, vermeld in het eerste en het tweede lid, verdubbeld worden.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de uitvoering van dit artikel.

Hoofdstuk 12. Wijzigingen van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004

Art. 31. In artikel 2, §1, eerste lid, van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt punt 28° vervangen door wat volgt:

“28° het decreet van **XX XX 2023** over de ondersteuning van sociale economie, en maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaam;”.

Art. 32. In artikel 13/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 februari 2012 en gewijzigd bij het **decreet van XX XX 2023**, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 wordt voor het eerste lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Voor de toepassing van dit artikel wordt verstaan onder subsidie: de steun, vermeld in het decreet van **XX XXXX** 2023 over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen, met uitzondering van de steun, vermeld in hoofdstuk 7 van het voormelde decreet.”;

2° in paragraaf 2 wordt in het bestaande eerste lid, dat het tweede lid wordt, de zinsnede “decreet van 17 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen,” vervangen door de woorden “voormelde decreet”;

Hoofdstuk 13. Slotbepalingen

Art. 33. Het decreet van 17 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen, gewijzigd bij de decreten van 12 juli 2013, 22 november 2013, 23 december 2016 en 15 juli 2022, wordt opgeheven.

Art. 34. De ondernemingen die het voorwerp uitmaken van de overgangsregeling, vermeld in artikel 86, §1, 1°, en artikel 88, §1, tweede lid, 1°, van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling en die niet beschikken over het label van maatwerkbedrijf, worden tot uiterlijk 1 januari 2026 vrijgesteld van de erkenning, vermeld in artikel 7, tweede lid, van dit decreet.

Art. 35. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2024, met uitzondering van artikel 14 dat in werking treedt op 1 januari 2026.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en
Landbouw,

Jo BROUNS

ADVIES VAN DE VLAAMSE TOEZICHTCOMMISSIE
VOOR DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2023/091 van 12 september 2023

over

tekst	Ontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen
roepnaam	(decreet ondersteuning sociale economie)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 7 juli 2023

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw van 10 juli 2023, ontvangen door de VTC op 12 juli 2023;

Gelet op de behandeling op de zitting van 12 september 2023;

Brengt op 12 september 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Economie (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een ontwerp van decreet *over ondersteuning van de sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens: autonome dienst met rechtspersoonlijkheid

Context

3. De komende jaren zullen tal van maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, inclusie, vergrijzing, digitale kloof, uitputting van natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen en energietekorten steeds meer hun impact laten voelen. Europese, federale en Vlaamse beleidsdocumenten benadrukken de urgentie voor deze uitdagingen en bevestigen de impact ervan op ondernemingen, organisaties en werknemers. In het relanceplan Vlaamse Veerkracht (2020) bevestigt de Vlaamse Regering haar engagement om een transitie te maken naar een duurzame economie en samenleving.
4. Ondernemingen en organisaties kunnen via sociaal ondernemerschap en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) een belangrijke bijdrage leveren aan de ambitie van de Vlaamse Regering om de arbeidsmarkt, de economie en de samenleving te verduurzamen. Daarbij stellen ze een evenwicht tussen economie, milieu en maatschappij, zowel met hun producten als vanuit hun rol als werkgever voorop. Sociale economie-ondernemingen spelen in deze context een bijzondere rol omdat zij een specifieke maatschappelijke focus hebben.
5. Vlaanderen wil ondernemingen en organisaties ondersteunen bij het zoeken naar antwoorden op deze uitdagingen, met bijzondere aandacht voor menselijk kapitaal en om hen te mobiliseren om samen stappen vooruit te zetten naar een duurzame economie in een duurzame samenleving. Vlaanderen zal daarom uiteenlopende ondersteuningsinstrumenten (onder andere financiële ondersteuning, adviesverlening en infokanalen op maat van startende, groeiende en gevestigde ondernemingen en organisaties) aanbieden, geënt op de specifieke noden van de doelgroepen en complementair met het bestaande ondersteuningsaanbod.
6. Het Ontwerp beoogt de totstandkoming van een aangepast ondersteuningskader om ondernemingen en organisaties bij de hiervoor vermelde transities maximaal te ondersteunen.
7. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens:

Hoofdstuk 9. Bepalingen over gegevensverwerking

Art. 16.

De dienst van de Vlaamse overheid die de Vlaamse Regering aanwijst, treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van de aanvraag en toekenning van steun als vermeld in dit decreet.

Art. 17.

De volgende categorieën van persoonsgegevens van personen die een aanvraag tot steun indienen, worden verwerkt in het kader van steun:

- 1° *het INSZ-nummer;*
- 2° *de naam en voornaam;*
- 3° *de contactgegevens;*
- 4° *het rekeningnummer;*
- 5° *de organisatie of onderneming waarvoor de persoon optreedt;*
- 6° *de relatie die de persoon heeft met de organisatie of onderneming;*
- 7° *het gebruikersrecht of de rol die aan de persoon is toegekend voor de organisatie of onderneming.*

De dienst van de Vlaamse overheid die de Vlaamse Regering aanwijst, wisselt de volgende persoonsgegevens uit met het agentschap Digitaal Vlaanderen, vermeld in artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 maart 2016 houdende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap Digitaal Vlaanderen en de vaststelling van de werking, het beheer en de boekhouding van het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen.

Art. 18.

Onverminderd hun noodzakelijke bewaring voor de latere verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, voor wetenschappelijk of historisch onderzoek of voor statistische doeleinden, vermeld in artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming, worden de persoonsgegevens, vermeld in artikel 18, eerste lid, van dit decreet, bewaard gedurende de noodzakelijke duur voor de beoogde doeleinden voor dit decreet. De bewaartermijn bedraagt niet meer dan tien jaar na de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijken behoren, en in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de gerechtelijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de verwerking van de voormelde persoonsgegevens.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG**1. Voorafgaande toelichting**

8. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn: personen die een aanvraag tot steun indienen;

en dat het minstens de volgende gegevens betreft: contact- en identificatiegegevens, financiële gegevens, tewerkstellingsgegevens.

9. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

10. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.
11. De memorie stelt dat de verwerking van persoonsgegevens in kader van het Ontwerp gebeurt op grond van artikel (6.1, c), en artikel 6.1, e) van de AVG. De VTC meent echter dat de gegevens uitsluitend verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond “taak van algemeen belang”, waar het dossierbeheer betreft. De VTC beveelt aan om dit te wijzigen in de memorie.
12. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM¹, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke

---

¹ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

bepaling moeten de essentiële elementen² van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.³

13. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e), AVG⁴, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.
14. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.
15. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
16. Hierbij moet er op gelet worden dat in een eventueel uitvoeringsbesluit (mits delegatie aan de Vlaamse Regering) verdere modaliteiten kunnen worden bepaald, maar dat de essentie in het decreet zelf moet worden opgenomen⁵. wat nu nog niet het geval is. De machtiging aan de Vlaamse Regering moet voldoende nauwkeurig omschreven zijn en betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de maatregelen waarvan de essentiële elementen

---

² Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

³ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GwH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GwH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GwH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

⁴ “e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;”

⁵ Advies Algemene Vergadering Afdeling Wetgeving Raad van State, 68.936/AV van 7 april 2021, opmerking 101 (Parl.St. Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119). In dat verband is de afdeling Wetgeving van oordeel dat ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, de volgende elementen in beginsel ‘essentiële elementen’ uitmaken: 1°) de categorie van verwerkte gegevens; 2°) de categorie van betrokken personen; 3°) de met de verwerking nagestreefde doelstelling; 4°) de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens; en 5°) de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens”, in dezelfde zin GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1; 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2.

voorafgaandelijk door de decreetgever zijn vastgesteld. De VTC verwijst naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake delegatie door de wetgever⁶.

3. Doelbinding

17. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
18. De volgende doeleinden kunnen uit het Ontwerp afgeleid worden: het ontvangen en behandelen van de aanvragen tot steun.
19. De doeleinden zijn dan ook welbepaald en transparant. Verder zijn de doeleinden die worden nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.
20. De VTC is van oordeel dat de doeleinden welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

4. Verantwoordelijkheid

21. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
22. Het Ontwerp geeft hiervoor delegatie aan de Vlaamse Regering in artikel 16 van het Ontwerp. Het is nochtans van belang dat de betrokkenen perfect weten tot wie zich te richten met het oog op het uitoefenen en afdwingen van de hen door de AVG toegekende rechten. Dit wordt dus bij voorkeur in het decreet opgenomen.
23. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)⁷ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.
24. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB aangewezen zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**⁸ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG.

⁶ bv. GwH nr. 166/2011, 10 november 2011, overw. B.43.3 e.v., GwH nr. 158/2021, 18 november 2021, overw. B.8.4.2., GwH nr. 26/2023, 16 februari 2023, overw. B.74.1.

⁷ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

⁸ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aannee van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties

https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

25. De VTC verwijst in dit kader naar het punt:

3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5];

26. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht⁹.

5. Minimale gegevensverwerking

27. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

28. De **categorieën betrokkenen** zijn personen die een aanvraag tot steun indienen.

29. De **categorieën gegevens** zijn:

- het INSZ-nummer;
- de naam en voornaam;
- de contactgegevens;
- het rekeningnummer;
- de organisatie of onderneming waarvoor de persoon optreedt;
- de relatie die de persoon heeft met de organisatie of onderneming;
- het gebruikersrecht of de rol die aan de persoon is toegekend voor de organisatie of onderneming.

30. Wat de **ontvangers** betreft: de dienst die de Vlaamse Regering aanwijst.

31. Verder bepaalt het Ontwerp:

De dienst van de Vlaamse overheid die de Vlaamse Regering aanwijst, wisselt de volgende persoonsgegevens uit met het agentschap Digitaal Vlaanderen, vermeld in artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 maart 2016 houdende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap Digitaal Vlaanderen en de vaststelling van de werking, het beheer en de boekhouding van het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen.

De memorie verduidelijkt:

Het departement Werk en Sociale Economie werkt voor het toegangsbeheer van haar applicaties gebruik van de diensten van Digitaal Vlaanderen.

32. Vooreerst lijken dit twee zinnen te zijn die niet kloppen:

- “de volgende gegevens” zijn niet vermeld;
- “werkt” (...) “gebruik” gaan niet samen.

---

⁹ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: “Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichthoudende autoriteit.”

33. Maar vooral is het niet duidelijk wat de rol van Digitaal Vlaanderen is en waarom gegevens aan Digitaal Vlaanderen meegedeeld moeten worden. Het kan zijn dat Digitaal Vlaanderen expertise levert bij het opzetten van het systeem maar dit maakt nog niet dat de gegevens ook effectief aan Digitaal Vlaanderen meegedeeld moeten worden. Er is geen enkele reden om dit te doen en een eventuele verantwoording is ook niet terug te vinden in de memorie of het Ontwerp. Als de Adviesvrager meent dat dit toch noodzakelijk is, dient dit minstens omstandig verantwoord te worden.
34. De VTC vestigt de aandacht op de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen* die een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor het gebruik van het rijksregisternummer¹⁰.
35. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
36. Wat de **bewaartermijn** betreft, bepaalt het Ontwerp:

Art. 18.

Onverminderd hun noodzakelijke bewaring voor de latere verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, voor wetenschappelijk of historisch onderzoek of voor statistische doeleinden, vermeld in artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming, worden de persoonsgegevens, vermeld in artikel 18, eerste lid, van dit decreet, bewaard gedurende de noodzakelijke duur voor de beoogde doeleinden voor dit decreet. De bewaartermijn bedraagt niet meer dan tien jaar na de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijken behoren, en in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de gerechtelijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de verwerking van de voormelde persoonsgegevens.

37. De memorie verantwoordt de termijn als volgt :
- De bewaringstermijn van tien jaar houdt rekening met de burgerrechtelijke verjaringstermijn van tien jaar en stemt ook overeen met de termijn van tien jaar die in de Vlaamse Codex overheidsfinanciën wordt gehanteerd. Na het beëindigen van een eventuele procedure is het immers nog noodzakelijk de gegevens van de betrokkene gedurende een bepaalde periode te bewaren.*
38. De VTC doet opmerken dat er niet verantwoord wordt waarom de gegevens nog bewaard moeten worden na het beëindigen van een eventuele procedure en vraagt om de memorie op dat punt aan te vullen.

6. Juistheid

39. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen neemt.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

40. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde

---

¹⁰ Zie artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*

communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.

41. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 40, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

42. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
43. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens delicate gegevens betreft een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
44. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
  - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
  - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
  - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
45. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹¹ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹² die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹³ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹⁴.
46. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁵.

¹¹ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹² Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹³ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschiede instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹⁴ *Audit trailing* of *beveiligd controlespoor*.

¹⁵ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

III. BESLUIT

47. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- de rechtvaardigingsgrond aanpassen in de memorie (luik 2);
- de verwerkingsverantwoordelijke opnemen in het Ontwerp (luik 4);
- een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);
- de rol van Digitaal Vlaanderen en de gegevensstromen verduidelijken (luik 5);
- verantwoorden waarom de gegevens nog bewaard moeten worden na het beëindigen van een eventuele procedure en de memorie op dat punt aanvullen (luik 5);
- de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6)
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2023-09-14 14:14:47 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

DECREET OVER DE ONDERSTEUNING VAN SOCI-
ALE ECONOMIE EN MAATSCHAPPELIJK VERANT-
WOORD ONDERNEMEN

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Adviesvraag	Voorontwerp van decreet over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
Adviesvrager	Jo Brouns - Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw
Ontvangst adviesvraag	10 juli 2023
Decretale opdracht	SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)
Goedkeuring raad	13 september 2023
Contactpersoon	Nele Vanheeswijck nvanheeswijck@serv.be

De heer Jo Brouns

Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Ellipsgebouw

Koning Albert-II laan 35

1030 Schaarbeek

Brief geadresseerde

Decreet over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Mijnheer de minister

Op 10 juli 2023 ontving de SERV uw adviesvraag over het voorontwerp van decreet over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Hierbij kan u het gevraagde advies vinden. Wij zijn steeds bereid hierover met u van gedachten te wisselen.

Ook de Commissie Sociale Economie binnen de SERV onderschrijft dit advies.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter

Krachtlijnen

In het algemeen is de SERV positief over het voorliggend ontwerpdecreet. Tegelijkertijd heeft ze enkele belangrijke vragen, bedenkingen en aanbevelingen.

- De SERV vindt het belangrijk om het ontwerpdecreet thematisch gefocust te houden.
  - Gezien deze vraag kan ze zich vinden in het feit dat de werkbaarheidscheques geen juridische basis krijgen in dit ontwerpdecreet. Wel is het belangrijk dat de werkbaarheidscheques - en bij uitbreiding andere instrumenten rond werkbaar werk - in een ander decretaal kader juridisch verankerd worden.
  - Verder is het belangrijk dat er een regelgevend kader wordt voorzien voor het lokaal arbeidsmarktbeleid. De ondersteuning van de (regie)rol van lokale besturen op vlak van sociale economie en werk, en andere aspecten van dat lokaal arbeidsmarktbeleid, worden daar best in gebundeld.
- De SERV kan zich gedeeltelijk vinden in de nieuwe afbakening van 'sociale economie-ondernemingen'.
  - Ze vraagt om de definitie van sociale economie-ondernemingen (opnieuw) op te nemen in het decreet. Deze moet binnen dit decreet het kader scheppen om verschillende werkvormen te erkennen als begunstigden, maar kan niet gebruikt worden als uitsluitingscriterium in andere beleidskaders. Bijkomend stelt de SERV vast dat de coöperatieve vennootschappen worden geschrapt als begunstigden van dit decreet. Ze vraagt een motivering voor deze beslissing, en een gepaste oplossing voor de 'sociale ondernemingen'.
  - Ze heeft enkele bedenkingen bij de definiëring van de nieuwe werkvorm 'sociale tewerkstellingsondernemingen'. Daarom vraagt ze bijkomende/ aanpassingen aan de erkenningsvoorwaarden (inzake missie, begeleiding en rechtsvormen) voor STO's. Dit moet de garanties op het bereik van de beoogde ondernemingen en doelgroep vergroten.
- De SERV kan zich in grote mate vinden in de geformuleerde steun inzake sociale economie. Tegelijkertijd vraagt ze een verduidelijking van het toepassingsgebied van deze steun en een oplossing voor het ongelijk speelveld dat wordt gecreëerd door het feit dat de steun voor managementadvies voor grote ondernemingen onder de de-minimisregeling valt en voor KMO's onder de algemene groepsvrijstellingsverordening.
- Het is positief dat de definitie voor MVO gealigneerd wordt op die van de Europese Commissie. De concrete omvang van het begrip MVO, en

bijgevolg ook de reikwijdte van de steun ter bevordering ervan, blijft voor de SERV echter vaag. De SERV vraagt om de definitie van MVO op te nemen in het decreet. Deze moet binnen dit decreet het kader scheppen voor wat onder het begrip MVO valt, maar kan niet gebruikt worden als uitsluitingscriterium in andere beleidskaders. In de steunmaatregelen voor MVO kan de SERV zich grotendeels vinden.

- Het is positief dat dit ontwerpdecreet een financieel kader creëert voor de aanvullende lokale dienstverlening. Tegelijkertijd herhaalt de SERV het belang van de geformuleerde voorwaarden voor deze diensten. Om deze verder te verduidelijken en aanbieders te ondersteunen bij het afwegen van welke activiteiten in dit kader kunnen worden ontplooid, vraagt ze een centraal afwegingskader. Ook herhaalt ze de vraag naar een meldpunt voor ondernemers en werknemers indien lokale besturen niet aan de voorwaarden voldoen.
- De sociale partners zijn tevreden dat de Commissie Sociale Economie binnen de SERV (opnieuw) haar basis krijgt in het ondersteuningsdecreet. Ze vragen om het proces dat hierrond al is gelopen te respecteren.
- Tot slot heeft de SERV nog enkele punctuele bemerkingen.

Advies

Op 10 juli 2023 ontving de SERV de adviesvraag over het ontwerp van decreet over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO), hierna 'het ondersteuningsdecreet'.

Ter voorbereiding van dit ontwerpdecreet had het departement WSE meerdere malen overleg met de Commissies Sociale Economie¹ en Arbeidsmarkt² binnen de SERV. Op 20 juli 2023 lichtten enkele medewerkers van het departement WSE en de raadgever Sociale Economie van het kabinet van de minister het ontwerpdecreet toe, en vond een uitwisseling plaats met de leden van beide commissies.

Over het algemeen is de SERV positief over het voorliggend ontwerp van decreet.

De sociale partners zijn blij dat het nieuwe kader ter ondersteuning van sociaal ondernemerschap en MVO er ligt en dat ernaar wordt gestreefd om het decreet, inclusief de uitvoeringsbesluiten, nog deze legislatuur uit te werken. Verder apprecieert de SERV de betrokkenheid van zowel de sectorale als de interprofessionele sociale partners in het proces. Dit resulteert in een duidelijkere toonzetting van een aantal nieuwe elementen in het ontwerpdecreet en de memorie van toelichting. Zo worden o.a. de voorwaarden voor het aanvullend lokale dienstenaanbod verder verfijnd. Ook is het positief dat er navolging wordt gegeven aan de oproep³ om evaluatie expliciet op te nemen in het ontwerpdecreet. Dit is een teken van goed bestuur en maakt dat opvolging en (eventuele) bijsturing tijdig kunnen gebeuren. Elk onderdeel van het decreet, en in het bijzonder de nieuwe werkvorm van sociale tewerkstellingsondernemingen, vraagt verdere uitklaring in de uitvoeringsbesluiten. De sociale partners vragen om ook hierin betrokken te worden.

Tegelijkertijd heeft de SERV enkele belangrijke vragen, bedenkingen en aanbevelingen.

De sociale partners gaan achtereenvolgend in op volgende punten:

- Houd het decreet thematisch gefocust
- Verfijn waar nodig de afbakening van en steun aan sociale economie-ondernemingen
- Verduidelijk de invulling van en steun voor MVO
- Zet het aanvullend lokaal dienstenaanbod verder op punt
- Betrek de sociale partners in de uitwerking van de Commissie Sociale Economie (SERV)
- Punctuele bemerkingen

---

¹ Op de commissies van 8 september 2021 en 27 september 2022.

² Op de commissies van 20 oktober 2022 en 30 november 2022.

³ SERV (27 juni 2022). Advies en achtergrondrapport [De Vlaamse brede heroverweging als opstap naar een structureel evaluatiebeleid](#). SERV, Brussel.

1. Houd het decreet thematisch gefocust

Het ondersteuningsdecreet is in de eerste plaats gericht op de ondersteuning van organisaties binnen de sociale economie en breder het MVO, en dient zich daartoe te beperken. Elementen die zich richten op andere thema's moeten elders een regelgevend kader krijgen.

1.1 Neem de ondersteuning van de lokale (regie)rol sociale economie en werk op in een algemeen kader voor lokaal arbeidsmarktbeleid

De SERV formuleerde eerder al kritische vragen en aanbevelingen bij de lokale regierol sociale economie en werk⁴. In het kader van de lopende discussies rond het lokaal arbeidsmarktbeleid is het vooral belangrijk dat daartoe een apart regelgevend kader wordt voorzien. De (regie)rol van de lokale besturen op vlak sociale economie en werk, en alle andere aspecten van dat lokaal arbeidsmarktbeleid worden daar best in gebundeld.

1.2 Voorzie (elders) een decretale basis voor de instrumenten rond werkbaar werk

Bepaalde passages in het ontwerpdecreet⁵ en het advies IF⁶ suggereren – in lijn met eerdere toelichtingen van DWSE en het kabinet aan de sociale partners – dat in dit ontwerpdecreet een juridische basis zou worden voorzien voor de werkbaarheidscheques. De SERV kan zich vinden in het feit dat dit uiteindelijk hier niet gebeurt, gezien de vraag om het ontwerpdecreet gefocust te houden. Wel vraagt ze om werk te maken van een ander decretaal kader waarin de werkbaarheidscheques - en bij uitbreiding andere instrumenten rond werkbaar werk - hun juridische verankering krijgen, conform het VESOC-akkoord 'iedereen nodig, iedereen mee'⁷. De sociale partners staan erop dat de formele afspraken worden nagekomen en vragen hiervan een bevestiging, die eveneens aangeeft waar deze juridische verankering zal worden voorzien.

---

⁴ SERV (7 maart 2022). BVR Lokale regierol gemeenten inzake Sociale Economie en Werk.

⁵ Zie art. 31, tweede lid van het ontwerpdecreet

⁶ Zie o.a. titel en onderdeel 3.2 van advies IF

⁷ SERV (24 maart 2022). VESOC-Werkgelegenheidsakkoord Iedereen nodig, iedereen mee. Brussel

2. Verfijn waar nodig de afbakening van en steun aan sociale economie-ondernemingen

2.1 Afbakening

De sociale partners kunnen zich gedeeltelijk vinden in de nieuwe afbakening van 'sociale economie-ondernemingen' in art. 2, 5°. Deze was toe aan een update door o.a. de hertekening van het landschap binnen het beleidsveld (cfr. de uitdoving van de invoegbedrijven en de inkan-teling van LDE-ondernemingen en Maatwerkafdelingen (MWA) in het individueel maatwerk (IMW)). Tegelijkertijd hebben de sociale partners ook bedenkingen bij enkele aanpassingen:

- **De SERV vraagt dat de definitie van sociale economie-ondernemingen (opnieuw) wordt opgenomen in het ontwerpdecreet in plaats van enkel te focussen op de werk-vormen die eronder vallen.** Deze definitie moet binnen dit decreet het kader scheppen om verschillende werkvormen te erkennen als begunstigden. Belangrijk daarbij is wel dat deze definitie niet gebruikt kan worden als uitsluitingscriterium in andere beleidskaders. De memorie van toelichting en de nota aan de VR benoemen terecht de omvangrijke maat-schappelijke uitdagingen (de klimaatverandering, de digitale kloof, energietekorten,...) en de belangrijke bijdrage die ondernemingen en organisaties via sociaal ondernemerschap en MVO kunnen leveren aan het verduurzamen van de arbeidsmarkt en economie. De soci-ale partners zijn dan ook verbaasd dat er tegelijkertijd voor wordt gekozen om de afbake-ning van sociale economie-ondernemingen in te perken tot ondernemingen die zich rich-ten op sociale inschakeling. Zij vragen om de definitie in art. 2, 5° (opnieuw) te conforme-ren aan definities in internationaal toonaangevende beleidskaders⁸.
- **De SERV stelt vast dat in het nieuwe ontwerpdecreet de coöperatieve vennootschap-pen als begunstigden, in tegenstelling tot het huidige decreet, worden geschrapt.** De sociale partners vinden in geen van de regeringsdocumenten een onderbouwing voor deze schrapping terug en vragen dan ook aan minister Brouns en de Vlaamse Regering een mo-tivering voor deze beslissing gezien een aantal sociale economie-ondernemingen deze ven-nootschapsvorm aannemen. De sociale partners menen dat de 'sociale ondernemingen' (voorheen coöperatieven met sociaal oogmerk) een plaats hebben in de sociale economie en vragen aan de Vlaamse Regering hiervoor een gepaste oplossing uit te werken.
- **De SERV heeft een aantal bedenkingen bij de definiëring van de nieuwe werkvorm 'sociale tewerkstellingsondernemingen (STO) (art.2, 6°) .** STO's worden als nieuw type sociale economie-onderneming geïntroduceerd binnen dit ontwerpdecreet. Voor het beko-men van dit label moeten ondernemingen voldoen aan een beperkt aantal voorwaarden. De andere werkvormen, maatwerkbedrijven en activiteitencoöperaties, hebben

---

⁸ Europese Commissie (2023), "Proposal for a Council Recommendation on developing social economy framework con-ditions", COIM(2023) 316 final (EUR-Lex - 52023DC0316 - EN - EUR-Lex (europa.eu)), Europese Commissie (2021), "So-cial Economy action plan, ...

daarentegen een uitgebreid regelgevend kader⁹ met duidelijke definities en voorwaarden. De sociale partners zijn bezorgd dat de definiëring in art. 2, 6° onvoldoende garanties biedt op het bereik van de beoogde ondernemingen en doelgroep. Ze stellen hieronder enkele bijkomende/ aanpassingen aan de voorwaarden voor, om binnen dit ontwerpdecreet die garanties te vergroten.

- **Verduidelijk in het ontwerpdecreet dat ‘het kwaliteitsvol begeleiden en het competentieversterkend inschakelen van werknemers met het oog op het verhogen van hun kansen op een duurzame loopbaan’ de maatschappelijke hoofdactiviteit of missie moet zijn van de organisatie.** Hoewel de memorie van toelichting dit wel verduidelijkt, blijft de formulering in het ontwerp van decreet zelf te vrijblijvend.
- **Voorzie dat de begeleiding voor de doelgroep intern georganiseerd moet worden.** Gezien STO's ondernemingen zijn die het kwaliteitsvol begeleiden en het competentieversterkend inschakelen van de personen met een arbeidsbeperking als missie hebben en een groot aandeel werknemers met subsidies voor IMW in dienst hebben, is het logisch dat zij zelf voorzien in het organiseren van kwaliteitsvolle begeleiding voor de doelgroep.
- **Maak een link met rechtsvormen.** Zorg ervoor dat enkel vzw's en coöperatieven erkend als sociale onderneming¹⁰ erkend kunnen worden als STO. **UNIZO gaat niet akkoord met deze laatste voorwaarden en vraagt om geen rechtsvorm te definiëren**

Daarnaast heeft de SERV nog volgende aandachtspunten met betrekking tot STO's:

- **Zorg voor een nauwgezette opvolging en handhaving om de kwaliteit van de begeleiding en tewerkstelling te waarborgen.** De STO wordt als nieuwe werkvorm geïntroduceerd op basis van een collectieve intensiteit aan werknemers met subsidies voor IMW, wat ook een nieuwe maatregel is. Daarom moet er in eerste instantie worden ingezet op het goed informeren, begeleiden en ondersteunen van éénieder en kan controle in eerste instantie preventief van aard zijn. Eventuele problemen moeten tijdig worden gedetecteerd en geremedieerd waar nodig.¹¹
- **Maak de overgangsfase voor ondernemingen met een label LDE of MWA juridisch wettend.** Het is positief dat art. 7 voorziet dat deze ondernemingen in de overgangsfase al een label STO kunnen krijgen om de continuïteit van de dienstverlening en ondersteuning te garanderen. Tegelijkertijd betekent dit dat er gedurende twee jaar STO's kunnen zijn die niet aan de 30%-voorwaarde voldoen. Dit kan voor problemen zorgen wanneer desbetreffende STO's toch al deelnemen aan een voorbehouden opdracht (waarbij de 30%-regel een

⁹ Decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling, artikel 3, 5° ; de wet van 1 maart 2007 houdende diverse bepalingen (III), artikel 80, 1°.

¹⁰ Deze erkenning als sociale onderneming vervangt de kwalificatie van de “vennootschap met sociaal oogmerk”

¹¹ SERV (9 mei 2022). BVR Individueel Maatwerk.

voorwaarde is¹²). De SERV vraagt om hiervoor een oplossing te voorzien. Dat kan bv. door vanuit DWSE een attest te voorzien als men voldoet aan de 30%-voorwaarde. Dit attest vormt dan een voorwaarde om in te tekenen op voorbehouden opdrachten.

- **Garandeer de instroom van werknemers individueel maatwerk via een vlotte en correcte indicering door VDAB.** In dit kader is het van belang dat de spoedprocedure en de inschatting via bemiddelaars intensieve dienstverlening behouden blijven. Met de spoedprocedure kan men een voorbereid dossier voorleggen, en rekenen op een verkorte doorlooptijd (van soms slechts twee maanden). Als die procedure wegvalt, moet de kandidaat een hele wachttijd doorlopen alvorens kans te maken op een job.

2.2 Steunmaatregelen

De sociale partners kunnen zich in grote mate vinden in hoofdstuk 4, dat een aantal hoofdstukken met steunmaatregelen voor de sociale economie uit het huidige decreet samenneemt¹³. Ze appreciëren dat er na evaluatie bepaalde zaken worden geschrapt (bv. de convenant voor het collectief ondersteuningsorgaan) of bijgestuurd (bv. de rationalisering in begunstigden¹⁴) en dat goed werkende steun grotendeels wordt gecontinueerd (bv. het managementadvies, innovatiesteun & financiële ondersteuning op maat (hoofdstuk 5)). Verder vragen de sociale partners om:

- **in de uitvoeringsbesluiten te verduidelijken welke sociale economie-ondernemingen in welke omstandigheden in aanmerking komen voor welk type steun** (ondersteuningsdecreet/DWSE vs. KMO-portefeuille/VLAIO). Dat is belangrijk om de complementariteit met andere ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid naar sociale economie-ondernemingen te bewaken en dubbelfinanciering te vermijden.
- **vanuit DWSE de coördinatie van de collectieve diensten (art. 8) op te nemen en werk te maken van een 'one-stop-shop'**, zoals vooropgesteld in het 'social economy action plan' van de Europese Commissie¹⁵.
- **Binnen dit decreet een oplossing te zoeken voor het ongelijk speelveld dat wordt gecreëerd door het feit dat de steun voor individueel managementadvies (art. 9) voor grote ondernemingen onder de de-minimisregeling valt en voor KMO's onder de algemene groepsvrijstellingsverordening¹⁶.** De steun voor individueel managementadvies is een belangrijke maatregel binnen de sector. Grote ondernemingen hebben in verhouding uitgebreidere, complexere en intensievere ondersteuning nodig, waardoor ook de budgetten dienen mee te groeien. Als de Vlaamse regering wil inzetten op samenwerking en

---

¹² Zie art. 15 van de Wet Overheidsopdrachten

¹³ Hoofdstuk 4 'collectieve dienstverlening voor de sociale economie ondernemingen, hoofdstuk 8 'bevorderen van de sociale economie en MVO en hoofdstuk 10 'wetenschappelijk onderbouwde managementopleidingen en onderzoek op het vlak van sociale economie en MVO' + hoofdstuk 6 'managementadvies' en hoofdstuk 7 'innovatiesteun'.

¹⁴ Behoudens de schrapping van de coöperatieve vennootschappen (zie punt 2.1).

¹⁵ Memorie van toelichting.

¹⁶ Memorie van toelichting

schaalvergroting dient ze voor grote ondernemingen op zoek te gaan naar andere mogelijkheden binnen het Europese steunkader *o.a. binnen de groepsvrijstellingverordening*.

3. Verduidelijk de invulling van en steun voor MVO

3.1 Definitie

De sociale partners vinden het positief dat de definitie gealigneerd wordt op die van de Europese Commissie. De concrete omvang van het begrip MVO, en bijgevolg ook de reikwijdte van de steun ter bevordering ervan, blijft voor hen echter vaag. De SERV vraagt om de definitie van MVO op te nemen in het nieuwe ontwerp van decreet, in plaats van deze te verschuiven naar de memorie van toelichting¹⁷. Deze definitie moet binnen dit decreet het kader scheppen voor wat onder het begrip MVO valt. Belangrijk daarbij is wel dat deze definitie niet gebruikt kan worden als uitsluitingscriterium in andere beleidskaders.

3.2 Steunmaatregelen

De sociale partners kunnen zich in grote mate vinden in hoofdstuk 6, dat een aantal artikels met steunmaatregelen voor MVO uit het huidige decreet bundelt¹⁸. Ze appreciëren dat er een rationalisering is van de begunstigden, dat goed werkende steun grotendeels wordt gecontinueerd (bv. experimentele ontwikkeling en ondersteuning van MVO, sensibilisering en uitbouw van draagvlak voor MVO) en dat er aandacht komt voor innovatie en samenwerking met sociale economie-ondernemingen, die heel wat expertise hebben op vlak van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Verder vragen de sociale partners om ook hier:

- **in de uitvoeringsbesluiten een duidelijk kader uit te werken voor ondernemingen en organisaties die in aanmerking komen voor steun via het ondersteuningsdecreet.** Dit is belangrijk om de complementariteit met andere steuninstrumenten te bewaken en dubbel-financiering te vermijden. Complementariteit is belangrijk, maar het kan voor de sociale partners geenszins de bedoeling zijn om via dit decreet het toepassingsgebied van andere steuninstrumenten op deze manier te verruimen of te verengen.
- **een duidelijk aanspreekpunt te voorzien** waar ondernemers terecht kunnen met hun vragen hieromtrent. Belangrijk hierbij is om te werken volgens het 'no wrong door'-

---

¹⁷ In het vorige decreet was er wel een definitie voor MVO opgenomen, met name in art. 4, § 3 : 'Onder maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt verstaan het continue verbeterproces, waarbij de onderneming in overleg met de belanghebbenden van de onderneming vrijwillig en op systematische wijze zowel economische, sociale als milieuoverwegingen in de algehele bedrijfsvoering integreert'.

¹⁸ Art. 14 en Art. 16 uit het ondersteuningsdecreet van 17 februari 2012

principe. Afhankelijk van hun activiteiten hebben organisaties nl. eerder een natuurlijk link met DWSE of VLAIO. Het is belangrijk dat ze bij vragen steeds goed geholpen worden.

4. Zet het aanvullend lokaal dienstenaanbod verder op punt

Hoofdstuk zeven regelt naast de ondersteuning van de regierol van gemeenten op het vlak van de sociale economie en werk (zie punt 1.1) ook het aanvullend lokaal dienstenaanbod (ALD).

De sociale partners vinden het positief dat dit ontwerp van decreet een financieel kader creëert voor de aanvullende lokale dienstverlening. Dit geeft verdere uitvoering aan de engagementen genomen in het regeerakkoord en de overgangsmaatregel in de regelgeving inzake maatwerk bij individuele inschakeling¹⁹.

Tegelijkertijd herhalen ze ook het belang van de voorwaarden die in art. 14 worden geformuleerd voor de ontplooiing van 'lokale diensten van algemeen economisch belang'. Om deze voorwaarden verder te verduidelijken en aanbieders te ondersteunen bij het afwegen van welke activiteiten in dit kader kunnen worden ontplooid, vragen de sociale partners dat er een centraal afwegingskader komt.

Daarnaast herhalen ze ook hun vraag naar een meldpunt voor ondernemers en werknemers om te kunnen reageren indien lokale besturen niet aan deze voorwaarden zouden voldoen²⁰. Dit wordt nog meer van belang gezien art. 21 van dit ontwerpdecreet beoogt om de steun voor dit aanvullend aanbod uit het voorziene sanctiekader van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht te houden omdat de rapportering en verantwoording hierover, net als die over de lokale regierol sociale economie en werk, verloopt volgens de bepalingen van het planlastendecreet van 15 juli 2011. In het verleden hebben de sociale partners daarbij reeds belangrijke bedenkingen geformuleerd²¹.

Tot slot wijzen de sociale partners op het belang van nauwgezette monitoring en opvolging van de lokale aanvullende diensten en de tewerkstelling die daarbij wordt gerealiseerd, zodat indien nodig tijdig kan worden bijgestuurd.

---

¹⁹ Nota VR bij uitvoeringsbesluit decreet maatwerk bij individuele inschakeling, art. 83: 'In een volgende fase engageert de Vlaamse regering zich om een financieel kader voor het aanvullend lokaal dienstenaanbod uit te werken binnen het decreet betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen'.

²⁰ SERV (9 mei 2022). BVR Individueel Maatwerk.

²¹ SERV (7 maart 2022). BVR Lokale regierol gemeenten inzake Sociale Economie en Werk.

5. Betrek de sociale partners in de uitwerking van de Commissie Sociale Economie (SERV)

De sociale partners zijn tevreden dat de Commissie Sociale Economie binnen de SERV (opnieuw) haar basis krijgt in het ondersteuningsdecreet. De uitvoeringsbesluiten moeten nog een en ander concretiseren op vlak van de organisatie, samenstelling en werking van de commissie. De SERV vraagt om het proces dat hierrond reeds is gelopen te respecteren. Voor de SERV is de Commissie Sociale Economie een overlegcommissie, waarin de sectorale sociale partners overleg kunnen organiseren tussen enerzijds de sectorale partners zelf, de Vlaamse overheid, de interprofessionele sociale partners en andere relevante stakeholders, over die topics die de sector aanbelangen. De sector krijgt de mogelijkheid om autonoom een standpunt te bepalen en uit te brengen aan de SERV, die de adviserende instantie blijft. Het standpunt van de sector wordt daarbij steeds als bijlage bij het SERV-advies gevoegd.

6. Punctuele bemerkingen

- Hoofdstuk 3 heeft als titel ‘sociale economie ondernemingen’. Gezien de artikels binnen dit hoofdstuk enkel betrekking hebben op ‘kandidaat-startende sociale tewerkstellingsondernemingen’ is deze titel verwarrend.
- In Art. 31, tweede lid moeten de woorden ‘en duurzaam’ geschrapt worden.
- In Art. 2, 5° wordt voor de definitie van maatwerkbedrijven verwezen naar art. 4 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling. Dit moet worden gewijzigd naar art. 3, 5°.
- In art. Art. 2, 7° wordt beter gesproken over ‘kandidaat-startende sociale ondernemingen’.
- In Art. 34. ontbreekt een deel van een verwijzing. In de laatste zin moet een verwijzing naar **paragraaf 1** van Art. 7 worden toegevoegd. ‘De ondernemingen die het voorwerp uitmaken van de overgangsregeling, vermeld in artikel 86, §1, 1°, en artikel 88, §1, tweede lid, 1°, van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling en die niet beschikken over het label van maatwerkbedrijf, worden tot uiterlijk 1 januari 2026 vrijgesteld van de erkenning, vermeld in artikel 7, **§1**, tweede lid, van dit decreet.

ADVIES VAN DE GEGEVENSBECHERMINGSAUTORITEIT

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Standaardadvies 65/2023 van 24 maart 2023

Betreft: Standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"),
aanwezig: de dames Cédrine Morlière, Nathalie Raghenon en Griet Verhenneman, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, lid 3, WOG volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Brengt op 24 maart 2023 het volgend standaardadvies uit.

I. TOEPASSINGSGEBIED EN CONTEXT VAN DIT ADVIES

1. Gezien het uitzonderlijk grote aantal adviesaanvragen dat momenteel bij de Autoriteit wordt ingediend en bij gebrek aan voldoende personele middelen, is de Autoriteit niet in staat om alle adviesaanvragen die zij ontvangt, te behandelen. Wanneer de aanvrager niet aangeeft dat het voorgelegde ontwerp aanleiding kan geven tot hoge risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en wanneer uit zijn antwoorden in het formulier ook niet kan worden afgeleid dat dergelijke risico's aanwezig zijn, kan de Autoriteit beslissen om te verwijzen naar voorliggend standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten¹.
2. In dit algemene advies wordt gewezen op de belangrijkste eisen waaraan elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt, moet voldoen. Het blijft dus geldig bij elke redactie van normatieve teksten. Het is de verantwoordelijkheid van de auteur van een ontwerpnorm om ervoor te zorgen dat deze daadwerkelijk voldoet aan de kwaliteitseisen van een wet, opgelegd op grond van de AVG en gelezen in samenhang met de Grondwet, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (hierna "het EVRM").

II. REDACTIE VAN NORMATIEVE TEKSTEN EN GEGEVENSBESCHERMING

A. Wat betreft de vereiste van noodzakelijkheid en evenredigheid van de gegevensverwerkingen die door het ontwerp worden geregeld

3. De Autoriteit herinnert eraan dat elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging vormt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op bescherming van persoonsgegevens van de betrokkenen. Een dergelijke inmenging is enkel toelaatbaar als zij noodzakelijk is en evenredig met het nagestreefde gerechtvaardigde doel.
4. Ter herinnering: de verwerking van persoonsgegevens wordt als noodzakelijk beschouwd als zij de minst ingrijpende maatregel vormt om het ermee nagestreefde gerechtvaardigde doel te

---

¹ De Autoriteit dient strategische keuzes te maken, rekening houdend met de nieuwe taken die haar krachtens de AVG zijn opgelegd, de middelen waarover zij beschikt en de beginselen die in de AVG zijn vervat (zoals het beginsel van de risico-gebaseerde benadering en het beginsel van de 'verantwoordingsplicht'). Daarom onderzoekt zij de adviesaanvragen die haar op grond van artikel 23 van de WOG en/of artikel 36, lid 4, van de AVG worden voorgelegd eerst uitsluitend op basis van het formulier.

Alleen in gevallen waarin de antwoorden in het formulier ernstige aanwijzingen bevatten dat het ontwerp van normatieve tekst een hoog risico inhoudt, gaat de Autoriteit over tot een systematische analyse van het ontwerp van normatieve tekst zelf en brengt zij een concreet advies uit.

In de andere gevallen en gezien de toevloed aan dossiers, gaat de Autoriteit niet over tot een analyse van de tekst van het ontwerp van normatieve tekst en geeft zij voorliggende algemene richtlijnen. Het is aan de aanvrager om er in de praktijk voor te zorgen dat het ontwerp dat hij redigeert, daadwerkelijk voldoet aan de kwaliteitsvereisten van de wet die door de AVG, de Grondwet, het Handvest van de grondrechten en het EVRM, worden opgelegd.

bereiken. De auteur van een normatieve tekst moet daarom nagaan of er geen andere maatregelen zijn die minder ingrijpend zijn voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en waarmee het nagestreefde doel kan worden bereikt. De beoogde gegevensverwerking moet dus toelaten het nagestreefde doel te bereiken (criterium van doeltreffendheid), maar moet tevens de maatregel zijn die het minst ingrijpt in de rechten en vrijheden van de betrokkenen (criterium van noodzakelijkheid in strikte zin). Concreet betekent dit dat als het mogelijk is het beoogde doel te bereiken met een maatregel die minder ingrijpt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer of het recht op bescherming van persoonsgegevens, de oorspronkelijk beoogde gegevensverwerking niet ingevoerd mag worden.

5. Wanneer de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens vaststaat, moet de auteur van de normatieve tekst er zich nog van vergewissen dat de verwerking evenredig is (in strikte zin) met het beoogde doel, d.w.z. dat er een juist evenwicht moet worden gevonden tussen de verschillende belangen die op het spel staan en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de inmenging in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens, en het doel dat met die verwerking wordt beoogt en dat daadwerkelijk kan worden bereikt. De voordelen die voortvloeien uit de gegevensverwerking in kwestie moeten dus opwegen tegen de nadelen ervan voor de betrokkenen (criterium van evenredigheid in strikte zin).
6. De Autoriteit vestigt de aandacht van de auteurs van normatieve teksten op de verplichting ervoor te zorgen dat de verwerkingen van persoonsgegevens die door het ontwerp worden geregeld of in uitvoering daarvan zullen worden geregeld, werkelijk noodzakelijk zijn en evenredig met het nagestreefde doel.

B. Wat betreft de vereiste van voorzienbaarheid van de verwerking van persoonsgegevens

7. Verder herinnert de Autoriteit eraan dat elke verwerking van persoonsgegevens een rechtsgrond of een rechtmatigheidsgrond moet hebben, zoals bepaald in artikel 6, lid 1, van de AVG. Gegevensverwerkingen die bij een normatieve maatregel zijn ingevoerd, zijn bijna altijd gebaseerd op artikel 6, lid 1, punt c) of e), van de AVG².

---

²Artikel 6, lid 1, van de AVG: "De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan: (...)

c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust; (...)

e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen; (...)"

8. Krachtens artikel 22 van de Grondwet, artikel 8 van het EVRM en artikel 6, lid 3, van de AVG, moet voor dergelijke verwerkingen duidelijke en nauwkeurige regelgeving gelden, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorzienbaar moet zijn³. Met andere woorden, de regelgeving die de gegevensverwerking regelt of waarvan de toepassing een gegevensverwerking met zich meebrengt, moet voldoen aan de vereisten van voorzienbaarheid en nauwkeurigheid, zodat bij lezing ervan, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden verricht en onder welke omstandigheden deze verwerkingen zijn toegestaan.
9. Dit betekent echter niet dat voor elke gegevensverwerking een *specifieke* norm moet gelden die uitdrukkelijk alle gegevensbeschermingskwesaties in de betrokken context regelt. In bepaalde gevallen kan de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang immers worden gewaarborgd door de norm die deze taak toekent aan de verwerkingsverantwoordelijke, en de AVG (in voorkomend geval gelezen in combinatie met andere normen die eveneens van toepassing zijn).
10. De vraag rijst dan wanneer en in welke mate een *specifiek* normatief kader noodzakelijk is. Aangezien er geen absolute regel of mathematische formule is om met zekerheid te bepalen wanneer een specifieke norm nodig is om een verwerking van persoonsgegevens te regelen die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang, en om de voorzienbaarheid ervan te waarborgen, geeft de Autoriteit hieronder richtsnoeren.
11. Artikel 6, lid 2, van de AVG bepaalt: *"De lidstaten kunnen specifiekere bepalingen handhaven of invoeren ter aanpassing van de manier waarop de regels van deze verordening met betrekking tot de verwerking met het oog op de naleving van lid 1, punten c) en e), worden toegepast; hiertoe kunnen zij een nadere omschrijving geven van specifieke voorschriften voor de verwerking en andere maatregelen om een rechtmatige en behoorlijke verwerking te waarborgen, ook voor andere specifieke verwerkingssituaties als bedoeld in hoofdstuk IX."*
12. Overweging 10 van de AVG, die betrekking heeft op artikel 6, lid 2, van de AVG, bepaalt: *"In samenhang met de algemene en horizontale wetgeving inzake gegevensbescherming ter uitvoering van Richtlijn 95/46/EG beschikken de lidstaten over verscheidene sectorgebonden wetten op gebieden waar behoefte is aan meer specifieke bepalingen. Deze verordening biedt de lidstaten ook ruimte om eigen regels voor de toepassing vast te stellen, onder meer wat de verwerking van bijzondere persoonsgegevenscategorieën ("gevoelige gegevens") betreft. In zoverre staat deze verordening niet in de weg aan lidstatelijk recht waarin specifieke situaties op het gebied van gegevensverwerking nader worden omschreven, meer bepaald door nauwkeuriger*

---

³ Zie ook overweging 41 van de AVG.

*te bepalen in welke gevallen verwerking van persoonsgegevens rechtmatig geschied".
(onderstreept door de Autoriteit)*

13. Bovendien verwijst de AVG ook meermaals naar het nationale recht, hetzij om een specifiek kader voor bepaalde verwerkingen van persoonsgegevens te eisen, hetzij om het treffen van passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen, op te leggen.⁴
14. De Autoriteit stelt met name drie situaties vast waarin een nationale norm de verwerking van persoonsgegevens specifiek moet regelen:
  - wanneer het nodig is de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een publieke taak, beter te waarborgen dan door louter te verwijzen naar de formulering van de norm waarbij de publieke taak wordt toegekend, en specifieke waarborgen moeten worden geboden om de rechten en vrijheden van de betrokkenen te beschermen;
  - wanneer het noodzakelijk is het bindende karakter van een wettelijke verplichting tot verwerking van persoonsgegevens te verzekeren (artikel 6, lid 1, punt c), van de AVG). In dat verband wijst de Autoriteit erop dat de norm die de wettelijke verplichting oplegt, enerzijds het concrete doel moet specificeren waarvoor de verplichte gegevensverwerking moet worden uitgevoerd, en anderzijds duidelijk en nauwkeurig moet zijn, zodat de verwerkingsverantwoordelijke in principe geen beoordelingsmarge heeft met betrekking tot de manier waarop de verwerking van persoonsgegevens die nodig is om aan zijn wettelijke verplichting te voldoen, wordt uitgevoerd⁵.
  - wanneer de AVG of de WVG de vaststelling van een dergelijke specifieke norm voor de verwerking van persoonsgegevens oplegt, om bijvoorbeeld te voorzien in specifieke beschermingsmaatregelen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen ⁶.

⁴ Dat is bijvoorbeeld het geval voor verwerkingen betreffende bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG (gegevens over ras, gegevens over de gezondheid,...) die nodig zijn voor de uitvoering van de verplichtingen van verwerkingsverantwoordelijken op het gebied van arbeidsrecht, of voor verwerkingen betreffende deze gegevens die nodig zijn om redenen van zwaarwegend algemeen belang.

⁵ Groep Artikel 29, advies 06/2014 van over het begrip "gerechtvaardigd belang van de voor de verwerking verantwoordelijke" in artikel 7 van Richtlijn 95/46/EG, blz. 22. De Autoriteit herinnert eraan dat, ondanks een dergelijk gebrek aan beoordelingsmarge, het hoe dan ook aan de verwerkingsverantwoordelijke is om ervoor te zorgen dat de betrokken verwerking in overeenstemming is met de verplichting in kwestie en met de AVG.

⁶ Wanneer bijvoorbeeld een verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG of artikel 10 van de AVG via normatieve weg moet worden geregeld, en in dat verband in passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen (artikel 9, lid 2, punt g), van de AVG, artikel 10 van de WVG) moet worden voorzien, of wanneer het recht van het publiek op toegang tot officiële documenten en het recht op bescherming van persoonsgegevens met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht (artikel 86 van de AVG)...

15. In deze context, ook al vormt elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens, toch moet niet elke verwerking (en dus elke inmenging in het recht op privacy) noodzakelijkerwijs specifiek geregeld worden door een norm van nationaal recht, bijvoorbeeld door een *specifiek* hoofdstuk dat aan de verwerking van persoonsgegevens is gewijd. Voor gegevensverwerkingen die noodzakelijk zijn voor de vervulling van een taak van algemeen belang, merkt de Autoriteit op dat, voor zover de publieke taken (waarvoor de verwerking van persoonsgegevens nodig is) door de wetgever op zodanige wijze zijn omschreven en afgebakend dat de doeleinden van deze verwerkingen als welbepaald en uitdrukkelijk kunnen worden beschouwd en men zich niet in een van de hierboven beschreven situaties bevindt, het niet systematisch nodig is een specifiek kader voor *deze* gegevensverwerkingen te bieden. Onder deze voorwaarde kan de AVG immers in bepaalde gevallen volstaan om de genoemde gegevensverwerkingen te regelen, met name wanneer er geen specifiek risico voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bestaat.
16. De Autoriteit verzoekt de auteur van de normatieve tekst derhalve om ervoor te zorgen dat zijn ontwerp voldoet aan de vereiste van voorzienbaarheid, zodat bij de lezing ervan, eventueel in combinatie met de lezing van het relevante normatieve kader, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden uitgevoerd en onder welke omstandigheden die verwerkingen zijn toegestaan.

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur

VOORONTWERP VAN DECREET
van 20 oktober 2023

Ontwerp van decreet over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewest- en gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° algemene groepsvrijstellingsverordening: verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
- 2° algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
- 3° onderneming: iedere entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent;
- 4° organisatie: iedere privaat- of publiekrechtelijke entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die geen onderneming is;
- 5° sociale economie-onderneming: de ondernemingen die behoren tot een van de volgende categorieën:
  - a) sociale tewerkstellingsondernemingen;
  - b) de maatwerkbedrijven, vermeld in artikel 3, 5°, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling;
  - c) coöperatieve vennootschappen erkend als sociale onderneming zoals bepaald in artikel 8.5. §1 en §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;

- d) activiteitencoöperaties als vermeld in artikel 80, 1°, van de wet van 1 maart 2007 houdende diverse bepalingen (III);
  - e) startende sociale economie-ondernemingen;
- 6° sociale tewerkstellingsondernemingen: de ondernemingen die door de Vlaamse Regering zijn erkend en die aan al de volgende voorwaarden voldoen:
  - a) ze hebben tot doel werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt kwaliteitsvol te begeleiden en competentieversterkend in te schakelen met het oog op het verhogen van hun kansen op een duurzame loopbaan;
  - b) ze stellen op jaarbasis op ondernemingsniveau minimaal 30% werknemers tewerk met werkondersteunende maatregelen als vermeld in artikel 11 tot en met 18 van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling;
  - c) ze kennen een beperking toe op het uitkeren van de winst in functie van hun sociale doelstellingen;
  - d) ze zijn geregistreerd als dienstverlener als vermeld in artikel 4 van het decreet van 29 maart 2019 betreffende het kwaliteits- en registratiemodel van dienstverleners in het beleidsdomein Werk en Sociale Economie;
- 7° startende sociale economie-ondernemingen: de volgende personen en sociale economie-ondernemingen:
  - a) natuurlijke personen die ernstig overwegen om een sociale economie-onderneming op te starten;
  - b) rechtspersonen die ernstig overwegen om zich om te vormen tot een sociale economie-onderneming of een sociale economie-onderneming op te starten;
- 8° steun: een voordeel, een vergoeding, een toelage, een subsidie of iedere andere financiële tegemoetkoming die verleend of toegekend wordt op grond van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Art. 3. Binnen de perken van het jaarlijkse begrotingskrediet kan de Vlaamse Regering voor de steun, vermeld in dit decreet, en met inachtneming van de regels, vermeld in dit decreet, steun verlenen aan initiatieven die de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen bevorderen.

Hoofdstuk 2. Europees steunkader

Art. 4. De steun die wordt verleend met toepassing of ter uitvoering van dit decreet, wordt toegekend met inachtneming van:

- 1° de algemene groepsvrijstellingsverordening;
- 2° verordening (EU) nr. 360/2012 van de Commissie van 25 april 2012 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen;
- 3° verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun;

- 4° de voorwaarden van het besluit 2012/21/EU van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen.

Art. 5. De onderneming die een steunaanvraag indient, mag op de datum van de toekenning van de steun geen onderneming in moeilijkheden zijn als vermeld in artikel 2, punt 18, van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

De onderneming die een steunaanvraag indient, mag geen procedure op basis van Europees of nationaal recht hebben lopen, waarbij toegekende steun wordt teruggevorderd als vermeld in artikel 1, lid 4, van de voormelde verordening.

Er kan geen steun worden toegekend met toepassing van dit decreet voor werkzaamheden die verband houden met de uitvoer naar derde landen of voor werkzaamheden die afhangen van het gebruik van binnenlandse goederen als vermeld in artikel 1, lid 2, c) en d), van de voormelde verordening.

Er kan geen steun worden toegekend met toepassing van dit decreet voor activiteiten van ondernemingen in de sectoren, vermeld in artikel 1, lid 3, van de voormelde verordening.

De steun kan niet worden toegekend als hij leidt tot een schending van het Unierecht als vermeld in artikel 1, lid 5, van de voormelde verordening.

Als een onderneming een individuele steuntoekenning krijgt van meer dan 500.000 euro, worden de gegevens, vermeld in bijlage III van de voormelde verordening, bekendgemaakt op de transparantiewebsite die de Europese Commissie ontwikkeld heeft.

Art. 6. De steun is niet cumuleerbaar met de-minimissteun en andere staatssteun voor dezelfde kosten die in aanmerking komen, als die cumulatie ertoe zou leiden dat de steunintensiteit hoger uitkomt dan de percentages van de steunintensiteiten, vermeld in artikel 8 van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

Hoofdstuk 3. Startende sociale economie-ondernemingen

Art. 7. §1. De startende sociale tewerkstellingsonderneming voldoet binnen een termijn van maximaal twee jaar, te rekenen vanaf de datum van de erkenningsbeslissing, aan de voorwaarde, vermeld in artikel 2, 6°, b). De Vlaamse Regering bepaalt wat onder een startende sociale tewerkstellingsonderneming wordt verstaan.

De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden, vermeld in artikel 2, 6°, nader en bepaalt de procedure voor de erkenning van sociale tewerkstellingsondernemingen.

§2. De Vlaamse Regering kan de voorwaarden voor de startende sociale economie-onderneming, vermeld in artikel 2, 7°, nader bepalen.

Hoofdstuk 4. Ondernemerschap en bedrijfsontwikkeling op het vlak van de sociale economie

Art. 8. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid, om het sociale ondernemerschap en de bedrijfsontwikkeling op het vlak van de sociale economie te bevorderen die betrekking heeft op:

- 1° de sensibilisering en de uitbouw van het draagvlak voor de sociale economie;
- 2° wetenschappelijk onderbouwde opleidingen en wetenschappelijk onderzoek;
- 3° de kennisopbouw, expertise- en instrumentontwikkeling voor de sociale economie en het bevorderen van de toepassingen van het ondernemerschap;
- 4° de organisatie van opleidings- en uitwisselingstrajecten die tot doel hebben de professionalisering en de kwaliteit van de sociale economie-ondernemingen te bevorderen;
- 5° de experimentele ontwikkeling van het ondernemerschap;
- 6° het opstarten van ondernemingsactiviteiten.

De Vlaamse Regering kan de initiatieven, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 6°, specificeren.

De begunstigden van de steun, vermeld in het eerste lid, behoren tot de volgende categorieën:

- 1° ondernemingen;
- 2° organisaties;
- 3° sociale economie-ondernemingen vermeld in art. 2, 5° a),b),d) en e)
- 4° lokale besturen, voor de steun vermeld in het eerste lid, 1° en 5°;
- 5° samenwerkingsverbanden met de begunstigden, vermeld in punt 1° tot en met 4°.

De Vlaamse Regering kan de begunstigden, vermeld in het derde lid, specificeren naargelang de beleidsprioriteiten.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Art. 9. §1. In dit artikel wordt verstaan onder managementadvies: de adviseringsdiensten van niet-permanente of niet-periodieke aard die niet tot de gewone bedrijfsuitgaven van de sociale economie-onderneming behoren en die betrekking hebben op de specificiteit van het ondernemen in de sociale economie, en betrekking hebben op:

- 1° het strategisch bedrijfsmanagement;
- 2° het humanresourcesmanagement;
- 3° het financieel-juridisch management;
- 4° het communicatiemanagement;

- 5° het management op het vlak van innovatie- en kwaliteitsbeleid;
- 6° het stakeholdermanagement;
- 7° haalbaarheidsstudies.

§2. De Vlaamse Regering kan steun voor managementadvies toekennen aan sociale economie-ondernemingen, vermeld in artikel 2, 5°, a) en b), voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid.

De Vlaamse Regering kan de adviseringsdiensten, vermeld in paragraaf 1, 1° tot en met 7°, specificeren.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, nader.

§4. De dienstverleners van managementadvies bieden kwaliteitsgaranties op het vlak van hun adviesverlening. De Vlaamse Regering bepaalt de kwaliteitsvoorwaarden.

Art. 10. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen aan sociale-economieondernemingen vermeld in artikel 2, 5°, a), b) en d), voor de ontwikkeling van innovatieve producten, processen en diensten die een duidelijke maatschappelijke meerwaarde creëren, en voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid.

De Vlaamse Regering bepaalt nader wat onder innovatieve producten, processen en diensten als vermeld in het eerste lid, wordt verstaan en kan de categorieën van begunstigden specificeren naargelang de aard van de innovatie en beleidsprioriteiten.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Art. 11. De ondersteuning vermeld in artikel 8, 10 en 13 van dit decreet kan, na goedkeuring van de Vlaamse Regering, uitgebreid worden met de begunstigden vermeld in artikel 2, 5°, c). De Vlaamse Regering kan desgevallend de sector en de voorwaarden waaraan de begunstigden moeten voldoen nader preciseren.

Hoofdstuk 5. Financiële ondersteuning op maat

Art. 12. In dit artikel wordt verstaan onder financiële ondersteuning op maat:

- 1° het tegemoetkomen in de kosten van investeringen en kredieten;
- 2° het verschaffen van risicokapitaal.

De Vlaamse Regering kan financiële ondersteuning op maat verlenen aan sociale economie-ondernemingen, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de varianten van financiële ondersteuning op maat en de financiële dienstverleners, en ook de voorwaarden voor de financiële ondersteuning op maat.

Hoofdstuk 6. Bevorderen van het maatschappelijk verantwoord ondernemen

Art. 13. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen aan initiatieven, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse Overheid, die tot doel hebben om het maatschappelijk verantwoord ondernemen te bevorderen en die betrekking hebben op:

- 1° de sensibilisering en de uitbouw van het draagvlak voor het maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- 2° wetenschappelijk onderbouwde opleidingen en wetenschappelijk onderzoek;
- 3° de kennisopbouw, expertise- en instrumentontwikkeling en het bevorderen van de toepassingen van het maatschappelijk verantwoord ondernemerschap;
- 4° de organisatie van opleidings- en uitwisselingstrajecten;
- 5° de experimentele ontwikkeling en ondersteuning van het maatschappelijk verantwoord ondernemerschap;
- 6° innovatie en samenwerking met sociale economie-ondernemingen.

De Vlaamse Regering kan de initiatieven, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 6°, specificeren.

§2. De begunstigden van de steun, vermeld in paragraaf 1, behoren tot de volgende categorieën:

- 1° ondernemingen;
- 2° organisaties;
- 3° sociale economie-ondernemingen vermeld in art. 2, 5° a),b),d) en e);
- 4° lokale besturen, voor de steun vermeld in §1, 1° en 5°;
- 5° samenwerkingsverbanden met de begunstigden, vermeld in punt 1° tot en met 4°.

De Vlaamse Regering kan de begunstigden, vermeld in het eerste lid, specificeren naargelang de beleidsprioriteiten.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag-, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Hoofdstuk 7. Bevorderen van de sociale economie en werkgelegenheid op het lokale niveau

Afdeling 1. De regierol van gemeenten op het vlak van de lokale sociale economie en werk

Art. 14. §1. De gemeenten vervullen een lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk. Binnen de perken van het jaarlijks goedgekeurde

begrotingskrediet kan de Vlaamse Regering de gemeenten ondersteunen bij de uitoefening van de voormelde lokale regierol.

In het eerste lid wordt verstaan onder de lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk:

- 1° de lokale uitdagingen en lokale partners op het vlak van sociale economie en werk in kaart brengen;
- 2° het overleg, de samenwerking en de netwerking tussen die partners bevorderen;
- 3° een beleidsvisie en beleidsdoelstellingen ontwikkelen over de sociale economie en over de samenwerking en tewerkstelling van personen in de reguliere en de sociale economie.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de begunstigden, de subsidie-, de aanvraag-, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de subsidie, vermeld in paragraaf 1, nader. De uitvoering van de voormelde delegatie gebeurt conform het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd.

§3. De begunstigden, vermeld in paragraaf 2, stemmen hun samenwerkingsvormen uiterlijk op 1 januari 2026 af op de grenzen van de referentieregio's, vermeld in artikel 5 en 6 van het Regiodecreet van 3 februari 2023.

De Vlaamse Regering kan afwijken van de voorwaarde, vermeld in het eerste lid.

Afdeling 2. Het aanvullende lokaal dienstenaanbod

Art. 15. De Vlaamse Regering kan een subsidie toekennen aan lokale besturen of aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die zij overeenkomstig artikel 6 van het Regiodecreet van 3 februari 2023 organiseren voor de ontplooiing van lokale diensten van algemeen economisch belang als aan al de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° het dienstenaanbod betreft sociale en welzijnsactiviteiten die gericht zijn op gebruikers uit kwetsbare groepen of activiteiten van algemeen maatschappelijk belang die gericht zijn op potentiële gebruikers in de buurt of regio;
- 2° het dienstenaanbod veroorzaakt geen verdringing van de bestaande tewerkstelling;
- 3° het dienstenaanbod is ingebed in het lokale socio-economische weefsel;
- 4° het dienstenaanbod beantwoordt aan maatschappelijke behoeften die niet of onvoldoende worden ingevuld door het bestaande lokale en reguliere aanbod;
- 5° het dienstenaanbod is nabij en toegankelijk en draagt bij tot de sociale cohesie van een buurt of regio;
- 6° het dienstenaanbod creëert tewerkstellingskansen voor werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt met het oog op het bevorderen van duurzame loopbanen, competentieversterking, optimale talentbenutting, en het aanbieden van begeleiding op maat, en waar mogelijk het bereiken

van een tewerkstelling zonder werkondersteunende maatregelen. De Vlaamse Regering bepaalt de categorieën van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het lokaal bestuur kan sociale tewerkstellingsondernemingen en maatwerkbedrijven als vermeld in artikel 4 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling, belasten met de ontwikkeling en uitvoering van het aanvullende lokaal dienstenaanbod, vermeld in het eerste lid, of kan het dienstenaanbod inbedden in zijn interne bestuurlijke werking.

Als het lokaal bestuur het aanvullende lokaal dienstenaanbod, vermeld in het eerste lid, inbedt in zijn interne bestuurlijke werking, richt het een sui-generisafdeling op die het aanvullende lokaal dienstenaanbod uitvoert en waarbij de inhoudelijke en financiële activiteiten afzonderlijk worden geregistreerd.

De Vlaamse Regering bepaalt de begunstigden, de subsidie-, de aanvraag, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de subsidie, vermeld in het eerste lid, nader. De uitvoering van de voormelde delegatie gebeurt conform het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd.

Hoofdstuk 8. Commissie Sociale Economie

Art. 16. In de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen wordt een Commissie Sociale Economie opgericht die overleg organiseert over bestaande of toekomstige beleidsmaatregelen op het vlak van het beleidsveld sociale economie.

De Vlaamse Regering kan de taken van de Commissie Sociale Economie, vermeld in het eerste lid, specificeren.

De Vlaamse Regering bepaalt de regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van de Commissie Sociale Economie, vermeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 9. Bepalingen over gegevensverwerking

Art. 17. De dienst van de Vlaamse overheid die de Vlaamse Regering aanwijst, treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van de aanvraag en toekenning van steun als vermeld in dit decreet.

Art. 18. De volgende categorieën van persoonsgegevens van personen die een aanvraag tot steun indienen, worden verwerkt in het kader van steun:

- 1° het INSZ-nummer;
- 2° de naam en voornaam;
- 3° de contactgegevens;
- 4° het rekeningnummer;
- 5° de organisatie of onderneming waarvoor de persoon optreedt;

- 6° de relatie die de persoon heeft met de organisatie of onderneming;
- 7° het gebruikersrecht of de rol die aan de persoon is toegekend voor de organisatie of onderneming.

Art. 19. Onverminderd hun noodzakelijke bewaring voor de latere verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, voor wetenschappelijk of historisch onderzoek of voor statistische doeleinden, vermeld in artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming, worden de persoonsgegevens, vermeld in artikel 18, eerste lid, van dit decreet, bewaard gedurende de noodzakelijke duur voor de beoogde doeleinden voor dit decreet. De bewaartermijn bedraagt niet meer dan tien jaar na de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijken behoren, en in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de gerechtelijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de verwerking van de voormelde persoonsgegevens.

Hoofdstuk 10. Beleids- en evaluatieonderzoek

Art. 20. De Vlaamse Regering voert wetenschappelijk beleids- en evaluatieonderzoek over de toepassing van dit decreet.

Hoofdstuk 11. Toezicht, handhaving en sancties

Art. 21. Het toezicht en de controle op de uitvoering van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan verlopen conform het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004.

Art. 22. Voor de toepassing van artikel 22, 28 en 30 wordt verstaan onder subsidie: de steun, vermeld in dit decreet, met uitzondering van de steun, vermeld in hoofdstuk 7.

Art. 23. Met behoud van de toepassing van artikelen 269 tot en met 274 van het Strafwetboek worden de volgende personen gestraft met een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en met een geldboete van 250 euro tot 2500 euro, of met een van die straffen alleen:

- 1° personen die een subsidie aanwenden voor andere doeleinden dan de doeleinden waarvoor ze de subsidie hebben verkregen;
- 2° personen die onjuiste of onvolledige verklaringen hebben afgelegd om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden;
- 3° personen die hebben nagelaten of geweigerd om noodzakelijke verklaringen af te leggen of de inlichtingen te verstrekken die ze moeten verstrekken, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden;
- 4° personen die een subsidie ten onrechte hebben verkregen of behouden waarop ze geen of maar gedeeltelijk recht hebben, door onjuiste of onvolledige verklaringen af te leggen, of door na te laten of te weigeren om noodzakelijke verklaringen af te leggen of inlichtingen te verstrekken;

- 5° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, een van de volgende handelingen hebben gesteld:
- a) ze hebben valsheid in geschrifte gepleegd op een van de volgende wijzen:
    - 1) door valse handtekeningen;
    - 2) door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen;
    - 3) door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of in een akte in te voegen;
    - 4) door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die in de akte opgenomen of vastgesteld moeten worden;
  - b) ze hebben een valse akte of een vals stuk gebruikt terwijl ze wisten dat de gebruikte akte of het gebruikte stuk vals is;
- 6° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, een van de volgende handelingen hebben gesteld:
- a) ze hebben bedrog gepleegd door gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen via een informaticasysteem, in te brengen in een informaticasysteem, te wijzigen of te wissen, of met een ander technologisch middel de mogelijke aanwending van gegevens in een informaticasysteem te veranderen, waardoor de juridische draagwijdte van de gegevens verandert;
  - b) ze hebben gegevens gebruikt waarvan ze wisten dat ze vals waren;
- 7° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, valse namen, valse hoedanigheden of valse adressen gebruiken of die een andere frauduleuze handeling hebben gesteld om te doen geloven in het bestaan van een fictieve persoon, een fictieve onderneming of een fictieve gebeurtenis, of om op een andere wijze misbruik te maken van het vertrouwen.

Art. 24. In geval van herhaling binnen vijf jaar kan de maximale straf, vermeld in artikel 22, verdubbeld worden.

Art. 25. De werkgever is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de geldboetes waartoe zijn lasthebbers of aangestelden zijn veroordeeld.

Art. 26. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de terugvordering van onrechtmatig ontvangen subsidies.

Art. 27. Als de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, veroordeelt de rechter die de straf, vermeld in artikel 22, uitspreekt, of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op die bepalingen, de verdachte ambtshalve tot de terugbetaling van de onrechtmatig ontvangen bedragen, vermeerderd met de verwijlinteressen.

Als er geen afrekening is voor de bedragen, vermeld in het eerste lid, of als de afrekening betwist wordt en er in dat verband nadere informatie nodig is, houdt de rechter de beslissing over de ambtshalve veroordeling aan.

Art. 28. Alle bepalingen van boek I van het Strafwetboek, met uitzondering van hoofdstuk V, zijn van toepassing op de overtredingen, vermeld in dit decreet.

De rechtsvorderingen die ontstaan uit de toepassing van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, verjaren na verloop van vijf jaar na het feit waaruit die vordering is ontstaan.

Art. 29. Bij een veroordeling voor een inbreuk op grond van artikel 22 kan de Vlaamse Regering beslissen dat de persoon die de subsidie onrechtmatig heeft verkregen of behouden, gedurende een periode van maximaal vierentwintig maanden wordt uitgesloten van het voordeel van de subsidie.

In geval van herhaling binnen vijf jaar na afloop van de periode, vermeld in eerste en tweede lid, kan de maximale periode van de uitsluiting, vermeld in het eerste lid, verdubbeld worden.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de uitvoering van dit artikel.

Art. 30. De administratieve geldboete op grond van inbreuken op dit decreet wordt opgelegd conform het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004.

Art. 31. Bij de oplegging van een administratieve geldboete voor een inbreuk op grond van artikel 13/1, §2, van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004, kan de Vlaamse Regering beslissen dat de persoon die de subsidie onrechtmatig heeft verkregen of behouden, gedurende een periode van maximaal vierentwintig maanden wordt uitgesloten van het voordeel van de subsidie.

In geval van herhaling binnen vijf jaar na afloop van de periode, vermeld in het eerste en het tweede lid, kan de maximale periode van de uitsluiting, vermeld in het eerste en het tweede lid, verdubbeld worden.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de uitvoering van dit artikel.

Hoofdstuk 12. Wijzigingen van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004

Art. 32. In artikel 2, §1, eerste lid, van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt punt 28° vervangen door wat volgt:

“28° het decreet van **XX XX 2023** over de ondersteuning van sociale economie, en maatschappelijk verantwoord ondernemen;”.

Art. 33. In artikel 13/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 februari 2012 en gewijzigd bij het **decreet van XX XX 2023**, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 wordt voor het eerste lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Voor de toepassing van dit artikel wordt verstaan onder subsidie: de steun, vermeld in het decreet van **XX XXXX 2023** over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen, met uitzondering van de steun, vermeld in hoofdstuk 7 van het voormelde decreet.”;

2° in paragraaf 2 wordt in het bestaande eerste lid, dat het tweede lid wordt, de zinsnede “decreet van 17 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen,” vervangen door de woorden “voormelde decreet”;

Hoofdstuk 13. Slotbepalingen

Art. 34. Het decreet van 17 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen, gewijzigd bij de decreten van 12 juli 2013, 22 november 2013, 23 december 2016 en 15 juli 2022, wordt opgeheven.

Art. 35. De ondernemingen die het voorwerp uitmaken van de overgangsregeling, vermeld in artikel 86, §1, 1°, en artikel 88, §1, tweede lid, 1°, van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling en die niet beschikken over het label van maatwerkbedrijf, worden tot uiterlijk 1 januari 2026 vrijgesteld van de erkenning, vermeld in artikel 7, §1, tweede lid, van dit decreet.

Art. 36. De Vlaamse Regering bepaalt voor iedere bepaling van dit decreet de datum van inwerkingtreding.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en
Landbouw,

Jo BROUNS

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE afdeling Wetgeving

advies 74.721/1
van 14 december 2023

over

een voorontwerp van decreet ‘over de ondersteuning van sociale
economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen’

Op 23 oktober 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 30 november 2023. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Arne CARTON, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 14 december 2023.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe het decretale kader te actualiseren voor het verlenen van steun aan initiatieven die de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen bevorderen. Het aldus tot stand te brengen decreet zal in de plaats komen van het decreet van 17 februari 2012 ‘betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen’, waarvan artikel 34 van het voorontwerp de opheffing beoogt.²

In het voorontwerp wordt het Europees steunkader afgebakend aan de hand van een opsomming van onder meer de verordeningen inzake staatssteun op basis waarvan de steun met toepassing of ter uitvoering van het voorontwerp wordt toegekend (artikel 4). Er worden een aantal voorwaarden opgesomd om een subsidie te kunnen verkrijgen (artikelen 5 en 6) en er wordt voorzien in steun voor startende sociale economie-ondernemingen en sociale tewerkstellingsondernemingen (artikel 7) en voor ondernemerschap en bedrijfsontwikkeling op het vlak van de sociale economie (artikelen 8 tot 11). Het voorontwerp bevat een regeling met het oog op financiële ondersteuning op maat (artikel 12) en ter bevordering van initiatieven op het vlak van het maatschappelijk verantwoord ondernemen (artikel 13) en van de sociale economie en werkgelegenheid op het lokale niveau waarbij de regierol van gemeenten inzake de lokale sociale economie en de subsidiëring van het aanvullende lokaal dienstenaanbod worden geregeld (artikelen 14 en 15).

Er wordt in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen een Commissie Sociale Economie opgericht die overleg organiseert over beleidsmaatregelen op het vlak van het beleidsveld sociale economie (artikel 16). Voorts wordt de verwerking van persoonsgegevens geregeld (artikelen 17 tot 19) en wordt de Vlaamse Regering belast met het voeren van wetenschappelijk beleids- en evaluatieonderzoek (artikel 20). Het toezicht, de handhaving en de sancties op de uitvoering van het decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan worden geregeld in de artikelen 21 tot 31 van het voorontwerp. Tot slot bevat het voorontwerp een aantal wijzigingsbepalingen en een opheffingsbepaling (artikelen 32 tot 34), een overgangsregeling voor

---

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt de noodzaak van een actualisering van de regeling in het decreet van 17 februari 2012 verduidelijkt met verwijzing naar nieuwe maatschappelijke uitdagingen, internationale evoluties inzake sociaal en duurzaam ondernemerschap en nieuwe beleidsuitdagingen en -kaders.

bepaalde ondernemingen (artikel 35) en een opdracht aan de Vlaamse Regering om de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van het ontworpen decreet vast te stellen (artikel 36).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 5

3. Artikel 5 van het voorontwerp stelt voorwaarden vast die gelden voor een “onderneming die een steunaanvraag indient”.

Uit de memorie van toelichting blijkt dat artikel 5 van het voorontwerp tegemoetkomt aan een vraag van de Europese Commissie om sommige bepalingen van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening “verplicht op te nemen in de regelgeving als de algemene groepsvrijstellingsverordening wordt toegepast”.

In artikel 4 van het voorontwerp wordt evenwel voorzien in de mogelijkheid dat, naast de Algemene Groepsvrijstellingsverordening, steun kan worden verleend met toepassing van andere verordeningen. Zoals de gemachtigde bevestigde, is het de bedoeling dat artikel 5 enkel toepassing vindt indien een concrete steunmaatregel wordt verleend op basis van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Deze bedoeling zou duidelijker tot uitdrukking moeten worden gebracht in de tekst van artikel 5 van het voorontwerp indien men wil vermijden dat er onduidelijkheid ontstaat met betrekking tot het toepassingsgebied van dat artikel.

Een gelijkaardige opmerking geldt ten aanzien van artikel 6 van het voorontwerp.

4. Artikel 5, tweede lid, van het voorontwerp bepaalt dat de onderneming die een steunaanvraag indient, geen procedure op basis van Europees of nationaal recht mag hebben lopen, waarbij toegekende steun wordt teruggevorderd als vermeld in artikel 1, lid 4, van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Het zou de duidelijkheid van die bepaling en een meer rechtszekere toepassing ervan in de hand werken indien erin zou worden geëxpliciteerd dat in dat geval een besluit van de Europese Commissie zal zijn vereist. Daartoe kan inspiratie worden gevonden in bijvoorbeeld artikel 16, derde lid, 1°, van het Indemniteitsdecreet van 21 januari 2022.³

Artikel 7

5. Artikel 7 is het enige artikel dat deel uitmaakt van hoofdstuk 3, “Startende sociale economie-ondernemingen”, van het voorontwerp. Artikel 7 van het voorontwerp bevat evenwel niet enkel regels betreffende startende sociale economie-ondernemingen in de zin van artikel 2, 7°, van het voorontwerp, maar ook regels die betrekking hebben op sociale tewerkstellingsondernemingen, zoals bedoeld in artikel 2, 6°, van het voorontwerp. Het opschrift

---

³ Artikel 16, derde lid, 1°, van het decreet van 21 januari 2022 ‘tot invoering van een waarborg bij inkomende bruiklenen voor tijdelijke tentoonstellingen’, te citeren als “het Indemniteitsdecreet van 21 januari 2022”, luidt: “Conform de Algemene Groepsvrijstellingsverordening komen de volgende organisaties niet in aanmerking voor de waarborg: 1° organisaties ten aanzien waarvan er een bevel tot terugvordering uitstaat door een eerder besluit van de Europese Commissie waarbij de steun onrechtmatig en onverenigbaar is verklaard met de interne markt; 2° (...)”.

van hoofdstuk 3 zal derhalve moeten worden aangevuld met de vermelding van de sociale tewerkstellingsondernemingen.

Artikel 13

6. In artikel 13, § 2, eerste lid, 4°, van het voorontwerp, vervange met de verwijzing naar “de steun vermeld in § 1, 1° en 5°” door een verwijzing naar “de steun vermeld in § 1, eerste lid, 1° en 5°”.

Artikel 14

7. Artikel 14, § 3, eerste lid, van het voorontwerp, luidt:

“De begunstigden, vermeld in paragraaf 2, stemmen hun samenwerkingsvormen uiterlijk op 1 januari 2026 af op de grenzen van de referentieregio’s, vermeld in artikel 5 en 6 van het Regiodecreet van 3 februari 2023.”

Aan de gemachtigde werd gevraagd of aan de aangehaalde bepaling van het voorontwerp de bedoeling ten grondslag ligt om af te wijken van artikel 30 van het Regiodecreet.⁴ De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Ja, *lex specialis* versus *lex generalis* – er geldt hier een afwijking.

Op 1 januari 2026 start de nieuwe regie/bestuursperiode. Bij de indiening van nieuwe dossiers moet meteen rekening gehouden met de referentieregio’s. Anders is het, rekening houdende met BBC, meteen wachten tot na 3 jaar of na 6 jaar vermits de nieuwe regisseurs aangesteld worden voor 3 of 6 jaar.”

Rekening houdend met dit antwoord schrijve men in artikel 14, § 3, eerste lid, van het voorontwerp, “In afwijking van artikel 30 van het Regiodecreet van 3 februari 2023, stemmen de begunstigden, vermeld in paragraaf 2, hun samenwerkingsvormen (...)”. Het verdient voorts aanbeveling om in de memorie van toelichting bij het voorontwerp de verhouding van de betrokken bepaling van het voorontwerp tot de overgangsregeling in het Regiodecreet nader te verduidelijken.

---

⁴ In artikel 6, § 1, van het decreet van 3 februari 2023 ‘over regiovorming en tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur’, ook het “Regiodecreet” genoemd, wordt bepaald dat de gemeenten hun samenwerkingsverbanden organiseren binnen de grenzen van hun referentieregio en dat samenwerkingsverbanden binnen de grenzen van een referentieregio passen of ermee samenvallen. Artikel 30 van het Regiodecreet omvat een uitgebreide overgangsregeling voor bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, met verschillende afwijkingen, waarbij in beginsel de datum van 31 december 2028 is vastgesteld om intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in overeenstemming te brengen met de principes, vermeld in artikel 6 van dat decreet (artikel 30, § 2, eerste lid, van het Regiodecreet) en er ook in een afwijkende regeling is voorzien voor gemeenten die deel uitmaken van een afvalintercommunale (artikel 30, § 3, eerste lid, van het Regiodecreet). Voor deze laatste categorie van gemeenten is een latere uiterste datum vastgesteld, namelijk 31 december 2034.

Artikel 19

8.1. Artikel 19 van het voorontwerp stelt de bewaartermijn vast van “de persoonsgegevens, vermeld in artikel 18 (...) van dit decreet”,⁵ zijnde de gegevens over personen die een aanvraag tot steun indienden. De bewaartermijn bedraagt “niet meer dan tien jaar na de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijken behoren, en in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de gerechtelijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de verwerking van de voormelde persoonsgegevens”.

De aldus ontworpen regeling inzake de maximale bewaartermijn van de betrokken persoonsgegevens roept diverse vragen op.

8.2. Artikel 17 van het voorontwerp doet ervan blijken dat de Vlaamse Regering slechts één verwerkingsverantwoordelijke zal kunnen aanduiden voor de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van de aanvraag en de steun vermeld in het voorontwerp. In artikel 19 van het voorontwerp wordt evenwel melding gemaakt van meerdere “verwerkingsverantwoordelijken”. Indien hiermee zou worden beoogd te verduidelijken dat voor bepaalde vorderingen, die niet behoren tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijke, nog andere verwerkingen van persoonsgegevens mogelijk zijn waarvan de bewaartermijn niet is vastgesteld in artikel 19 van het voorontwerp, zal ook daarvoor de bewaartermijn nog moeten worden vastgesteld, gelet op het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 22 van de Grondwet.⁶

8.3. De duur van de maximale bewaartermijn wordt afhankelijk gemaakt van de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijke behoren en, in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de gerechtelijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de verwerking van de persoonsgegevens. Gelet op het materiële legaliteitsbeginsel zoals dit volgt uit artikel 22 van de Grondwet dient de bewaartermijn in duidelijke en voldoende nauwkeurige bewoordingen te worden geformuleerd. Het valt dan ook te betwijfelen of het laten afhangen van de bewaartermijn van de verjaring van de betrokken vorderingen en de algemene omschrijving van de beoogde vorderingen, procedures en beroepen, toelaten om de beoogde bewaartermijn op een voldoende rechtszekere wijze te kunnen vaststellen. In het licht van het voorgaande zou de decreetgever beter opteren voor een meer transparante regeling inzake de vaststelling van de maximale bewaartermijn.

8.4. Overeenkomstig artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, moeten persoonsgegevens worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen niet langer te identificeren dan voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt noodzakelijk is. De evenredigheid van de bewaartermijn moet worden beoordeeld ten aanzien van het doeleinde waarvoor de persoonsgegevens worden

---

⁵ In artikel 19 van het voorontwerp wordt verkeerdelijk melding gemaakt van “de persoonsgegevens, vermeld in artikel 18, eerste lid,” van het voorontwerp. Artikel 18 bestaat evenwel slechts uit één lid.

⁶ De maximumtermijn voor het bewaren van persoonsgegevens is immers een van de “essentiële elementen” die bij decreet moeten worden vastgelegd (adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 augustus 2021 ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, *Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119, opmerking 101. Zie ook GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1. en GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2.).

verwerkt.⁷ Wat dat betreft, komt de maximale bewaartermijn van tien jaar, zoals omschreven in artikel 19 van het voorontwerp, als vrij lang over. In de commentaar die in de memorie van toelichting bij artikel 19 van het voorontwerp wordt gegeven, wordt in dat verband het volgende vermeld:

“De bewaringstermijn van tien jaar houdt rekening met de burgerrechtelijke verjaringstermijn van tien jaar en stemt ook overeen met de termijn van tien jaar die in de Vlaamse Codex overheidsfinanciën wordt gehanteerd. Na het beëindigen van een eventuele procedure is het immers nog noodzakelijk de gegevens van de betrokkene gedurende een bepaalde periode te bewaren om deze te kunnen raadplegen in het kader van vragen, verslagen en gelijkaardige procedures.”

Het kan betwijfeld worden of de bewaartermijn niet verder gaat dan wat noodzakelijk is ten aanzien van het nagestreefde doel. De betrokken persoonsgegevens zullen immers na het verstrijken van de toepasselijke burgerrechtelijke verjaringstermijn nog gedurende een bijkomende termijn van een decennium bewaard blijven.⁸ Het is goed mogelijk dat een dergelijke bewaartermijn verantwoord is naar aanleiding van een concreet geschil, maar een algemene regeling waarbij alle persoonsgegevens van personen die een aanvraag tot steun indienden zo een lange tijd worden bijgehouden, lijkt minstens niet evident verenigbaar met artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming. De in artikel 19 van het voorontwerp vervatte regeling inzake vaststelling van de maximumtermijn voor het bewaren van de betrokken persoonsgegevens zou om die reden het best nog aan een bijkomend onderzoek worden onderworpen.

Artikel 22

9. In artikel 22 van het voorontwerp moet de verwijzing naar “artikel 22” worden vervangen door een verwijzing naar “artikel 23”. Dezelfde aanpassing moet gebeuren in de artikelen 24, 27, eerste lid, en 29, eerste lid, van het voorontwerp.

Artikel 23

10. In de inleidende zin van artikel 23 van het voorontwerp wordt bepaald dat de daarin vermelde strafbepalingen gelden “met behoud van de toepassing van artikel 269 tot en met 274 van het Strafwetboek”. Het komt echter in beginsel niet aan de decreetgever toe om de toepasselijkheid van federale strafbepalingen te regelen.⁹ Zelfs de loutere bevestiging ervan kan aanleiding geven tot twijfel over de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap ter zake. Bovendien dreigt ten onrechte de indruk te worden gewekt dat andere onderdelen van het

---

⁷ Zie bv. ook GwH 23 november 2023, nr. 154/2023, B.33.

⁸ Op te merken valt dat de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën, waaraan wordt gerefereerd in de aangehaalde commentaar bij artikel 19 van het voorontwerp in de memorie van toelichting, momenteel geen vergelijkbare regeling omvat.

⁹ Zie o.m. GwH 10 april 2008, nr. 62/2008, B.8-B.9.

Strafwetboek dan de artikelen 269 tot 274 of bepalingen uit bijzondere strafwetten geen toepassing vinden. Het verdient dan ook aanbeveling om de betrokken zinsnede weg te laten.

Artikel 29

11. In artikel 29, tweede lid, van het voorontwerp, wordt verwezen naar “de periode, vermeld in eerste en tweede lid,”. Allicht betreft het hier een vergissing en is het de bedoeling om enkel te verwijzen naar “de periode, vermeld in het eerste lid,”. Een verwijzing naar de in “het tweede lid” vermelde periode heeft in elk geval geen zin omdat de verwijzing gebeurt in het voornoemde tweede lid van artikel 29 van het voorontwerp en erin het geval wordt beoogd waarin de periode van uitsluiting, bedoeld in artikel 29, eerste lid, wordt verdubbeld.

Ook de redactie van artikel 31, tweede lid, van het voorontwerp, waarin wordt verwezen naar “de periode, vermeld in het eerste en het tweede lid,” en naar de “periode van uitsluiting, vermeld in het eerste en het tweede lid,” lijkt om dezelfde redenen te moeten worden gecorrigeerd.

12. Luidens artikel 29, derde lid, van het voorontwerp, kan de Vlaamse Regering nadere regels vaststellen voor de uitvoering van het artikel.

Indien de stellers van het voorontwerp hiermee uitsluitend de algemene bevoegdheid willen in herinnering brengen die de Vlaamse Regering put uit artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ om de decreten uit te voeren, is artikel 29, derde lid, overbodig en moet het uit het voorontwerp worden weggelaten.

Indien aan artikel 29, derde lid, van het voorontwerp, de bedoeling ten grondslag ligt om aan de Vlaamse Regering een specifieke bevoegdheid op te dragen die al dan niet kan worden ingepast in de voornoemde algemene uitvoeringsbevoegdheid, dient die bedoeling te worden gespecificeerd in de tekst van artikel 29, derde lid, van het voorontwerp.

Eenzelfde opmerking dient te worden gemaakt bij het bepaalde in artikel 31, derde lid, van het voorontwerp.

Artikel 32

13. In de inleidende zin van artikel 32 van het voorontwerp moet de zinsnede “het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022” worden vervangen door de zinsnede “het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 februari 2023,”.

Artikel 35

14. Artikel 35 van het voorontwerp omvat een overgangsregeling waarbij bepaalde ondernemingen “tot uiterlijk 1 januari 2026” worden vrijgesteld van de erkenning vermeld in artikel 7, § 1, tweede lid, van het voorontwerp.

Aangezien, zoals de gemachtigde meedeelde, het woord “uiterlijk” in dit artikel geen betekenis heeft en het niet de bedoeling is om bijvoorbeeld aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid te verlenen om een kortere termijn dan 1 januari 2026 vast te stellen, wordt het woord “uiterlijk” met het oog op de rechtszekerheid het best weggelaten.

Aangezien bovendien de Vlaamse Regering in artikel 7, § 1, tweede lid, van het voorontwerp, bevoegd wordt gemaakt om de nadere voorwaarden en de procedure voor de erkenning van sociale tewerkstellingsondernemingen te bepalen, is de draagwijdte van de in artikel 35 opgenomen vrijstellingsregeling niet duidelijk. Geldt immers tot het jaar 2026 een vrijstelling van de verplichting tot het indienen van een erkenningsaanvraag, zoals vermeld in de memorie van toelichting,¹⁰ of moet uit de tekst van artikel 35 van het voorontwerp worden afgeleid dat op 1 januari 2026 al een erkenning moet zijn verkregen? Het voorontwerp zou op dit punt moeten worden verduidelijkt.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES

Marnix VAN DAMME

---

¹⁰ In de commentaar die in de memorie van toelichting aan artikel 35 van het voorontwerp wordt gewijd, wordt verkeerdelijk melding gemaakt van “een erkenningsvraag als vermeld in artikel 7 eerste lid, 1°”, hetgeen zal moeten worden gecorrigeerd.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewest- en gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° algemene groepsvrijstellingsverordening: verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
- 2° algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
- 3° onderneming: iedere entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent;
- 4° organisatie: iedere privaat- of publiekrechtelijke entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die geen onderneming is;
- 5° sociale-economieonderneming: de ondernemingen die behoren tot een van de volgende categorieën:
  - a) socialetewerkstellingsondernemingen;
  - b) de maatwerkbedrijven, vermeld in artikel 3, 5°, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling;
  - c) coöperatieve vennootschappen erkend als sociale onderneming zoals bepaald in artikel 8.5, §1 en §2, van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
  - d) activiteitencoöperaties als vermeld in artikel 80, 1°, van de wet van 1 maart 2007 houdende diverse bepalingen (III);
  - e) startende sociale-economieondernemingen;
- 6° socialetewerkstellingsondernemingen: de ondernemingen die door de Vlaamse Regering zijn erkend en die aan al de volgende voorwaarden voldoen:
  - a) ze hebben tot doel werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt kwaliteitsvol te begeleiden en competentieversterkend in te schakelen met het oog op het verhogen van hun kansen op een duurzame loopbaan;
  - b) ze stellen op jaarbasis op ondernemingsniveau minimaal 30% werknemers tewerk met werkondersteunende maatregelen als vermeld in artikel 11 tot en met 18 van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling;
  - c) ze kennen een beperking toe op het uitkeren van de winst in functie van hun sociale doelstellingen;
  - d) ze zijn geregistreerd als dienstverlener als vermeld in artikel 4 van het decreet van 29 maart 2019 betreffende het kwaliteits- en registratiemodel van dienstverleners in het beleidsdomein Werk en Sociale Economie;

- 7° startende sociale-economieondernemingen: de volgende personen en sociale-economieondernemingen:
- a) natuurlijke personen die ernstig overwegen om een sociale-economieonderneming op te starten;
  - b) rechtspersonen die ernstig overwegen om zich om te vormen tot een sociale-economieonderneming of een sociale-economieonderneming op te starten;
- 8° steun: een voordeel, een vergoeding, een toelage, een subsidie of iedere andere financiële tegemoetkoming die verleend of toegekend wordt op grond van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Art. 3. Binnen de perken van het jaarlijkse begrotingskrediet kan de Vlaamse Regering voor de steun, vermeld in dit decreet, en met inachtneming van de regels, vermeld in dit decreet, steun verlenen aan initiatieven die de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen bevorderen.

Hoofdstuk 2. Europees steunkader

Art. 4. De steun die wordt verleend met toepassing of ter uitvoering van dit decreet, wordt toegekend met inachtneming van:

- 1° de algemene groepsvrijstellingsverordening;
- 2° verordening (EU) nr. 2023/2831 van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun;
- 3° verordening (EU) nr. 2023/2832 van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen;
- 4° de voorwaarden van het besluit 2012/21/EU van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen.

Art. 5. De onderneming die met toepassing van de algemene groepsvrijstellingsverordening een steunaanvraag indient, mag op de datum van de toekenning van de steun geen onderneming in moeilijkheden zijn als vermeld in artikel 2, 18, van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

De onderneming die met toepassing van de algemene groepsvrijstellingsverordening een steunaanvraag indient, mag geen procedure op basis van Europees of nationaal recht hebben lopen, waarbij toegekende steun middels een besluit van de Europese Commissie wordt teruggevorderd als vermeld in artikel 1, lid 4, van de voormelde verordening.

Er kan met toepassing van de algemene groepsvrijstellingsverordening geen steun worden toegekend met toepassing van dit decreet voor werkzaamheden die verband houden met de uitvoer naar derde landen of voor werkzaamheden die afhangen van het gebruik van binnenlandse goederen als vermeld in artikel 1, lid 2, c) en d), van de voormelde verordening.

Er kan met toepassing van de algemene groepsvrijstellingsverordening geen steun worden toegekend voor activiteiten van ondernemingen in de sectoren, vermeld in artikel 1, lid 3, van de voormelde verordening.

De steun kan met toepassing van de algemene groepsvrijstellingsverordening niet worden toegekend als hij leidt tot een schending van het Unierecht als vermeld in artikel 1, lid 5, van de voormelde verordening.

Als een onderneming een individuele steuntoekenning met toepassing van de algemene groepsvrijstellingsverordening krijgt van meer dan 500.000 euro, worden de gegevens, vermeld in bijlage III van de voormelde verordening, bekendgemaakt op de transparantiewebsite die de Europese Commissie ontwikkeld heeft.

Art. 6. De steun die met toepassing van de algemene groepsvrijstellingsverordening wordt toegekend is niet cumuleerbaar met de-minimissteun en andere staatssteun voor dezelfde kosten die in aanmerking komen, als die cumulatie ertoe zou leiden dat de steunintensiteit hoger uitkomt dan de percentages van de steunintensiteiten, vermeld in artikel 8 van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

Hoofdstuk 3. Startende sociale-economieondernemingen en socialetewerkstellingsondernemingen

Art. 7. §1. De startende socialetewerkstellingsonderneming voldoet binnen een termijn van maximaal twee jaar, te rekenen vanaf de datum van de erkenningsbeslissing, aan de voorwaarde, vermeld in artikel 2, 6°, b). De Vlaamse Regering bepaalt wat onder een startende socialetewerkstellingsonderneming wordt verstaan.

De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden, vermeld in artikel 2, 6°, nader en bepaalt de procedure voor de erkenning van socialetewerkstellingsondernemingen.

§2. De Vlaamse Regering kan de voorwaarden voor de startende sociale-economieonderneming, vermeld in artikel 2, 7°, nader bepalen.

Hoofdstuk 4. Ondernemerschap en bedrijfsontwikkeling op het vlak van de sociale economie

Art. 8. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid, om het sociale ondernemerschap en de bedrijfsontwikkeling op het vlak van de sociale economie te bevorderen die betrekking heeft op:

- 1° de sensibilisering en de uitbouw van het draagvlak voor de sociale economie;
- 2° wetenschappelijk onderbouwde opleidingen en wetenschappelijk onderzoek;
- 3° de kennisopbouw, expertise- en instrumentontwikkeling voor de sociale economie en het bevorderen van de toepassingen van het ondernemerschap;
- 4° de organisatie van opleidings- en uitwisselingstrajecten die tot doel hebben de professionalisering en de kwaliteit van de sociale-economieondernemingen te bevorderen;
- 5° de experimentele ontwikkeling van het ondernemerschap;
- 6° het opstarten van ondernemingsactiviteiten.

De Vlaamse Regering kan de initiatieven, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 6°, specificeren.

De begunstigden van de steun, vermeld in het eerste lid, behoren tot de volgende categorieën:

- 1° ondernemingen;
- 2° organisaties;
- 3° sociale-economieondernemingen, vermeld in artikel 2, 5°, a), b), d) en e);
- 4° lokale besturen, voor de steun, vermeld in het eerste lid, 1° en 5°;
- 5° samenwerkingsverbanden met de begunstigden, vermeld in punt 1° tot en met 4°.

De Vlaamse Regering kan de begunstigden, vermeld in het derde lid, specificeren naargelang de beleidsprioriteiten.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Art. 9. §1. In dit artikel wordt verstaan onder managementadvies: de adviseeringsdiensten van niet-permanente of niet-periodieke aard die niet tot de gewone bedrijfsuitgaven van de sociale-economieonderneming behoren en die betrekking hebben op de specificiteit van het ondernemen in de sociale economie, en betrekking hebben op:

- 1° het strategische bedrijfsmanagement;
- 2° het humanresourcesmanagement;
- 3° het financieel-juridische management;
- 4° het communicatiemanagement;
- 5° het management op het vlak van innovatie- en kwaliteitsbeleid;
- 6° het stakeholdermanagement;
- 7° haalbaarheidsstudies.

§2. De Vlaamse Regering kan steun voor managementadvies toekennen aan sociale-economieondernemingen, vermeld in artikel 2, 5°, a) en b), voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid.

De Vlaamse Regering kan de adviseringsdiensten, vermeld in paragraaf 1, 1° tot en met 7°, specificeren.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, nader.

§4. De dienstverleners van managementadvies bieden kwaliteitsgaranties op het vlak van hun adviesverlening. De Vlaamse Regering bepaalt de kwaliteitsvoorwaarden.

Art. 10. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen aan sociale-economieondernemingen, vermeld in artikel 2, 5°, a), b) en d), voor de ontwikkeling van innovatieve producten, processen en diensten die een duidelijke maatschappelijke meerwaarde creëren, en voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid.

De Vlaamse Regering bepaalt nader wat onder innovatieve producten, processen en diensten als vermeld in het eerste lid, wordt verstaan en kan de categorieën van begunstigden specificeren naargelang de aard van de innovatie en beleidsprioriteiten.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag- en de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Art. 11. De ondersteuning, vermeld in artikel 8, 10 en 13 van dit decreet, kan na goedkeuring van de Vlaamse Regering uitgebreid worden met de begunstigden, vermeld in artikel 2, 5°, c). De Vlaamse Regering kan desgevallend de sector en de voorwaarden waaraan de begunstigden moeten voldoen nader preciseren.

Hoofdstuk 5. Financiële ondersteuning op maat

Art. 12. In dit artikel wordt verstaan onder financiële ondersteuning op maat:

- 1° het tegemoetkomen in de kosten van investeringen en kredieten;
- 2° het verschaffen van risicokapitaal.

De Vlaamse Regering kan financiële ondersteuning op maat verlenen aan sociale-economieondernemingen, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de varianten van financiële ondersteuning op maat en de financiële dienstverleners, en ook de voorwaarden voor de financiële ondersteuning op maat.

Hoofdstuk 6. Bevorderen van het maatschappelijk verantwoord ondernemen

Art. 13. §1. De Vlaamse Regering kan steun verlenen aan initiatieven, voor zover die steun complementair is aan andere generieke ondersteuningsinstrumenten van de Vlaamse overheid, die tot doel hebben om het maatschappelijk verantwoord ondernemen te bevorderen en die betrekking hebben op:

- 1° de sensibilisering en de uitbouw van het draagvlak voor het maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- 2° wetenschappelijk onderbouwde opleidingen en wetenschappelijk onderzoek;
- 3° de kennisopbouw, expertise- en instrumentontwikkeling en het bevorderen van de toepassingen van het maatschappelijk verantwoord ondernemerschap;
- 4° de organisatie van opleidings- en uitwisselingstrajecten;
- 5° de experimentele ontwikkeling en ondersteuning van het maatschappelijk verantwoord ondernemerschap;
- 6° innovatie en samenwerking met sociale-economieondernemingen.

De Vlaamse Regering kan de initiatieven, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 6°, specificeren.

§2. De begunstigden van de steun, vermeld in paragraaf 1, behoren tot de volgende categorieën:

- 1° ondernemingen;
- 2° organisaties;
- 3° sociale-economieondernemingen, vermeld in artikel 2, 5°, a), b), d) en e);
- 4° lokale besturen, voor de steun, vermeld in §1, eerste lid, 1° en 5°;
- 5° samenwerkingsverbanden met de begunstigden, vermeld in punt 1° tot en met 4°.

De Vlaamse Regering kan de begunstigden, vermeld in het eerste lid, specificeren naargelang de beleidsprioriteiten.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de steun-, de aanvraag-, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de steun, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, nader.

Hoofdstuk 7. Bevorderen van de sociale economie en werkgelegenheid op het lokale niveau

Afdeling 1. De regierol van gemeenten op het vlak van de lokale sociale economie en werk

Art. 14. §1. De gemeenten vervullen een lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk. Binnen de perken van het jaarlijks goedgekeurde begrotingskrediet kan de Vlaamse Regering de gemeenten ondersteunen bij de uitoefening van de voormelde lokale regierol.

In het eerste lid wordt verstaan onder de lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk:

- 1° de lokale uitdagingen en lokale partners op het vlak van sociale economie en werk in kaart brengen;
- 2° het overleg, de samenwerking en de netwerking tussen die partners bevorderen;
- 3° een beleidsvisie en beleidsdoelstellingen ontwikkelen over de sociale economie en over de samenwerking en tewerkstelling van personen in de reguliere en de sociale economie.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de begunstigden, de subsidie-, de aanvraag-, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de subsidie, vermeld in paragraaf 1, nader. De uitvoering van de voormelde delegatie gebeurt conform het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd.

§3. In afwijking van artikel 30 van het Regiodecreet van 3 februari 2023, stemmen de begunstigden, vermeld in paragraaf 2, hun samenwerkingsvormen uiterlijk op 1 januari 2026 af op de grenzen van de referentieregio's, vermeld in artikel 5 en 6 van het Regiodecreet van 3 februari 2023.

De Vlaamse Regering kan afwijken van de voorwaarde, vermeld in het eerste lid.

Afdeling 2. Het aanvullende lokaal dienstenaanbod

Art. 15. De Vlaamse Regering kan een subsidie toekennen aan lokale besturen of aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die zij overeenkomstig artikel 6 van het Regiodecreet van 3 februari 2023 organiseren voor de ontplooiing van lokale diensten van algemeen economisch belang als aan al de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° het dienstenaanbod betreft sociale en welzijnsactiviteiten die gericht zijn op gebruikers uit kwetsbare groepen of activiteiten van algemeen maatschappelijk belang die gericht zijn op potentiële gebruikers in de buurt of regio;
- 2° het dienstenaanbod veroorzaakt geen verdringing van de bestaande tewerkstelling;
- 3° het dienstenaanbod is ingebed in het lokale socio-economische weefsel;
- 4° het dienstenaanbod beantwoordt aan maatschappelijke behoeften die niet of onvoldoende worden ingevuld door het bestaande lokale en reguliere aanbod;
- 5° het dienstenaanbod is nabij en toegankelijk en draagt bij tot de sociale cohesie van een buurt of regio;
- 6° het dienstenaanbod creëert tewerkstellingskansen voor werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt met het oog op het bevorderen van duurzame loopbanen, competentieversterking, optimale talentbenutting, en het aanbieden van begeleiding op maat, en waar mogelijk het bereiken van een tewerkstelling zonder werkondersteunende maatregelen. De Vlaamse Regering bepaalt de categorieën van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het lokaal bestuur kan socialetewerkstellingsondernemingen en maatwerkbedrijven als vermeld in artikel 4 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling, belasten met de ontwikkeling en uitvoering van het aanvullende lokaal dienstenaanbod, vermeld in het eerste lid, of kan het dienstenaanbod inbedden in zijn interne bestuurlijke werking.

Als het lokaal bestuur het aanvullende lokaal dienstenaanbod, vermeld in het eerste lid, inbedt in zijn interne bestuurlijke werking, richt het een sui-generisafdeling op die het aanvullende lokaal dienstenaanbod uitvoert en waarbij de inhoudelijke en financiële activiteiten afzonderlijk worden geregistreerd.

De Vlaamse Regering bepaalt de begunstigden, de subsidie-, de aanvraag-, de toekenningsvoorwaarden en de omvang van de subsidie, vermeld in het eerste lid, nader. De uitvoering van de voormelde delegatie gebeurt conform het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd.

Hoofdstuk 8. Commissie Sociale Economie

Art. 16. In de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen wordt een Commissie Sociale Economie opgericht die overleg organiseert over bestaande of toekomstige beleidsmaatregelen op het vlak van het beleidsveld Sociale Economie.

De Vlaamse Regering kan de taken van de Commissie Sociale Economie, vermeld in het eerste lid, specificeren.

De Vlaamse Regering bepaalt de regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van de Commissie Sociale Economie, vermeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 9. Bepalingen over gegevensverwerking

Art. 17. De dienst van de Vlaamse overheid die de Vlaamse Regering aanwijst, treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van de aanvraag en toekenning van steun als vermeld in dit decreet.

Art. 18. De volgende categorieën van persoonsgegevens van personen die een aanvraag tot steun indienen, worden verwerkt in het kader van steun:

- 1° het INSZ-nummer;
- 2° de naam en voornaam;
- 3° de contactgegevens;
- 4° het rekeningnummer;
- 5° de organisatie of onderneming waarvoor de persoon optreedt;
- 6° de relatie die de persoon heeft met de organisatie of onderneming;
- 7° het gebruikersrecht of de rol die aan de persoon is toegekend voor de organisatie of onderneming.

Art. 19. Onverminderd hun noodzakelijke bewaring voor de latere verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, voor wetenschappelijk of historisch onderzoek of voor statistische doeleinden, vermeld in artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming, worden de persoonsgegevens, vermeld in artikel 18, eerste lid, van dit decreet, bewaard gedurende de noodzakelijke duur voor de beoogde doeleinden voor dit decreet. De bewaartermijn bedraagt niet meer dan tien jaar na de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijke behoren, en in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de gerechtelijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de verwerking van de voormelde persoonsgegevens.

Hoofdstuk 10. Beleids- en evaluatieonderzoek

Art. 20. De Vlaamse Regering voert wetenschappelijk beleids- en evaluatieonderzoek over de toepassing van dit decreet.

Hoofdstuk 11. Toezicht, handhaving en sancties

Art. 21. Het toezicht en de controle op de uitvoering van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan verlopen conform het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht.

Art. 22. Voor de toepassing van artikel 23, 28 en 30 wordt verstaan onder subsidie: de steun, vermeld in dit decreet, met uitzondering van de steun, vermeld in hoofdstuk 7.

Art. 23. Met behoud van de toepassing van artikel 269 tot en met 274 van het Strafwetboek worden de volgende personen gestraft met een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en met een geldboete van 250 euro tot 2500 euro, of met een van die straffen alleen:

- 1° personen die een subsidie aanwenden voor andere doeleinden dan de doeleinden waarvoor ze de subsidie hebben verkregen;
- 2° personen die onjuiste of onvolledige verklaringen hebben afgelegd om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden;
- 3° personen die hebben nagelaten of geweigerd om noodzakelijke verklaringen af te leggen of de inlichtingen te verstrekken die ze moeten verstrekken, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden;
- 4° personen die een subsidie ten onrechte hebben verkregen of behouden waarop ze geen of maar gedeeltelijk recht hebben, door onjuiste of onvolledige verklaringen af te leggen, of door na te laten of te weigeren om noodzakelijke verklaringen af te leggen of inlichtingen te verstrekken;
- 5° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, een van de volgende handelingen hebben gesteld:
  - a) ze hebben valsheid in geschrifte gepleegd op een van de volgende wijzen:
    - 1) door valse handtekeningen;
    - 2) door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen;
    - 3) door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of in een akte in te voegen;
    - 4) door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die in de akte opgenomen of vastgesteld moeten worden;
  - b) ze hebben een valse akte of een vals stuk gebruikt terwijl ze wisten dat de gebruikte akte of het gebruikte stuk vals is;
- 6° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, een van de volgende handelingen hebben gesteld:
  - a) ze hebben bedrog gepleegd door gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen via een informaticasysteem, in te brengen in een informaticasysteem, te wijzigen of te wissen, of met een ander technologisch middel de mogelijke aanwending van gegevens in een informaticasysteem te veranderen, waardoor de juridische draagwijdte van de gegevens verandert;
  - b) ze hebben gegevens gebruikt waarvan ze wisten dat ze vals waren;
- 7° personen die, om een subsidie ten onrechte te verkrijgen of te doen verkrijgen, te behouden of te doen behouden, valse namen, valse hoedanigheden of valse adressen gebruiken of die een andere frauduleuze handeling hebben gesteld om te doen geloven in het bestaan van een fictieve persoon, een fictieve onderneming of een fictieve gebeurtenis, of om op een andere wijze misbruik te maken van het vertrouwen.

Art. 24. In geval van herhaling binnen vijf jaar kan de maximale straf, vermeld in artikel 23, verdubbeld worden.

Art. 25. De werkgever is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de geldboetes waartoe zijn lasthebbers of aangestelden zijn veroordeeld.

Art. 26. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de terugvoering van onrechtmatig ontvangen subsidies.

Art. 27. Als de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, veroordeelt de rechter die de straf, vermeld in artikel 23, uitspreekt, of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op die bepalingen, de verdachte ambtshalve tot de terugbetaling van de onrechtmatig ontvangen bedragen, vermeerderd met de verwijlinteresten.

Als er geen afrekening is voor de bedragen, vermeld in het eerste lid, of als de afrekening betwist wordt en er in dat verband nadere informatie nodig is, houdt de rechter de beslissing over de ambtshalve veroordeling aan.

Art. 28. Alle bepalingen van boek I van het Strafwetboek, met uitzondering van hoofdstuk V, zijn van toepassing op de overtredingen, vermeld in dit decreet.

De rechtsvorderingen die ontstaan uit de toepassing van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, verjaren na verloop van vijf jaar na het feit waaruit die vordering is ontstaan.

Art. 29. Bij een veroordeling voor een inbreuk op grond van artikel 23 kan de Vlaamse Regering beslissen dat de persoon die de subsidie onrechtmatig heeft verkregen of behouden, gedurende een periode van maximaal vierentwintig maanden wordt uitgesloten van het voordeel van de subsidie.

In geval van herhaling binnen vijf jaar na afloop van de periode, vermeld in het eerste lid, kan de maximale periode van de uitsluiting, vermeld in het eerste lid, verdubbeld worden.

Art. 30. De administratieve geldboete op grond van inbreuken op dit decreet wordt opgelegd conform het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht.

Art. 31. Bij de oplegging van een administratieve geldboete voor een inbreuk op grond van artikel 13/1, §2, van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht, kan de Vlaamse Regering beslissen dat de persoon die de subsidie onrechtmatig heeft verkregen of behouden, gedurende een periode van maximaal vierentwintig maanden wordt uitgesloten van het voordeel van de subsidie.

In geval van herhaling binnen vijf jaar na afloop van de periode, vermeld in het eerste lid, kan de maximale periode van de uitsluiting, vermeld in het eerste en het tweede lid, verdubbeld worden.

Hoofdstuk 12. Wijzigingen van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht

Art. 32. In artikel 2, §1, eerste lid, van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 februari 2023, wordt punt 28° vervangen door wat volgt:

“28° het decreet van [...] over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen;”.

Art. 33. In artikel 13/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 februari 2012, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 wordt voor het eerste lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Voor de toepassing van dit artikel wordt verstaan onder subsidie: de steun, vermeld in het decreet van [...] over de ondersteuning van sociale economie

en maatschappelijk verantwoord ondernemen, met uitzondering van de steun, vermeld in hoofdstuk 7 van het voormelde decreet;”;

- 2° in paragraaf 2 wordt in het bestaande eerste lid, dat het tweede lid wordt, de zinsnede “decreet van 17 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen,” vervangen door de woorden “voormelde decreet”;

Hoofdstuk 13. Slotbepalingen

Art. 34. Het decreet van 17 februari 2012 betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen, gewijzigd bij de decreten van 12 juli 2013, 22 november 2013, 23 december 2016 en 15 juli 2022, wordt opgeheven.

Art. 35. De ondernemingen die het voorwerp uitmaken van de overgangsregeling, vermeld in artikel 86, §1, 1°, en artikel 88, §1, tweede lid, 1°, van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling en die niet beschikken over het label van maatwerkbedrijf, worden tot 1 januari 2026 vrijgesteld van de erkenning, vermeld in artikel 7, §1, tweede lid, van dit decreet.

Art. 36. De Vlaamse Regering bepaalt voor iedere bepaling van dit decreet de datum van inwerkingtreding.

Brussel, 19 januari 2024.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie,
Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw,

Jo BROUNS